

การบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ที่มีประสิทธิภาพ

โดย
นางภรณ์ยู พิระพงษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-653-729-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

STUDENTS ACTIVITIES ADMINISTRATION IN EFFECTIVE SECONDARY SCHOOLS

By

Paranyoo Peerapong

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2002

ISBN 974-653-729-6

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ” เสนอโดย นางภรณ์ยู พิระพงษ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดา สุวรรณกุล
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ คุณารักษ์
3. รองศาสตราจารย์ วรพจน์ มูรพันธุ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

..... / ..... / .....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดา สุวรรณกุล)

รักษ์)

..... / ..... / .....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณา

..... / ..... / .....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วรพจน์ มูรพันธุ์)

..... / ..... / .....

..... กรรมการ

(นายไอสถ ทองมี)

..... / ..... / .....

K 41461064 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารกิจกรรมนักเรียน

ภรณ์ยุ พิระพงษ์ : การบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (STUDENT ACTIVITIES ADMINISTRATION IN EFFECTIVE SECONDARY SCHOOLS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ผศ. ลัดดา สุวรรณกุล, รศ.ดร.ประกอบ คุณารักษ์ และ รศ.วรวพจน์ มูรพันธุ์. 151 หน้า. ISBN 974-653-729-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อทราบ (1) สถานภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (2) แนวทางในการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา 72 แห่ง โดยเลือกศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่มีการบริหารกิจกรรมนักเรียนประสิทธิภาพสูง 10 อันดับแรก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความเห็นและแบบสัมภาษณ์ ตามแนวคิดของเฟรดเดอริค (Frederick) โดยมีการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2545 ถึงเดือนมกราคม 2546 สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัยพบว่า : (1) สถานภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนทั้งโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ นโยบาย หรือ ปรัชญาของโรงเรียน ประเภท หรือลักษณะกิจกรรมนักเรียน ปฏิทินประจำปี หลักสูตร และแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน การประเมินผล การบริหารองค์กร และอาจารย์ที่ปรึกษา (2) แนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียนที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ทุกโรงเรียนมีนโยบายหรือปรัชญา การจัดตั้งกิจกรรมมีทั้งสองวิธี คือ ทั้งครูและนักเรียน สามารถเสนอเพื่อจัดตั้งกิจกรรมได้ ประเภทกิจกรรมที่นักเรียนสนใจมาก คือ กีฬา ครูส่วนใหญ่ยินดีรับเป็นที่ปรึกษากิจกรรม หลายโรงเรียนมีคณะกรรมการการบริหารองค์กรของชุมนุม มีการกระตุ้นให้นักเรียนเข้าร่วมชุมนุม และโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีปฏิทินกิจกรรมนักเรียน การประเมินผลยังเป็นการประเมินของที่ปรึกษา โดยการตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน หลายโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนและเพื่อนประเมินกันเอง แต่ไม่ปรากฏว่ามีการประเมินผลรวมทั้งโรงเรียน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1.....2.....3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ถัดดา สุวรรณกุล รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณารักษ์ รองศาสตราจารย์ วรพจน์ มูรพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย นายไอสถ ทองมี และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คณะครูอาจารย์โรงเรียนวัดไร่ขิงและโรงเรียนสามพรานวิทยาที่ตอบแบบสอบถามในการทดลองและคณะครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งเพื่อนๆบริหารรุ่นที่ 18 ภาคพิเศษทุกท่านที่อนุเคราะห์ช่วยเหลือดูแลให้กำลังใจเป็นอย่างดีมาตลอด

สุดท้ายขอระลึกถึงพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่มอบกำลังใจแม้จะอยู่คนละภพและขอขอบความสำเร็จครั้งนี้แด่บุพการีผู้มีพระคุณตลอดจนครูอาจารย์ที่ได้สั่งสอนมาตั้งแต่วัยเด็กจนปัจจุบันรวมทั้งผู้ที่ให้ความรู้จากหนังสือตำราที่ได้อ่านคว้าหาความรู้ที่ประสิทธิประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ปัญหา.....	4
ประพจน์ปัญหา.....	12
ความสำคัญของการวิจัย.....	12
เป้าประสงค์ของการวิจัย.....	13
จุดประสงค์ของการวิจัย.....	13
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	13
ขอบข่ายทฤษฎีของการวิจัย.....	15
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	16
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	17
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน.....	18
ความเป็นมาของกิจกรรมนักเรียน.....	20
ความหมายของกิจกรรมนักเรียน.....	22
ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน.....	24
นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน.....	31
หลักการและแนวทางในการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียน.....	34
ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน.....	46
อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน.....	52
การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดในโรงเรียน.....	60

บทที่	หน้า
ปฏิทินประจำปี.....	61
การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน.....	65
กิจกรรมนักเรียนกับวัยรุ่น.....	67
อันตรายที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน.....	73
สรุปท้ายบท.....	83
3 การดำเนินการวิจัย.....	84
ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	86
ระเบียบวิธีวิจัย.....	84
แผนแบบการวิจัย.....	85
ประชากรเป้าหมาย.....	85
ตัวแปรที่ศึกษา.....	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
การสร้างเครื่องมือ.....	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติ.....	89
สรุปย่อ.....	90
4 การนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	91
ตอนที่ 2 โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน.....	93
ตอนที่ 3 สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียน.....	94
ตอนที่ 4 แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	96
สรุปย่อ.....	104
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
ข้อค้นพบ.....	106
การอภิปรายผล.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	111
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	111
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	114

	หน้า
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	122
ภาคผนวก ค ผลวิเคราะห์แบบสอบถาม.....	133
ภาคผนวก ง ค่าความตรงของแบบสอบถาม.....	138
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	143
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์.....	146
ภาคผนวก ช รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	149
ประวัติผู้วิจัย.....	151

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	91
2	โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน.....	93
3	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการบริหาร กิจกรรมนักเรียน.....	94
4	ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารกิจกรรมนักเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนที่มีต่อสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.).....	95

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย (conceptual framework).....	15
2	ขอบข่ายทฤษฎีของการวิจัย.....	16
3	การบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนชุมนุม.....	60

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

ณ วันนี้คนไทยประสบปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม และถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่มีความหลากหลาย เช่น สังคมข่าวสาร สังคมธุรกิจบริการ สังคมเทคโนโลยี สังคมเกษตรอุตสาหกรรม สังคมนานาชาติ ซึ่งมีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาอย่างมาก กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาจึงจัดเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพื่อเป้าหมายเสริมสร้างพลังความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตนเองให้เจริญเติบโตอย่างเต็มขีดความสามารถ และนำศักยภาพนี้มาพัฒนาตนเองและสังคมได้เหมาะสมกับความสามารถของตน ด้วยเหตุที่การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงมีการปฏิรูปการศึกษา ในปีพุทธศักราช 2542 และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นส่วนสร้างเสริมเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเองและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะทางสังคม และปลูกฝัง จิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมให้เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุขสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาตน พัฒนาคบรอบครัว พัฒนาสังคม ทำให้ประเทศชาติพัฒนาก้าวหน้ารวมทั้ง มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์¹ กับนานาชาติในสังคมโลก

ภูมิหลัง

กิจกรรมนักเรียน ในปัจจุบันใช้คำว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีมานานแล้วตั้งแต่สมัยกรีกโรมัน² มีการจัดกิจกรรมกีฬา ดนตรี ปาฐกถา โด้วาที่ ขึ้นในโรงเรียนของ เอเธนส์ และเมื่อ

¹กรมสามัญศึกษา, ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชากิจกรรม, “บทนำ,” ใน คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2541), 1.

²ประภาพรรณ สุวรรณสุข, “กิจกรรมเสริมหลักสูตร,” ใน พฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษาหน่วยที่ 5 - 10 (กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์, 2524), 50 - 51.

ต้นศตวรรษที่ 20 ระหว่าง ค.ศ. 1920 - 1950 อเมริกาเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน ทำให้กิจกรรมนักเรียนเจริญรุ่งเรืองมาก เพราะ จอห์น ดูย (John Dewey) นักการศึกษาคนสำคัญได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กที่ว่า “Learning by Doing” และเห็นว่าโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าในหลายรูปแบบ โดยเน้นว่ากิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่มีประโยชน์โดยตรงที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาได้อย่างแท้จริงในทุกๆ ด้านคือ ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ ตลอดจนทางสมอง คือ สติปัญญา กิจกรรมนักเรียน จึงได้รับความสนใจ และเพิ่มความสำคัญขึ้นตามลำดับ จนในที่สุดกิจกรรมนักเรียนจึงได้ถูกบรรจุไว้ในโปรแกรมการศึกษาของนักเรียนและในปี ค.ศ.1919 มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ได้เปิดสอนวิชากิจกรรมนอกหลักสูตร (extra curricular activities) ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีเอลเบิร์ต เค. เฟรดเวลล์ (Elbert K. Fretwell) ซึ่งได้รับ การยกย่องว่า เป็นบิดาแห่งกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นผู้สอน

สำหรับในประเทศไทย กิจกรรมนักเรียน เริ่มมีมาตั้งแต่สมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจะเห็นได้จากมีการแข่งขันกีฬา และการแสดงละครภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สิ้นสุดลงคือ ระหว่าง พ.ศ. 2490-2500 ซึ่งเป็นระยะที่ รัฐบาลไทยเริ่มส่งคนไปศึกษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สหรัฐอเมริกา เมื่อจบกลับมาก็ขยายความรู้เกี่ยวกับการศึกษาแผนใหม่ อันได้แก่แนวคิดของนักการศึกษา เช่น จอห์น ดูย (John Dewey) หลังจากเปลี่ยนแปลงทางการเมืองยุคประชาธิปไตยเฟื่องฟู ในปี พ.ศ. 2516 กิจกรรมนักเรียน ได้มีความสำคัญและขยายกว้างขวางมากขึ้น จนคณะครูอาจารย์ มีความเกรงกลัวว่ากิจกรรมนักเรียน จะมีแนวโน้มทำให้เกิดความยุ่งยากในโรงเรียน และบ้านเมือง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 รัฐบาลจึงประกาศให้งดกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียน ที่เคยให้นักเรียน ปฏิบัติเอง ตามความสนใจ และความสมัครใจจนกว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้วางระเบียบแนวปฏิบัติให้ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาขึ้น และประกาศให้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา พ.ศ. 2520 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน³ ได้มีการแก้ไขปรับปรุง แต่ผลการจัดกิจกรรมนักเรียนก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ประสิทธิภาพของการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนบางแห่งยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และมีปัญหาการเมืองเข้ามาแทรกแซง กิจกรรมนักเรียน ในบางระดับ ตลอดจนปัญหาที่จะต้องปรับปรุง รูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพบ้านเมือง

³กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์, การบริหารกิจการนักเรียน (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2533), 25.

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2533 มีการประกาศใช้หลักสูตร ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นั่นคือ หลักสูตรการศึกษาของประเทศที่ใช้อยู่คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตลอดมา ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนานกว่า 10 ปี มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ในเรื่องที่สำคัญที่ว่า การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของการจัดการศึกษาของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน จนถึงยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม แห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวนเก้าปี ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษา ในการสร้างคนสร้างงาน เพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจ และสังคมของ ประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคง ได้อย่างยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษา ยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคน บูรณาการ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้และเชื่อมั่นในนโยบาย การศึกษาเพื่อสร้างงาน สร้างเยาวชน ให้มีความรู้คู่กับการทำงาน ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาลมาตรา 74 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความ มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือเป็นหลักสูตรแกนกลางที่มี โครงสร้างหลักสูตร ยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม

12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละสามปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจน เพื่อการศึกษาต่อและได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่มีสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย⁴ การกำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการ การเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็นแปลกลุ่ม ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะการงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ และกำหนดให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งแปลกลุ่ม ดังนั้น “กิจกรรมนักเรียน” ที่เป็นชื่อแต่เดิม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542 จะใช้ชื่อ “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน ดังนั้นเมื่อสถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานครบทุกชั้นแล้ว กิจกรรมนักเรียนก็จะเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ปัญหา

จากการศึกษาความต้องการ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ของครูผู้รับผิดชอบ การจัดกิจกรรมในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยศูนย์พัฒนาการจัดกิจกรรม พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านการให้ความสำคัญของกิจกรรมว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และควรประกาศนโยบายที่ชัดเจนให้ครูทุกคนตระหนักในการร่วมมือ ต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผล อีกประการหนึ่งครูกิจกรรมไม่ดำเนินการให้เด็กจัดกิจกรรมแต่จะสอนเหมือนรายวิชาปกติ โดยครูเป็นศูนย์กลางหรือครูจะเป็นผู้กำหนดรอบการจัดกิจกรรม นักเรียนมีหน้าที่ปฏิบัติตามกรอบที่กำหนด ในขณะที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนกิจกรรมกล่าวว่าความถนัด

⁴กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544), 2.

ความสนใจ และความต้องการของนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญ ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและวิธีการเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งครูอาจารย์ส่วนหนึ่งก็ยังเห็นว่าเป็นภาระที่เพิ่มจากวิชาสามัญ บ้างก็รับภาระและจัดการเรียนการสอน เช่น วิชาปกติ โดยไม่ได้คำนึงถึงความสนใจ และความสนใจของผู้เรียน ดังนั้น เยาวชนไทยที่เป็นผลผลิตจากการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในโรงเรียนดังกล่าวจึงยังไม่บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ เมื่อมีปัญหาในสังคมไม่ว่าจะเป็นความยากจนความมั่งงาย ความเอารัดเอาเปรียบ ความทุจริตที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ช่องว่างห่างไกลระหว่างคนสิ้นไร้และคนมั่งมี ประชาธิปไตยยังกึ่งดิบกึ่งดี ทุกครั้งทุกเหตุการณ์ที่เกิด ทุกคนหันมาโทษการศึกษา การเรียนการสอน คนทุกวัยตั้งแต่เกิดจนจบมหาวิทยาลัย เรียนแต่วิชา รู้แต่หนังสือ ถูกล้อมกรอบด้วยตารางการสอน และห้องเรียน การพัฒนาคนไทยจึงไม่เอื้อให้มีคุณสมบัติ มองกว้าง คิดไกลใฝ่สูงมุ่งทำงานชาลชีวิต วิธีการสอนไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัยและใฝ่หาคำตอบ ยังเน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน นอกจากนั้นยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีทันสมัย ครูยังเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียน ครูยังคงยึดมั่นว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ถูกที่สุด และมีอำนาจมากที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการของครู สถานศึกษาจึงไม่ เป็น “โรงเรียน” เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่เป็น “โรงสอน”⁵

ปัจจุบันทั้งนักการศึกษา และนักจิตวิทยา ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้มองเห็น ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนและเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้าน จิตวิทยา เด็กต้องการการยอมรับจากเพื่อน ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องการเพื่อนที่มีความ สนใจอย่างเดียวกัน ต้องการทดแทนในสิ่งที่ตนขาด เด็กที่ขาดความรักจะช่วยให้เกิดความอบอุ่น ทางใจ นอกจากนี้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นกระบวนการกลุ่มยังสร้างมิตรภาพระหว่างนักเรียน ด้วยกัน และระหว่างนักเรียนกับครูให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นในความเป็นจริงส่วนหนึ่งที่เราจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนแบบปิ่นโตให้นักเรียน โดยลืมนึกถึงความนึกคิดความสนใจ ความถนัดของนักเรียน จึงถือเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมต้องมีปัญญาที่ไต่ตรง และรู้เท่าทันความเจริญ

⁵ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมนักเรียน. “การพัฒนาคุณภาพกิจกรรม นักเรียน,” เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่องโครงการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง เสนอที่ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร, 31 สิงหาคม 2543.

ทางวัตถุ ให้มีความพอดีระหว่าง การแสวงหาปัจจัยต่างๆ ในชีวิตกับการรักษาสິงแวดล้อม ค่านิยม และวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อเตรียมเยาวชนให้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดัน ให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปกับโลกได้อย่างมั่นคง มีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี และควรสร้างค่านิยม ให้นักเรียนยึดถือมากกว่าวัตถุ โรงเรียนควรจัดสถานที่ทุกพื้นที่ภายใน โรงเรียนให้เป็นบรรยากาศ ทางวิชาการที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม⁶ นอกจากนี้วิธีการบริหารจัดการตั้งชุมชน การเข้าเป็น สมาชิก ยังมีวิธีการที่แตกต่างหลากหลาย และมักจะเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ จากการ สสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ปรากฏว่ามีผลงานวิจัยน้อยมากที่พบส่วนใหญ่จะมี ผลงานวิจัยที่ศึกษาระหว่างปี พ.ศ.2516-2526 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการทำกิจกรรมนักเรียน นิสิต นักศึกษา กันมาก เห็นได้จากการที่นักเรียนนักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรม (activist) และองค์กรของนักเรียน นิสิต นักศึกษา สถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีส่วนร่วมกับการเหตุการณ์บ้านเมืองและเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทย คือเหตุการณ์ที่นำสู่ “วันมหาวิปโยค” 14 ต.ค. 2516 และ เหตุการณ์เมื่อ 16 ตุลาคม 2519 ผลงานวิจัยที่พบช่วงเวลาดังกล่าว ได้แก่ ทองสุข รัตนตรัยวงศ์⁷ ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน จังหวัดพระนครและธนบุรี” พบว่าปัญหาในการจัดกิจกรรมคือ ความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัด กิจกรรมของครูและนักเรียนไม่ดีพอ ขาดความร่วมมือและความชำนาญ มีปัญหาด้านการเงิน เวลา สถานที่ ด้วบุคคล ตลอดจน ผู้ให้การสนับสนุน ขาดการแนะนำและการวางแผนที่ดี การแบ่งงาน ไม่ทั่วถึงไม่มีการวางแผนระยะยาวไม่มีการบันทึกผลงานไว้ และในช่วงระยะเวลาที่ นพพร พานิชสุข⁸ กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนไม่ค่อยเจริญก้าวหน้า เพราะขาดการวางแผนงานร่วมกัน

⁶ กรมสามัญศึกษา, ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาการกิจกรรม, คู่มือการจัด กิจกรรมนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ, 11.

⁷ ทองสุข รัตนตรัยวงศ์, “ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี พ.ศ. 2506,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506), 132.

⁸ นพพร พานิชสุข, “ข้อคิดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา,” มิตรครู 23, 1 (15 มกราคม 2514) : 12-17.

ระหว่างครูกับผู้เรียน ซึ่งสุภาพ สัตยานนท์⁹ ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีผลต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่จัดอยู่ในโรงเรียนมี แปลชนิดคือ ชุมนุมทางวิชาการ ชุมนุมเกี่ยวกับการบริการสังคม การจัดนิทรรศการ อภิปราย การศึกษานอกสถานที่ การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย สถานักเรียน และการทำหนังสือพิมพ์ พบว่ามีปัญหา และอุปสรรคคือ มีเวลาน้อยเกินไป กิจกรรมบางอย่างไม่น่าสนใจและน่าเบื่อ ส่วน อุดม หนูทอง¹⁰ ได้ศึกษาเจตคติของครูในระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ รองลงมาคือ งบประมาณมีน้อย ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนและมีงานส่วนตัวมากเกินไป ขาดผู้ประสานงานที่ดี ในปี พ.ศ. 2519 ประภัสสร มโนรัตน์¹¹ ได้วิจัยเรื่องเจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลในภาคเหนือ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับสังคม รองลงมาได้แก่ การกีฬา กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมศิลปะและดนตรี อาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนส่วนมาก ทราบถึงประโยชน์ และมีเจตคติที่ดี ต่อกิจกรรมนักเรียน และให้การสนับสนุนพอสมควร การดำเนินงาน มีครูที่ปรึกษา และคณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้วางแผน เวลาที่จัดกิจกรรมไม่แน่นอนบางโรงเรียน กำหนดไว้ในตารางสอน และบางโรงเรียนมีในวันหยุด ปัญหาที่พบคือครู และสมาชิกไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ผู้บริหารไม่สนับสนุนกิจกรรมบางประเภทบางครั้งนักเรียนไม่ทราบวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการวางแผนที่ดี เวลาและทุนทรัพย์มีน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนมีความต้องการที่จะให้ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดพร้อมให้ข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารควรสนับสนุนทางการเงิน อุปกรณ์ ตลอดจนการเสนอผลงาน

⁹สุภาพ สัตยานนท์, “ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปีการศึกษา 2517” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), 129.

¹⁰อุดม หนูทอง, “การศึกษาทัศนคติของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด นครศรีธรรมราชที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน” (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2518), 134.

¹¹ประภัสสร มโนรัตน์, “เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของ โรงเรียนรัฐบาลภาคเหนือ” (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), 142.

ที่จัดให้บุคคลภายนอกชม และกิจกรรมต่างๆ ที่จัดควรจัดให้น่าสนใจและมีประโยชน์ ในปีเดียวกันนี้ นิตยา เปลื้องนุช¹² ได้วิจัยเรื่อง เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลในภาคกลางที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือปัญหาด้านสถานที่และอุปกรณ์ กิจกรรมนักเรียนทำให้ผลการเรียนของนักเรียนด้อยลงไป ครูไม่เคยพานักเรียนไปเยี่ยมชมกิจกรรมของโรงเรียนอื่นเลย เวลาในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีน้อย ขาดงบประมาณ ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ทางด้านกิจกรรมนักเรียน และไม่คอยให้ความร่วมมือ ส่วนนักเรียนก็มีปัญหาด้วยการไม่กล้าแสดงออกในขณะที่ อรวรรณ เวทยะเวทิน¹³ ได้วิจัยเรื่องเดียวกันในภาคตะวันออก พบว่าครู อาจารย์ และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน มีความเข้าใจ สนใจ และให้ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนมากพอสมควร วิธีดำเนินงานส่วนมากจะเป็นในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยครู และนักเรียนร่วมกัน ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรม นักเรียน ได้แก่ ปัญหาด้านการเงิน บุคลากร เวลา อุปกรณ์ และสถานที่ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ และการประสานงานระหว่างผู้บริหาร ครูและนักเรียน

ในปี 2523 อนุชา เทวราชสมบุญ¹⁴ ได้วิจัยเรื่องการศึกษา ปัญหาบางประการในการบริหารกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ปกครอง ส่วนมากมีเจตคติในเชิงเห็นด้วยกับกิจกรรมนักเรียนแต่ละประเภท และเจตคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกิจกรรมแต่ละประเภทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

¹²นิตยา เปลื้องนุช, “เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลภาคกลางที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน” (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519), 35-64.

¹³อรวรรณ เวทยะเวทิน, “เจตคติของอาจารย์ ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคตะวันออกที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน” (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2519), 120.

¹⁴อนุชา เทวราชสมบุญ, “การศึกษาปัญหาบางประการในการบริหารกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา, องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร” (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523), 118.

ทางสถิติ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาระหว่างประเภทกลุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง มีเจตคติต่อกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ส่วนเจตคติที่มีต่อกิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกายและนันทนาการ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์กิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองและการประชุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.1 นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้เห็นคุณค่าและประโยชน์มากขึ้น

ปี พ.ศ. 2539 มีงานวิจัยของ สุทธิ แซ่มลำเจียก¹⁵ วิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี ได้ผลสรุปว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนไม่ได้เน้นเรื่องผลงานนักเรียน การวางแผนขาดความชัดเจน งบประมาณไม่เพียงพอ การประเมินผลไม่จริงจังไม่ครอบคลุมที่จะนำประโยชน์มาใช้ในอนาคตต่อไป ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมขาดความสนใจในกิจกรรมนักเรียนเพราะมีชั่วโมงสอนมาก ขาดวิทยากรท้องถิ่นที่จะให้ความรู้กับนักเรียน และในปี พ.ศ. 2540 ปาน เป็รื่องศิลป์รัตน์¹⁶ วิจัย เรื่อง สภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารระบุว่า โรงเรียนไม่มีปัญหาด้านการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนแต่จะมีปัญหาด้านการวางแผนเนื่องจากบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร บุคลากรมีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาในการเตรียมการจัดกิจกรรม และยังไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ส่วนหัวหน้าหมวดมีความเห็นเช่นเดียวกับผู้บริหาร โดยเพิ่มเติมว่าการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนขาดการประสานงานระหว่างผู้บริหารและผูปฏิบัติ ส่วน

¹⁵สุทธิ แซ่มลำเจียก, "การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี" (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539), 97 - 100.

¹⁶ปาน เป็รื่องศิลป์รัตน์, "สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540), 49 - 151.

อาจารย์ที่ปรึกษาทราบว่า มีปัญหา ในการจัดทำโครงการ เนื่องจากนักเรียน ขาดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้อาจารย์ดำเนินการเองทั้งหมด และโรงเรียนไม่ได้นำผลการจัดกิจกรรมนักเรียนมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบ ไม่ได้ให้ความสนใจติดตามการดำเนินการ

สำหรับนักวิชาการศึกษา และผลงานวิจัยในต่างประเทศกล่าวถึงการจัดกิจกรรมนักเรียนดังนี้ Mc.Kown¹⁷ และ Cooper กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมนักเรียนควรให้เกิดคุณค่าทางจิตใจ มากกว่าภายนอก ควรจัดให้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง และเป็นการสร้างคุณลักษณะในแต่ละบุคคล วิธีการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง การจัดการอย่างมีแบบแผน เป็นขั้นตอน มีความสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จมากที่สุด จอห์นสัน¹⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่อง กิจกรรมนอกห้องเรียนในจูเนียร์ ไฮสคูลและมิดเดิลสคูล รัฐเพนซิลวาเนีย (Extracurricular Activities in Selected Junior High and Middle Schools in Pennsylvania) ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางที่เพนซิลวาเนีย พบว่า โรงเรียนทั้งสองขนาด ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้ในหนังสือการบริหารกิจกรรมนักเรียน โดยพยายามกำหนดแนวปฏิบัติกันเองดังนี้ 1) ไม่เปิดโอกาสให้ครู นักเรียนหรือผู้ปกครอง เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน 2) ไม่มีการชี้แจงนโยบายเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมตามอิสระเป็นลายลักษณ์อักษร 3) ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ในด้านการเงิน 4) ไม่เปิดโอกาสให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเข้าอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามอิสระอย่างกว้างขวาง 5) ไม่ดำเนินการประเมินผลการจัดกิจกรรมตามคู่มือที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับ ลินคอล์น¹⁹ ศึกษาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในมอนทานา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่ามีปัญหาสองอย่างคือ 1) ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม

¹⁷Harry Mc. Kown and Cooper, ... Extracurricular Activities (New York : The Macmillan Company, 1927), 4-7.

¹⁸R.L. Johnson, “Extraclass Activities in Selected Junior and Middle Schools in Pennsylvania,” Dissertation Abstracts International 40 (November-1979) : 2307-2983-A.

¹⁹R.A. Lincoln, “Current Practices in the Administration of Student Activities Finances in Selected Montana Public Secondary Schools,” Dissertation Abstracts International 42 (September 1981) : 1185.

นักเรียนต่อรายหัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว 2) ปัญหาเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายต่อหัวไม่สมดุลกัน ในกลุ่มกิจกรรมการลงทุน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้งสองประเภทไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่เสนอแนะไว้ในหนังสือการบริหารกิจกรรมนักเรียน โดยพยายามกำหนดแนวปฏิบัติกันเอง คือ 1) ไม่เปิดโอกาสให้ นักเรียน ครู หรือผู้ปกครอง เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา ปรัชญา และนโยบายในการจัดกิจกรรมนักเรียน 2) ไม่มีการชี้แจงปรัชญาหรือนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร 3) ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วน ในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ทางด้านการเงิน 4) ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียน มีการฝึกอบรม อย่างกว้างขวาง 5) ไม่ดำเนินการ ประเมินผลกิจกรรมนักเรียนตามคู่มือที่กำหนดไว้

ข้อค้นพบดังกล่าวตอกย้ำว่า การจัดกิจกรรมนักเรียน มีปัญหา อุปสรรค สวนทางกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเจตนารมณ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และอีกประการที่สำคัญคือ การปรับปรุงหลักสูตรและการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้มีการปรับเปลี่ยนรายวิชาเป็นกลุ่มสาระการ เรียนรู้ และกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ โรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครบทุกโรงเรียน ซึ่งก็อาจเกิดข้อวิตกกังวลของโรงเรียน หลายประการ การศึกษาหาแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญและอาจเป็น เครื่องมือหรือเป็นแนวทางอีกแนวทางหนึ่งให้กับ โรงเรียนมัธยมทั้งหลายที่จะจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมถูกต้องโดยได้ศึกษาหรือพิจารณาจากการจัดการของโรงเรียน อื่นๆ ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างถูกต้องตามหลักการบริหาร กิจกรรมนักเรียนและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียน และข้อค้นพบที่เป็นอุปสรรคปัญหาในการ ดำเนินการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการสนับสนุน การสนับสนุนการจัดกิจกรรมนักเรียนนับเป็นเรื่องสำคัญเพราะ จะช่วยให้การจัดกิจกรรมนักเรียนบรรลุผลอย่างราบรื่น

1.1 ครูส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อกิจกรรมนักเรียนเท่าเทียม กับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

1.2 ขาดงบประมาณและสถานที่จัดกิจกรรมไม่เพียงพอ

2. **ด้านบุคลากรหรือครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** การจัดกิจกรรมนักเรียนให้บรรลุผลและดำเนินการอย่างถูกต้อง ต้องอาศัยอาจารย์ที่ปรึกษาอันเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้การจัดกิจกรรมนักเรียนบรรลุผล

2.1 ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ครูไม่ดำเนินการตามหลักปรัชญาของการจัดกิจกรรม จึงทำให้ครูมุ่งที่จะสอนกิจกรรมนักเรียน เหมือนการสอนรายวิชาอื่นๆ โดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง

2.2 ครูไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

3. **ด้านการวางแผน** การวางแผนที่ดีจะช่วยทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นเป็นการพยายามที่จะขจัดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นการเตรียมตัวอย่างรอบคอบ ปัญหาที่พบคือขาดการวางแผนที่ดี ขาดการวางแผนระยะยาว

4. **ด้านการจัดการ** เป็นการจัดนักเรียนเข้ากิจกรรมนักเรียนตามที่โรงเรียนจัดให้ ไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความสมัครใจตามความถนัดความสนใจและมีการใช้คาบกิจกรรมนักเรียนไปดำเนินการอย่างอื่น

ประพจน์ปัญหา

จากภูมิหลัง อุปสรรค และปัญหาที่กล่าวเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนยังคงมีอุปสรรคตามความแตกต่างของแต่ละโรงเรียน อีกทั้งหลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งคงต้องมีข้อสงสัยในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อทราบปัญหาพบว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนยังคงมีปัญหาเรื่องบุคลากรที่ขาดการทุ่มเทเอาใจใส่เรื่องกิจกรรมนักเรียน ครูอาจารย์มีภารกิจที่รับผิดชอบมากจนน่าเห็นใจ สถานที่ไม่เพียงพอ เวลาที่จำกัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ควรจะได้รับ การพิจารณาสู่การวิจัยครั้งนี้คือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังมีความแตกต่างที่นำศึกษาและนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียนและพัฒนาให้เหมาะสมกับในโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

จากภูมิหลัง และปัญหาที่กล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนยังประสบปัญหาที่มีอุปสรรค ในการจัดการอยู่หลายประการ ถ้าหากได้มีการศึกษาหาแนวทางและรูปแบบการบริหารกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและนำเสนอ โรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการในโรงเรียนของตนซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษา การวิจัยครั้งนี้จะทำให้โรงเรียน

มัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ทราบสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนที่แท้จริง ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำหรับปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 116 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 270,373 คน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาเยาวชนจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัยและทักษะพิสัย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันส่งผลต่อเจตนารมณ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษา และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เป้าประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาและเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียนสำหรับโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่จะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

1. เพื่อทราบสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

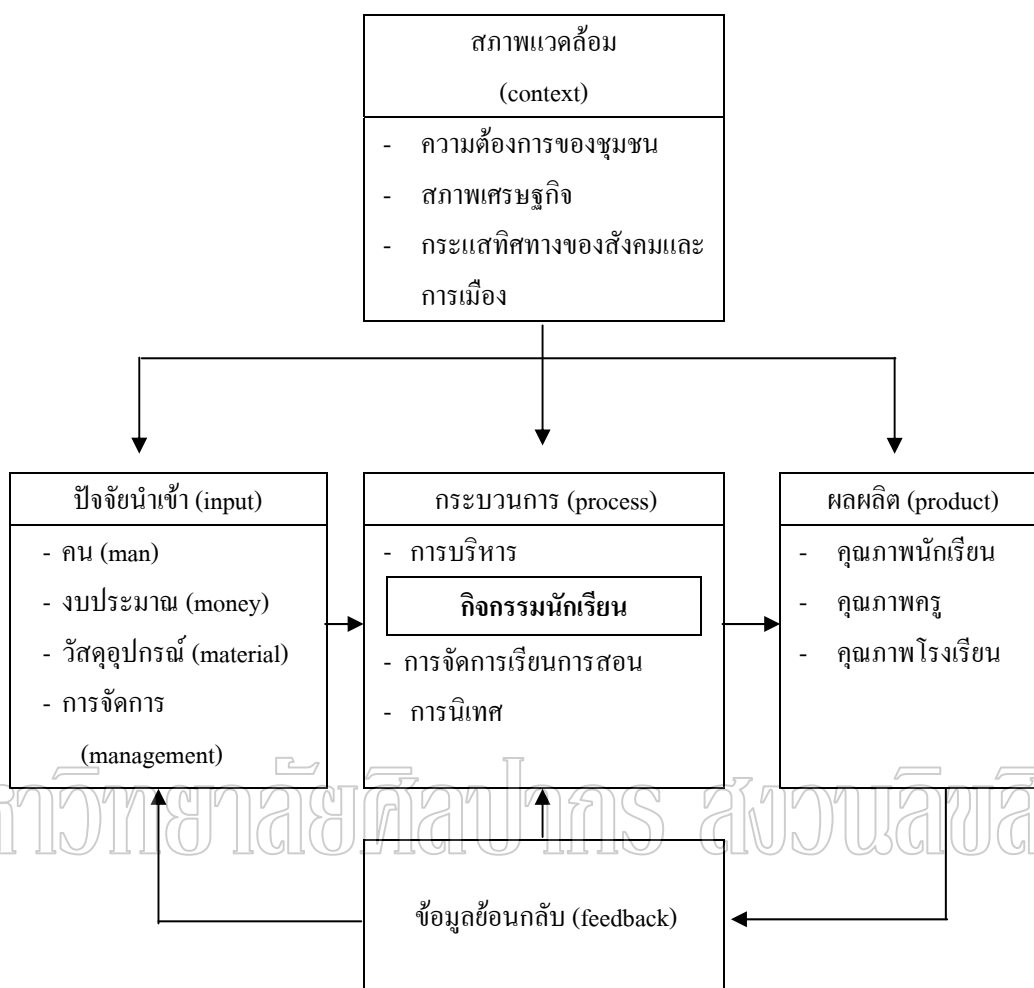
การบริหารกิจกรรมพัฒนานักเรียนมีองค์ประกอบมากมายหลายประการในการดำเนินการ ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ทฤษฎีเชิงระบบ และรูปแบบการประเมินชิปปี้ CIPP²⁰ ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นกรอบแนวความคิด ได้แก่ Context Evaluation การประเมินสถานะแวดล้อม สิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญ ในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกแต่มีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้แก่ ความต้องการของชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน

²⁰รัตน บัวสนธ์, "รูปแบบการประเมินชิปปี้," การประเมินผลโครงการการวิจัยเชิงประเมิน (กรุงเทพมหานคร : ดันอ้อ แกรมมี่, 2540), 110 - 111.

ประชากร กระแสทิศทางของสังคมและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง Input Evaluation การประเมินปัจจัยนำเข้าหมายถึงทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ กำลังคนหรือจำนวนบุคคล งบประมาณหรือแหล่งเงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาคารสถานที่และเครื่องมือครุภัณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะทำให้อัตุประสงค์ของโครงการบรรลุหรือไม่ และช่วยให้เกิดการวางแผน การจัดกิจกรรม ได้อย่างเหมาะสม Process Evaluation การประเมินกระบวนการการดำเนินงาน วิธีการจัดกิจกรรม การนำปัจจัยเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้น จะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์หรืออุปสรรคใดๆเกิดขึ้นเพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการ การดำเนินงานให้รัดกุม มีประสิทธิภาพมากขึ้น Product Evaluation การประเมินผลผลิตของโครงการ ว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของการศึกษาหรือสัมเลิโครงการ ดังแผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย (conceptual framework)

ที่มา : ประยุกต์จาก : Daneil L. Stufflebeam, "CIPP as a Strategy for Improving Systems," in Evaluation Models, (Boston : Kluwer Nighoff, 1966), 125.

ขอบข่ายทฤษฎีของการวิจัย

กิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งเติมเต็มหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ได้มีโอกาสเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง และกิจกรรมนักเรียนที่นักเรียนได้ปฏิบัติก่อให้เกิดพัฒนาการที่สำคัญแก่ผู้เรียน คือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ ให้ครบทุกส่วนทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม กิจกรรมนักเรียนจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เป็นการ

พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนหรือสิ่งที่จะต้องคำนึงเมื่อต้องจัดกิจกรรมนักเรียน จึงเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อให้มีแนวคิด และแนวทางผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดของ เฟรดเดอริก (Frederick) มาประยุกต์เป็นขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาในด้านต่างๆ เจ็ดด้านด้วยกัน คือ 1) นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน 2) หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน 3) ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียน 4) อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียน 5) การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน 6) ปฏิทินประจำปี และ 7) การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน ดังสรุปในแผนภูมิที่ 2

การบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ
<ul style="list-style-type: none"> - นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน - หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน - ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน - อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียน - การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดในโรงเรียน - ปฏิทินประจำปี - การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน

แผนภูมิที่ 2 ขอบข่ายทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : Robert W. Frederick, The Third Curriculum : Student Activities in American Education (New York : Appleton Country Craft, 1959), 33 - 45.

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าผู้วิจัยจะได้พิจารณาเตรียมการในเรื่องต่างๆ อย่างรอบคอบแล้วก็ตามแต่อาจจะไม่สมบูรณ์อันเนื่องมาจากข้อจำกัดที่ไม่สามารถแก้ไขได้คือข้อจำกัดของเวลาในการทำวิจัย การรอรับ

แบบสอบถามที่ตอบกลับจากโรงเรียนต่างๆ ก่อนข้างมีปัญหา ต้องใช้เวลาพอสมควรบางโรงเรียนส่งกลับมามีล่าช้ามากจนไม่สามารถรอและนำข้อมูลมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ รวมทั้งการควบคุมตัวแปรย่อยอื่นๆ ในแต่ละองค์ประกอบ เช่นบางข้อมูลที่ได้รับกลับมาผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่ครบ บางโรงเรียนส่งกลับคืนมาไม่ครบทั้งห้าฉบับผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามที่มีครบทุกข้อ และเลือกโรงเรียนที่มีการตอบกลับ ครบองค์ประกอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) คือมีผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจทำให้ขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจในความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

การบริหารกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนซึ่ง ในงานวิจัยนี้ใช้แนวความคิดของเฟรดเดอริค เจ็ด ด้าน เป็นขอบข่ายทฤษฎี คือ 1) นโยบาย / ปรัชญาของโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน 2) หลักการและแนวทาง ในการจัดกิจกรรมนักเรียน 3) ประเภท / ลักษณะกิจกรรมนักเรียน 4) อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียน 5) การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน 6) ปฏิทินประจำปี และ 7) การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ทั้งสหศึกษา และไม่ใช่สหศึกษา ไม่นับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกองการศึกษาเพื่อคนพิการ

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนตามแนวคิดของเฟรดเดอริคทั้ง 7 ด้าน สูงอยู่ในลำดับแรก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมนักเรียนจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตน พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญาอารมณ์และสังคมและเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปกป้องและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และเพื่อให้ได้ผลอย่างแท้จริง การจัดกิจกรรมนักเรียนจึงต้องเกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายประการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอสาระสำคัญที่เป็นแนวคิด หลักการพื้นฐานและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน

เนื่องจากคำว่ากิจกรรมนักเรียน (Student Activities) มีพัฒนาในการใช้และมีการใช้คำที่หลากหลายซึ่งใช้คำต่างๆ กันไปตามความคิด ความเชื่อของทั้งนักการศึกษาหรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนั้นอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน จึงจำเป็นต้องให้คำจำกัดความที่จะช่วยแสดงความหมาย ขอบเขตและลักษณะที่สำคัญของ คำ ที่ต้องใช้เพื่อให้เข้าใจได้ถูกต้องตรงกันจึงขอเสนอถึงลำดับความเป็นมาของการใช้คำต่างๆ ในความหมายของกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับดังนี้

1. Extracurricular Activities เป็นคำที่มีการใช้เรียกกิจกรรมนักเรียน ที่ผู้เรียนร่วมกันคิดร่วมกันดำเนินการขึ้นเองในระยะแรกที่มีการนำกิจกรรมนักเรียนมาใช้ คำๆ นี้เป็นที่ยอมรับและนิยมใช้กันทั่วไป ซึ่งต่อมา กู๊ด (Carter V. Good) ได้ให้คำจำกัดความของคำนี้ไว้ในพจนานุกรมการศึกษา (Dictionary of Education) เมื่อปี ค.ศ. 1945 ว่า โปรแกรมและเหตุการณ์ที่ผู้เรียนปฏิบัติโดยไม่มีการให้หน่วยคิด มีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแล ผู้เรียนหรือองค์กร ผู้เรียนเป็นผู้จัดระบบระเบียบในการดำเนินการเอง โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นตาม โปรแกรมหรือเหตุการณ์นั้นทำขึ้นเพื่อความบันเทิงใจ เป็นการสอนและ/หรือการฝึกฝนในสิ่งที่เป็ความสนใจและความสามารถพิเศษที่นักเรียนมีความต้องการและกิจกรรมเหล่านั้นอยู่ในความควบคุมของโรงเรียน แต่ในความหมายของคำๆ นี้ หมายถึง กิจกรรมที่มีการทำนอกเหนือจากหลักสูตร (curriculum) ซึ่งเปรียบเสมือนแม่บทที่สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็ก โดยมีครู

เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามกำหนดรายการที่ปรากฏในหลักสูตรนั้นๆ กิจกรรมที่นักเรียนได้ทำ นอกเหนือจากหลักสูตรด้วยตนเองตามความสนใจนั้น น่าจะเป็นสิ่งที่ผลิตเพลินใจและสนใจ นักเรียนมากกว่า เพราะนักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเองมากกว่ากิจกรรมการเรียน การสอนตามหลักสูตรซึ่งโดยส่วนใหญ่ครูเป็นผู้รับผิดชอบจัดเอง ดังนั้นกิจกรรมนักเรียนจึงเป็นที่ นิยมและส่งเสริมให้มีขึ้นในระดับอุดมศึกษาก่อนเพราะผู้เรียนอยู่ในวัยที่แสวงหาและมีความ รับผิดชอบค่อนข้างสูง ระดับมัธยมศึกษาเห็นประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรมนักเรียนที่มีต่อ ผู้เรียนก็มีการเลียนแบบและนำไปใช้กันแพร่หลายมากยิ่งขึ้น Extracurricular Activities จึงเป็นคำ แรกที่ใช้และหมายถึงกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำนอกเหนือจากรายการที่กำหนดให้เรียนในหลักสูตร (Curriculum)

2. คำอื่นที่ใช้ในความหมายของกิจกรรมนักเรียนเมื่อมีการนำกิจกรรมนักเรียนมาใช้ ในสถานศึกษาระดับต่างๆมากขึ้น แนวความคิดที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนที่ปรากฏในข้อเขียน ต่างๆ ที่นอกเหนือจากคำว่า Extracurricular Activities เพิ่มขึ้นทำให้คำที่ปรากฏ ในระยะนั้น แตกต่างกันไปตามความรู้สึกลึกซึ้งของผู้ใช้ที่เห็นว่าคำที่ใช้ในนั้นเหมาะสม อย่างไรก็ตามคำอื่นที่มี การใช้ถ้าพิจารณาตามความหมายของรูปศัพท์ก็ยังคงแสดงถึงความหมายของกิจกรรมนักเรียน ได้ดี คำ ต่างๆ เหล่านั้น เฟรดเดอริก (Robert W. Frederick) ได้รวบรวมไว้ในหนังสือเรื่อง The Third Curriculum เมื่อปี ค.ศ. 1959 ดังนี้ Extracurricular activities, Extra class Activities, Co curricular Activities, Informal curriculum, Semi curricular Activities, Creative School Activities, Activities, Campus Activities, Non curricular Activities, Allied Activities, Group Activities, Inter Curriculum, Third Curriculum เป็นต้น

ความนิยมในการนำกิจกรรมนักเรียนมาเป็นเครื่องมือที่ช่วยจรรโลงใจผู้เรียนไม่ ปรากฏ เฉพาะในต่างประเทศเท่านั้น ประเทศไทยที่ได้ส่งนักเรียนไปศึกษาเล่าเรียนและ/หรือคู งานการจัดการศึกษา ก็ได้รับและนำแนวความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนมาใช้ด้วยเช่นกัน ทั่วๆ ที่อาจเกิดแนวคิด และมีการใช้กิจกรรมต่างๆเช่นกิจกรรมนักเรียนดังกล่าวในสถานศึกษาบาง แห่งบ้างแล้วก็ตามแต่ไม่ปรากฏข้อเขียนที่เป็นหลักฐานชัดเจน คำต่างๆ ที่วงการศึกษไทยได้ใช้ เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนจึงมีคำที่หลากหลายกันออกไป ตามความหมายของคำที่ใช้ในภาษา ต่างประเทศเช่นกัน เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมร่วมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมกึ่งหลักสูตร กิจกรรมพิเศษ และกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น

3. Student Activities เป็นคำที่ใช้ในความหมายของกิจกรรมนักเรียนในระยะต่อจาก Extracurricular Activities เช่นเดียวกับคำอื่นๆ เช่นกัน แต่คำนี้ได้รับความนิยมและยอมรับเป็น

สากลมากกว่าคำอื่นๆ คือคำว่า กิจกรรมนักเรียน (Student activities) ซึ่งเป็นคำที่ได้รับการยอมรับเป็นสากลแล้ว จึงมีการให้ ลักษณะที่สำคัญๆ สี่ประการ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ ความหมาย ขอบเขต และจุดเด่นของกิจกรรมนักเรียน สำหรับใช้พิจารณาว่า สิ่งที่สถานศึกษามีการจัดขึ้นนั้นเป็นไปตามตัวบ่งชี้ เหล่านี้หรือไม่เพียงใด คือ 1) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม (Voluntary Participation) ในการดำเนินการเอง ด้วยการเลือกกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเอง โดยไม่มีการบังคับหรือกดดันให้เลือกไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม 2) เป็นกิจกรรมที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหาร (Approval by School Authorities) ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมนักเรียนนั้นได้รับการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน 3) กิจกรรมนั้นต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม (Sponsorships) เป็นผู้รับผิดชอบดูแล ให้คำปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ ดังนั้นคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากจะเป็นผู้ที่เด็กๆ ต้องการแล้ว ยังควรต้องมีความรับผิดชอบสูง มีคุณธรรม จริยธรรม 4) กิจกรรมนักเรียนนั้นไม่นับหน่วยกิต หรือไม่นับเป็นคะแนนผลการเรียน (No Academic Credit) ลักษณะสำคัญทั้งสี่ประการดังกล่าว ใช้เป็นหลักพิจารณาว่า กิจกรรมนั้นถือว่าเป็นกิจกรรมนักเรียนที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งเป็นความเชื่อตามแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

เมื่อทราบถึงคำหลากหลายที่ใช้กับคำว่ากิจกรรมนักเรียนต่อไปควรทราบถึงความ เป็นมาของกิจกรรมนักเรียน

ความเป็นมาของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียน เป็นสิ่งที่มีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยกรีกโรมัน มีหลักฐานปรากฏว่ามีการจัดกิจกรรม กีฬา ดนตรี ปาฐกถา โด้วาที่ ขึ้นในโรงเรียนของชาวเอเชนส์และสปาร์ตา ส่วนสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นเมื่อต้นศตวรรษที่ 20 มารุ่งเรืองมากในระหว่าง ค.ศ. 1920-1950 เนื่องจากนักการศึกษาเห็นความสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่เห็นว่าโรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าหลายๆ รูปแบบ ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาได้อย่างแท้จริงในทุกๆ ด้าน คือ ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ สมอง เมื่อความคิดนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย กิจกรรมนักเรียนจึงได้รับความสนใจและเพิ่มพูนความสำคัญยิ่งขึ้นตามลำดับ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา

ดร.อัลเบิร์ต เค เฟรตเวลล์ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งกิจกรรมนอกหลักสูตรได้เปิดสอนวิชากิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra-Curricular Activities) เป็นครั้งแรกในระดับอุดมศึกษา คือ เปิดสอนในหลักสูตรของวิทยาลัยครูโคลัมเบีย สหรัฐ ในปี ค.ศ. 1919

สำหรับในประเทศไทยนั้น พอสรุปได้เป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 พ.ศ. 2435-2491 กิจกรรมที่จัดให้มีการเรียนการสอนนอกเหนือจากไตรสิกขา คือ อ่าน เขียน เรียนเลข ได้แก่ ธรรมจารี เขียนภาพ ขับร้อง สมาคมบริหาร กายบริหาร การรักษาตัว การเลี้ยงชีพ การฝีมือ ยิมนาสติก การเรือบด ลูกเสือ อนุสภากาชาด และทัศนศึกษา ซึ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกด้านเพิ่มขึ้น ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรในปัจจุบัน

ระยะที่ 2 ประมาณปี พ.ศ. 2491-2519 ช่วงนี้มีนักเรียนเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ ได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตกจึงนำเข้ามาเผยแพร่ในหลักสูตรประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2498 ซึ่งกำหนดให้มีวิชากิจกรรมพิเศษ 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนหลักสูตรระดับเตรียมอุดมศึกษา มีหมายเหตุระบุไว้ว่านอกจากวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยใช้เวลานอกอัตราเวลาเรียนที่กำหนด เช่น กิจกรรมพลศึกษา การฝึกวิชาทหาร การประชุมธรรม การฟังปาฐกถาพิเศษ กิจกรรมอื่นๆ ที่จะต้องใช้เวลามากติดต่อกัน เช่น การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ และทัศนจาร ควรส่งเสริมให้มีขึ้นเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม กิจกรรมนักเรียนในช่วงหลังปี พ.ศ. 2516 เริ่มชัดเจน โดยเฉพาะกิจกรรมด้านการปกครอง เช่น สภานักเรียนสภานิสิตนักศึกษา เนื่องจากมีเหตุการณ์ทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง

ระยะที่ 3 พ.ศ. 2519-ก่อนมีหลักสูตรขั้นพื้นฐาน 2544 สำหรับหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ใช้ คือ หลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นไป

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้ระบุให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีหรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมบังคับ 1 กิจกรรม สัปดาห์ละ 1 คาบ และกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมชุมนุมทางวิชาการ ฯลฯ อีกสัปดาห์ละ 1 คาบ กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา 1 กิจกรรม 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค กิจกรรมอิสระของผู้เรียน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้จัดการศึกษาในส่วนของกิจกรรมดังนี้กิจกรรมตามระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สัปดาห์ละ 1 คาบ กิจกรรมแนะแนวและหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 คาบ

ในการจัดกิจกรรมนักเรียนถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงสาม ระยะดังกล่าว แต่ความมุ่งหมาย ของทั้งสามระยะ ล้วนแล้วแต่เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพ พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมไม่ว่าจะใช้หลักสูตรฉบับใด กิจกรรมนักเรียนก็ยังคงเน้นเรื่องให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นการเสริมเติมเต็มหลักสูตรและเป็นส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน

ความหมายของกิจกรรมนักเรียน

ความหมายของกิจกรรมนักเรียนมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ¹ ได้สรุปความหมายของกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไว้ว่า

...การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ตามความสนใจและความถนัด มิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนในการเรียนวิชาต่างๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ที่ว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันก็คือ ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตย

นอกเหนือจากความหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแล้ว นักการศึกษาไทยที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ดังต่อไปนี้

ภิญญา สาธร² กล่าวว่า กิจกรรมหมายถึง บรรดากิจกรรมร่วมหรือนอกหลักสูตรทั้งหลายที่ให้การศึกษแก่นักเรียนนอกห้องเรียน ปริมาณ และคุณภาพของกิจกรรมนักเรียนมีเพียงใด

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 3.

²ภิญญา สาธร, หลักการบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2524), 4.

ขึ้นอยู่กับโรงเรียนแต่ละแห่ง และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์³ กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนหมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลา

เรียนและนอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเอง และด้วยความช่วยเหลือเอื้ออำนวยความสะดวกของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความสำเร็จ ตามความมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ตัวอย่างกิจกรรมนักเรียนได้แก่ การดำเนินงานของสภานักเรียนชุมนุมหรือชมรมต่างๆ ที่นักเรียนตั้งขึ้นในโรงเรียน เช่น ชมรมดนตรี ชมรมกีฬา ชมรมศิลปวัฒนธรรม พิภูล รัตนประเสริฐศรี⁴ ได้สรุปความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนหมายถึงกิจกรรม ที่จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการต่างๆ ในห้องเรียน ให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น อันเป็นการพัฒนาลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจภายใต้การแนะนำของครูที่ปรึกษา สำหรับนักการศึกษาต่างประเทศที่ให้ความหมายซึ่งเป็นการสรุปคุณลักษณะสำคัญของกิจกรรมนักเรียนไว้ด้วยคือ กิจกรรมนักเรียนตามแนวคิดของ เฟรดเดอริก⁵ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นโดย นักเรียน สมัครใจ เข้าร่วมดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและได้รับการสนับสนุนจากครูในโรงเรียน แต่ไม่มีการให้คะแนนใดๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา Good⁶ ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า

1. เป็นกิจกรรมที่นักเรียนสมัครเข้าร่วมดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์และอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษา

³กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์, การบริหารกิจการนักเรียน (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหาร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533), 15.

⁴พิภูล รัตนประเสริฐศรี, “แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดขอนแก่น” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537), 11.

⁵Robert W. Frederick, The Third Curriculum : Student Activities in American Education (New York : Appleton Country Crafts, 1959), 51 - 52.

⁶Carter V. Good, Dictionary of Education, 3rd ed. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1973), 9.

2. จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถ รวมทั้งส่งเสริมการเจริญเติบโตของนักเรียนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. จัดขึ้นโดยไม่กำหนดให้มีหน่วยกิต หรือคะแนน
4. มีบรรยากาศเป็นกันเองยิ่งกว่าโรงเรียน

จากความหมายกิจกรรมนักเรียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่าในการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันได้กำหนดให้กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัด เพื่อให้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม หรือร่วมกันจัดขึ้นตามความสนใจ ตามความสมัครใจ ตามความถนัดของตนเอง เพื่อช่วยเสริมการเรียนรู้ใน หลักสูตรให้สมบูรณ์ กว้างขวางยิ่งขึ้น และเน้นกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัย พัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัว การคิดสร้างสรรค์ และค้นหาความถนัดของตนเอง และปลูกฝังลักษณะนิสัยการอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตย

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวิซซวิทธี

ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้การศึกษาสมบูรณ์แบบ นักเรียนมีการพัฒนาครบถ้วนเหมือนรถยนต์ที่มีน้ำมัน มีน้ำมันเครื่อง มีน้ำกลั่นและอย่างอื่นครบถ้วน แต่ขาดน้ำรดแล่นไปได้สักกระยะหนึ่งก็ต้องเสียต้องหยุดซ่อมเกิดความเสียหาย เช่นเดียวกับการศึกษาที่ต้องจัดกระบวนการในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย ทักษะพิสัย รวมทั้งพัฒนา ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ไปพร้อมๆ กันรถแห่งการศึกษาจึงจะขับเคลื่อนไปได้สะดวกถึงจุดหมายอย่างสะดวกปลอดภัย

เฟรดเดอริก⁷ ได้สรุปให้เห็นคุณประโยชน์และความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนไว้แปดประการ คือ 1) เป็นการเตรียมตัวนักเรียน สำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย 2) เป็นการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเอง 3) เป็นการส่งเสริมให้รู้จักการทำงานร่วมกัน 4) เป็นการช่วยเพิ่มพูน ความสนใจของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 5) เป็นการสร้างความสำนึก

⁷ Robert W. Frederick, The Third Curriculum : Student Activities in American Education (New York : Appleton Country Crafts, 1959), 51 - 52.

ในการปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผนต่างๆ ของสถาบันและสังคม 6) เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียน 7) เป็นการส่งเสริมแรงจูงใจที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา 8) เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามัคคีในโรงเรียนในขณะที่ เอเลน เอ การ์ทอน และ นอร์แมน เค สเปนเซอร์ Allen A. Glathorn and Norman K.Spencer⁸ ได้กล่าวถึงเหตุผลที่โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนจะต้องตระหนักที่จะจัดการสนองความจำเป็นของนักเรียนในหลายเรื่องด้วยกัน ได้แก่

1. ความจำเป็นที่จะพัฒนาภาวะผู้นำ และความสามารถในการตัดสินใจให้แก่ นักเรียน ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่สามารถหามาได้มากนัก จากกิจกรรมการเรียนวิชาที่ว่าด้วยการอ่าน การฟัง การพูดโต้ตอบ ภายในชั้นเรียนตามปกติ แต่จะได้มาด้วยการได้เผชิญกับปัญหาจริง ภายใต้การแนะแนวทางของผู้ใหญ่ในโรงเรียน ในระหว่างการทำกิจกรรมนักเรียนนั่นเอง

2. ความจำเป็นที่จะพัฒนาความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์อย่างอบอุ่นกับเพื่อน สมาชิก ที่เป็นเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ นักเรียนทั้งชายและหญิงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้แนวทางใหม่ๆ ที่จะเข้าสังคมกันได้เป็นอย่างดีในงานที่จะต้องช่วยดูแลกันเองอย่างไม่เป็นทางการ เหมือนกับการควบคุมอยู่ในชั้นเรียน กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้น จะช่วยให้โอกาสนักเรียนทั้งสองเพศ มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเป็นธรรมชาติ

3. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสติปัญญา ความสามารถหลายๆ อย่าง ให้แก่นักเรียน ความสามารถของคนเรามีหลายชนิด แต่งานสอนด้านวิชาการในชั้นเรียนนั้นส่วนใหญ่จะพัฒนา นักเรียนได้เพียงสองอย่าง คือ ด้านการใช้ภาษา และการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยที่จริงแล้ว เด็กๆ นักเรียนย่อมต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมที่ทำท้าย ที่จะช่วยพวกเขาได้พัฒนาทักษะหลายๆ อย่างต่างๆ กัน และขณะเดียวกันเขาก็ต้องการโอกาสที่จะได้รับการตอบแทนอย่างเหมาะสม ในการใช้ทักษะต่างๆ ที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์

4. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะ ในการปรับตัวเข้ากับคนอื่นๆ ได้ ในขณะที่ นักเรียนต่อสู้ที่จะเข้าใจตนเอง และสามารถที่จะควบคุมสติสัมปชัญญะของตนเองได้อย่างมั่นคงนั้น เขาก็ต้องการสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาสามารถเรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นๆ ทั้ง

---

⁸A.A. Glathorn and N.K. Spencer, Middle School Junior High Principal Handbook, A practical Guide for Developing Better Schools (Englewood Cliffs New Jersey : Prentice-Hall, Inc, 1986), 45.

เด็กและผู้ใหญ่ แต่ในชั้นเรียนธรรมดา นั้น เขาจะจำเจอ อยู่แต่กับบทบาทการเป็นนักเรียน เท่านั้น ส่วนใหญ่เขาจะได้พูดคุยเมื่อครูให้ตอบคำถาม และจะได้พูดคุยกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันบ้างก็ เฉพาะในเวลาครุหยุดพัก ในช่วงเวลาที่เป็นการทำงานที่ครูกำลังสอนให้เข้าใจวิชาการต่างๆ นั้น ทักษะในการสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย ทักษะในการรับรู้และแบ่งปันความรู้สึกระหว่างกัน ตลอดจนทักษะการแสดงความคิดเห็น ที่แตกต่างกันผู้กันฟัง ทักษะเหล่านี้ จะสามารถพัฒนาขึ้นได้ ภายใต้บรรยากาศสบายๆ (ไม่เป็นการเป็นงานมากนัก) โดยการจัดกิจกรรมนักเรียนนั่นเอง

5. ความจำเป็นที่จะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ ในวงกว้างที่ กว้างขวางยิ่งขึ้น นักเรียนในหลายๆ โรงเรียนจะรู้จักคุ้นเคยกันก็เฉพาะเพื่อนภายในชั้น หรือเฉพาะ ในกลุ่มเล็กๆ ของตนเท่านั้น ภายในชั้นเรียนก็เป็นกลุ่มเพื่อนในทางวิชาการ ซึ่งมักจะมีการแบ่งพวก กันตามความสามารถในการเรียน เด็กๆ จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนๆ ในกลุ่มที่มีความสามารถ เท่าๆ กัน ดังนั้นจึงเกิดกลุ่มเล็กๆ ขึ้นหลายกลุ่มภายในชั้นเรียน ซึ่งปกติก็จะแบ่งกันตามลักษณะของ เผ่าพันธุ์ วงศ์ตระกูล หรือตามฐานะทางสังคม ซึ่งการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ดีจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ ได้เป็นอย่างดี อันจะช่วยให้เกิดมิตรภาพแบบใหม่ ที่ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะได้อย่างดี เช่น จะเห็น ได้ว่าในกลุ่มนักเรียนที่ร่วมเล่นวงดนตรีหรือเล่นกีฬาด้วยกันนั้น จะไม่ปรากฏการแบ่งชั้นวรรณะ กันเลย ทุกคนจะอยู่กันอย่างผสมกลมกลืนกันไปหมด

6. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสนใจใหม่ๆ ให้เกิดกับนักเรียน นักเรียนมีความ จำเป็นที่จะต้องได้รับ โอกาสที่จะทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ ผู้ซึ่งสามารถจะกระตุ้นให้เกิดการสนใจใน สิ่งใหม่ๆ และได้ทำงานอดิเรกใหม่ๆ ที่น่าตื่นเต้น ช่วงชีวิตวัยเยาว์ของเด็กเป็นวัยที่ต้องการสำรวจ และทดลองสิ่งใหม่ๆ ซึ่งเรื่องนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในชั้นเรียนปกติ

7. ความจำเป็น ที่จะต้องช่วยปรับปรุงเปลี่ยนแปลง อัตราความกระตือรือร้นของ นักเรียนให้สูงขึ้น นักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนควรมีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงว่องไว เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และขณะเดียวกันเขาก็ต้องการเวลาพักผ่อน การเรียนในชั้นเรียนมักจะวาง บทบาทให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับโดยคุณครูเสียเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนจะต้องตั้งใจเรียน ห้ามคิด ห้ามฝัน แต่ในการร่วมงานกิจกรรมนักเรียน จะช่วยเพิ่มอัตราความกระฉับกระเฉงในเรื่องเหล่านี้ได้มาก เด็ก สามารถเคลื่อนไหวได้รอบทิศ ได้คิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ได้ใช้พลังงานโดยไม่ต้องกังวลที่จะต้องคอย ตอบคำถามและนั่งเงียบๆ เพื่อแสดงความตั้งใจเรียนเท่านั้น

8. ความจำเป็นที่จะต้องจัดงานเฉลิมฉลอง และจัดการแสดงต่างๆ ให้แก่นักเรียนความ ต้องการพื้นฐานของมนุษย์เราในเรื่องการจัดให้มีพิธีการต่างๆ การเฉลิมฉลองต่างๆ นั้น

ยังเป็นเรื่องที่น่าเป็นอยู่มาก และกิจกรรมที่จะสนองความต้องการเหล่านี้ได้ ก็ได้แก่ การประชุม การรื่นเริง การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ การแสดงดนตรี และการละคร เป็นต้น

9. ความจำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกการให้บริการแก่คนอื่นๆ ความสำคัญของการเจริญเติบโตของเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้นนั้น จำเป็นที่เขาจะต้องมีโอกาสที่จะฝึกการให้บริการหรือให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ ด้วยความพยายามของเขาเอง ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงการให้แต่สิ่งของเหล่านั้น ผู้ใหญ่หลายๆ คนที่ชอบบ่นว่าเด็กใจแคบนั้น มักจะลืมไปว่าตนได้ให้โอกาสเด็กๆ ได้ฝึกในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด การเรียนในชั้นเรียนก็เช่นเดียวกันที่มักจะไม่มีใครส่งเสริมเด็กในเรื่องการให้บริการ และการให้ความร่วมมือกับสังคมมากนักการจัด

กิจกรรมนักเรียนอย่างจริงจัง จะสามารถสนองความจำเป็น ในเรื่องเหล่านี้ได้มาก

วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ⁹ ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนโดยระบุถึงความมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมนักเรียนว่า เพื่อให้นักเรียนได้สิ่งต่อไปนี้ 1) แสดงออกถึงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ 2) ค้นหาและฝึกทักษะการเป็นผู้นำที่แอบแฝงอยู่ในตัวเองให้เด่นชัดยิ่งขึ้น 3) มีส่วนร่วมในการทำงานให้เป็นพลเมืองดี 4) ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม 5) ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตัวนักเรียน ดังนั้น ครูจึงต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและธรรมชาติของเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่ง是孩子วัยรุ่น เพื่อครูจะได้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กวัยรุ่น ให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์¹⁰ กล่าวว่า ความจำเป็นในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นมีดังนี้

1. ความต้องการทางด้านจิตใจ การจัดกิจกรรมมีความจำเป็นเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตใจที่เกี่ยวกับเด็ก จะเห็นได้ว่าเด็กต้องการการยอมรับเพื่อร่วมรุ่น ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องการปลดปล่อยความเหงาและเดี๋ยวเดียว ต้องการเพื่อนที่มีจุดสนใจอันเดียวกัน ต้องการให้ตนเองเกิดความสำคัญในหมู่เพื่อน ต้องการทดแทนในสิ่งที่ตนขาด เช่น บางครั้งเรียนเก่งไม่ได้ ก็หันมาเอาดีทางกีฬา ต้องการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตย และสร้างความร่วมมือร่วมใจ ต้องการความรัก โดยเฉพาะเด็กที่พ่อแม่ไม่มีเวลาที่จะให้ความเข้าใจ

⁹ วิจิตร วรุตบางกูร, การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528), 131.

¹⁰ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร (กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2534), 2.

และความรัก ต้องการความสนใจและความรัก ต้องการความสำเร็จซึ่งอาจเกิดในบางประเภทของกิจกรรม ต้องการการยกย่องชมเชย ต้องการความปลอดภัย ต้องการฝึกทางทักษะ และได้รับความรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและเป็นกันเอง การช่วยเหลือกันทางวิชาการ บรรยากาศไม่เหมือนการสอน หรือรับคำดูว่าในห้อง ความคิดจะออกมาอย่างอิสระ ความต้องการเหล่านี้จะสมปรารถนาได้มาก เมื่อเด็กได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม

2. ดึงเอาความสนใจ ความกระตือรือร้นของเด็กให้ปรากฏออกมา กิจกรรมของนักเรียน ถ้าหากวางแผนและดำเนินการให้ดีแล้ว จะนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายหลายอย่าง ถึงแม้บางอย่างจะเห็นผลสำเร็จง่ายหรือบางอย่างจะเห็นผลได้ช้า แต่จะต้องมีเป้าหมายที่แท้จริง เด็กสามารถจะบรรลุได้ เช่น การมีสถานนักเรียน จะทำให้เด็กเขียนธรรมนูญปกครองกันเอง มีการหาเสียงเลือกตั้ง มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ให้สำนักงาน และการเข้าพบกับผู้บริหาร เพื่อปรึกษาอภิปรายปัญหาของโรงเรียน

ตัวอย่างอีกประการหนึ่งที่พอจะมองเห็นได้ เด็กคนหนึ่งรู้สึกตัวว่าเรียนไม่เก่ง จึงคิดอยากจะออกจากโรงเรียน แต่เมื่อได้รับเลือกให้เป็นนักกีฬาและวิ่งเร็ว เด็กคนนี้ไม่ทราบมาก่อนว่าตนเองมีความสามารถที่จะเป็นแชมป์ในการวิ่งแข่ง แต่รู้เองว่าตนสามารถวิ่งได้เร็ว เมื่อประสบความสำเร็จในการแข่งขัน และเป็นวีรบุรุษสำหรับเพื่อนๆ จึงทำให้ไม่ลาออก และเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อตนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ก็ปรับปรุงตัวทางด้านการเรียนดีขึ้น ขวัญดีขึ้น และก็ไม่ลาออก

เด็กบางคนถูกเพื่อนชวนไปสนุกสถานทางอื่น ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ แต่เมื่อรู้สึกว่าจะต้องไปร่วมกิจกรรมทางชุมนุมที่ตนรับผิดชอบ จึงปฏิเสธเพื่อนเพราะเห็นความสำคัญของชุมนุมมากกว่า เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่า เด็กที่มักขาดเรียนบ่อย ไม่ค่อยตั้งใจเรียน แต่มีความเด่นด้านกีฬาเพื่อนๆ ยอมรับ หรือมีหน้าที่รับผิดชอบด้านกีฬา ในวันที่มีการแข่งขัน เด็กมักจะมาโรงเรียนโดยไม่ขาดเลย จะรู้สึกตัวเองมีค่ามีที่ที่สามารถยืนได้อย่างภูมิใจ เขาก็จะมาโรงเรียนบ่อยขึ้น เพื่อนๆ และครูชื่นชมก็จะรู้สึกมีความสุขใจมีความสุขที่จะมาโรงเรียนและตั้งใจเรียนดีขึ้น

กิจกรรมนักเรียนหลายประเภทที่จะดึงเอาความสนใจ ความสามารถพิเศษ และความกระตือรือร้นออกมาให้เห็นชัด เช่น กิจกรรมทางหนังสือพิมพ์ วารสาร จัดนิทรรศการศิลปะวาดเขียน กิจกรรมที่มีการประกวดประชันต่างๆ ถึงแม้บางครั้งความเฉียบแหลมจะไม่ปรากฏออกมามาก แต่ความตั้งใจ และกระตือรือร้นที่จะกระทำงานปรากฏออกมาให้เห็นชัด

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมพิเศษต่างๆ จะมีคุณสมบัติพอที่จะทำให้เด็กแสดงความสามารถหรือร้นออกมาให้เห็นได้ก็ต่อเมื่อ 1) ต้องให้มีอิสระในการเลือกทำ ไม่ควรมีการบังคับให้ทำ เพราะกิจกรรมเหล่านี้ไม่ใช่การศึกษาในชั้นเรียน เด็กจะทำโดยความสมัครใจ เด็กก็อายุ ใจ และมีความ

ความรู้สึกทางอารมณ์สูง ควรได้รับการสนับสนุนให้ร่วมกิจกรรม แล้วอาจจะทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ ออกมาให้เราแปลกใจ 2) ในการทำกิจกรรม เด็กที่รู้สึกว่าจะไม่รับผิดชอบควรได้รับความช่วยเหลือ ให้ตระหนักว่าสิ่งนั้นเป็นของๆ เด็ก และเด็กดำเนินการเอง เด็กก็จะได้รับประโยชน์เอง สนุกสนานกันเอง เช่น แผนกอิสระสื่อสารมวลชนให้นิสิตดำเนินการและรับผิดชอบ เรื่องการจัดโรงอาหาร ของนิสิตเอง เป็นต้น

3. ใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ กิจกรรมของนักเรียนจะทำให้เด็กรู้ถึงการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ดังจะเห็นจากเป้าหมายที่เกิดขึ้น คือไม่ตั้งตนเองเป็นผู้ต่อต้านสังคมหรือประพฤติดื้อต่อสังคม เมื่อเด็กมีกิจกรรมที่ตนสนใจร่วมกับผู้ปฏิบัติ และมีผู้แนะนำอย่างดี เด็กจะหันมาทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ เช่น เด็กที่สนใจในด้านแกะสลัก ก็มักจะทำและหันมาคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องงานของตน ข้อนี้ต้องระวังเกี่ยวกับค่านิยมของเราบางประการ เพราะการต่อต้านสังคมบางอย่างก็ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมาก เช่น เดินขบวนต่อต้านการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย การเดินขบวนเพื่อปราบคอร์รัปชัน การได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือนๆ กัน และเพื่อช่วยปลุกให้เกิดความสนใจใหม่ๆ เช่น เด็กจะคุยกันและสร้างสัมพันธภาพแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดจุดสนใจต่างๆ ขึ้นมาก เช่น เด็กวัยรุ่นที่สนใจในเรื่องการเจริญเติบโตของร่างกาย ก็คิดถึงกายบริหาร ก็จะทำให้รวมกลุ่มกันหันมาศึกษาการบริหารร่างกาย หรือการเพาะกาย ให้มีร่างกายสมบูรณ์ โดยการศึกษาจากตำราและผู้รู้ อีกทั้งกิจกรรมนักเรียนบางประเภทอาจทำให้เด็กได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายหลัง เช่น ความรักในดนตรี ทำให้เล่นดนตรีเป็นการสะสมแต้มปี เหรียญสมัยต่างๆ การทำสวนครัว เลี้ยงกล้วยไม้ เหล่านี้จะประกอบให้ชีวิตในภายหลังสมบูรณ์ หรืออาจดำเนินชีวิตตามที่ตนสนใจปฏิบัติเมื่อตอนเป็นเด็ก

4. กิจกรรมนักเรียนยังสร้างมิตรภาพระหว่างเด็กด้วยกันและระหว่างเด็กกับครูให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เด็กที่สนใจสิ่งเดียวกันมักจะหาเวลาคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งเริ่มต้นของการพัฒนามิตรภาพ การที่เด็กได้ร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือในกิจกรรมที่ทำด้วยกัน ความสัมพันธ์ในห้องเรียนจะเกิดขึ้นมาก เพราะมีความเครียดและเป็นทางการ แต่ถ้าครูเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างกับเด็ก ทำให้เด็กมีโอกาสคุยสังสรรค์กันแบบไม่เป็นทางการจะช่วยให้เกิดมิตรภาพ และความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น ทั้งนี้ต้องพึงระวังบางประการที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณ และวัฒนธรรมบางอย่างของไทยที่เป็นอุปสรรคอยู่บ้าง

5. เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ กิจกรรมของนักเรียนซึ่งอยู่นอกหลักสูตรจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของนักเรียนได้ดีกว่าในชั้นเรียน ข้อพึงระวังมีอยู่ว่าอาจารย์หรือครูที่ปรึกษาทุกคนจะต้องระลึกว่า ขณะที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ตนเองไม่ได้ทำหน้าที่สอน ต้องให้ออกาสเด็ก

แสดง "ไม่ใช่ครูแสดงเองเสียหมด เด็กต้องได้มีโอกาสนำกันเอง เด็กมีโอกาสเลือกและประกอบกิจกรรมเพื่อฝึกฝนตนเอง (ข้อนี้ส่วนมากครูซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์สูงกว่ามักจะไม่ค่อยปล่อยให้เด็กทำเอง เพราะความกลัวผิดพลาด ซึ่งไม่ถูกต้องนัก) ถ้าครูเข้าไปเกี่ยวข้องมากเกินไปสภาพของกิจกรรม ก็คงไม่แตกต่างจากการเรียนในชั้น ถ้าเด็กได้ทำกันเองเด็กจะรู้สึกว่าได้ทำงานให้กับเพื่อน มากกว่าการทำให้กับครู ซึ่งตัวครูที่ปรึกษาเองไม่จำเป็นต้องพัฒนาอีกแล้วในด้านนี้ นอกจากนี้เด็กต้องการความช่วยเหลือบางประการ ซึ่งครูก็ต้องให้ แต่ระวังอย่าให้กระทบกระเทือนถึงความ เป็นผู้นำของเด็กและสมพงษ์ มั่นระวัง¹¹ ได้ให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้ 1) สร้างเสริมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่สลับซับซ้อนได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์ 2) ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง 3) ช่วยให้นักเรียนมีความรอบรู้หลายอย่าง 4) ช่วยควบคุมพลังส่วนเกินของนักเรียนให้ออกมาในการสร้างสรรค์ และมีประโยชน์ 5) ช่วยให้การจัดการศึกษา บรรลุเป้าหมายของการศึกษา 6) ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการศึกษา 7) การร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ก่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 8) เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและจิตใจ 9) ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง รู้จักตนเองในด้านต่างๆ ดีขึ้น 10) ส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ¹² ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมตามโครงสร้าง ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในคู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้ 1) เป็นส่วนเสริมความรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่างๆ เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง 2) เสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และ 3) รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

จากที่กล่าวมาสามารถประมวลสรุปความสำคัญ เหตุผลและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียนดังนี้ กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา มีความสำคัญเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน โดยตรง ตอบสนองความต้องการตามวัย การเจริญวัยอย่างครบกระบวนการ การปรับตัว

¹¹ สมพงษ์ มั่นระวัง, "เอกสารคำสอนวิชาแนะแนว 501 พื้นฐานงานแนะแนวและงานด้านกิจกรรมนักเรียน" ภาควิชาแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2539, 24.

¹² กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, "คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ," ใน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง 2533) พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540), 2.

เกิดความมั่นคงทางอารมณ์ เสริมสร้างพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา พัฒนาความสมบูรณ์ของร่างกาย มีโอกาสเตรียมตัวพัฒนาความสามารถเพื่อการประกอบอาชีพ รักษาความเป็นไทย วัฒนธรรม และศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย สังคมของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง การศึกษามีความสัมพันธ์กับระบบสังคมมนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

นโยบาย ปรัชญาของโรงเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนนอกจากจะต้องตอบสนองนโยบายรัฐและเป้าหมายการจัดการศึกษา นโยบายหลักของรัฐแล้ว โรงเรียนก็ควรมีนโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียนที่แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายและวิธีการในการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนด้วยซึ่งนโยบายและเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาระบุว่า เพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนการดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย เพื่อความเป็นเอกราช ความมั่นคงของชาติตลอดไป นโยบายของรัฐ รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนเพิ่มคุณภาพตนเองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วยการเปิดโอกาสให้เยาวชนปฏิบัติกิจกรรมอันเป็นการเรียนรู้โดยตรง ที่เสริมให้เกิดความซาบซึ้งในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ในการเพิ่มความรู้และทักษะ และการสร้างวินัยในตนเองและกลุ่ม¹³

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)¹⁴ มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาผู้เรียนใน สามประการ คือ ประการที่หนึ่ง พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงามเพื่อเป็นพื้นฐานในการรับความรู้ต่อไปโดยไม่หยุดยั้งและการนำความรู้ไปใช้ ประการที่สอง พัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงามเพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และประการที่สาม พัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานของการดำรง

¹³ ลัดดา สุวรรณกุล, “เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 461 405 และ 461 208 การบริหารกิจกรรมนักเรียน” (นครปฐม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ม.ป.ป.), 1. (อัดสำเนา)

¹⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 3 - 4.

ชีวิตสืบไป โดยมีหลักการของหลักสูตรข้อที่หนึ่งระบุว่า มุ่งให้ผู้เรียน ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ข้อสองระบุว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ และข้อสาม มุ่งให้การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ นอกจากรายวิชาต่างๆ แล้ว หลักสูตรยังกำหนดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม อีกสามประเภท คือ 1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ คือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์ และ

กิจกรรมอื่นๆ 2) กิจกรรมแนะแนว และ 3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มิใช่การเรียนวิชา ซึ่งให้ผู้เรียนเข้าห้องเรียนเพื่อฟังคำสอนหรือประกอบกิจกรรมตามที่ครูกำหนดแล้วสอน แต่เป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันภายใต้การดูแลของโรงเรียน เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงาม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ได้ประโยชน์จากกันและกันและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)¹⁵ มีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรแล้วจะเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ และร่วมทำประโยชน์ให้กับสังคมตามความรู้ความสามารถของตน หลักสูตรเปิดโอกาสให้โรงเรียนใช้ดุลพินิจบริหารหลักสูตรให้สนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด กิจกรรมอื่นที่จะช่วยส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่างๆ อีกสามประเภทคือ 1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 2) กิจกรรมแนะแนวและ/หรือกิจกรรมแก้ปัญหา และ/หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ และ 3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจะต้องพิจารณาจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 โดยมีจุดมุ่งหมายส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย ถึงแม้ว่าโรงเรียนเป็นผู้พิจารณาเลือกจัดกิจกรรมตามความพร้อมของโรงเรียนก็ตาม แต่การที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดนั้น ควรเป็นการตัดสินใจของผู้เรียนเอง โดยโรงเรียนควรทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ควบคุมดูแล และสนับสนุน เพื่อให้การเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ มีประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนเองมากที่สุด

¹⁵กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), 20 - 21.

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544¹⁶ กำหนดว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งแปดกลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนา องค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็นสองลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

สำหรับปรัชญาของการบริหารกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ควรมีความเชื่อที่ว่า คนเราจะพัฒนาได้นั้น ไม่ได้พัฒนาจากในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวแต่สามารถพัฒนาได้หลายรูปแบบ การพัฒนาในห้องเรียนอาจพัฒนาได้ไม่สมบูรณ์ทุกด้าน กิจกรรมนักเรียนจะเป็นส่วนเสริมเติมเต็มเพื่อให้คนพัฒนาได้ตามจุดหมายของหลักสูตร เมื่อมีความเชื่อดังกล่าวแล้ว แนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นไปตามความเชื่อ ที่กล่าวข้างต้นก็ควรเป็นแนวทางที่ได้จากพื้นฐานความเชื่อในการบริหารกิจกรรมนักเรียน และหลักการของวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1) ผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้น จึงต้องมีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรมที่สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามความสามารถ หรือความถนัด หรือความสนใจ 2) การทำคนให้เป็นคน โดยสมบูรณ์นั้น กิจกรรมนักเรียนจะเป็นส่วนเสริมเติมเต็มจากทุกสิ่งที่ได้จากหลักสูตรในห้องเรียน 3) งานพัฒนาคนถือเป็นงานต่อเนื่อง ผู้ใหญ่ต้องไม่ปล่อยปละละเลย จึงต้องมีการแนะแนว มีอาจารย์ที่ปรึกษา 4) การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพราะช่วยเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีการพัฒนาดีขึ้น 5) การจัดกิจกรรมใดๆ ให้ก็ตาม จะต้องให้แต่ละบุคคลเห็นสภาพของตนเอง ยอมรับสภาพตนเอง เพื่อไม่เกิดปมด้อย 6) กิจกรรมนักเรียน ที่จัดควรสนองตอบ

¹⁶กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ม.ป.ท., 2544), 6.

ความต้องการของเอกัตบุคคลและสังคม คือ ให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และ ขณะเดียวกันก็เป็นความต้องการของสังคมด้วย 7) ความมองอนาคตว่า กิจกรรมนักเรียนต่างๆ มี เป้าหมายในอนาคตอย่างไร ผู้เรียนจะได้รับผลนั้นในอนาคตอย่างไร

แนวทางที่นำเสนอข้างต้น เป็นสิ่งที่โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อจัด กิจกรรมนักเรียนแต่ในทางปฏิบัติจริง โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ทุกประการ อันเนื่องจาก ข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการวางนโยบาย ควรเกิดจากความร่วมมือกัน ระหว่าง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน คนเหล่านี้อาจจะรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมนักเรียนก็ได้

หลักการและแนวทางในการบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียน

การบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์โดยมีจุดหมายที่แน่นอน เพื่อให้การดำเนินเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีหลักการและหลักเกณฑ์ที่ทุกคนทุกฝ่ายจะดำเนินการ ไปได้อย่างราบรื่นและมีความเข้าใจตรงกันจึงควรจะได้พิจารณาสิ่งต่อไปนี้

หลักการเบื้องต้นในการจัดกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน มีหลักการพื้นฐานที่โรงเรียนควรพิจารณาใช้เป็น แนวทางในการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้กิจกรรมนักเรียนแต่ละชุมนุมที่จะเกิดขึ้นใน โรงเรียนและการดำเนินการกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมเป็นไปอย่างรอบคอบดังนี้

1. นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกในโรงเรียน
2. กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นควรกำหนดไว้ในปฏิทินโรงเรียน
3. นักเรียนทุกคน ควรจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียน
4. หลักการรับสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน ต้องยึดถือหลักประชาธิปไตย
5. การจัดกิจกรรมนักเรียนควรมุ่งที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. ไม่ควรอนุญาตให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งออกจากชั้นเรียนในเวลาเรียนปกติ เพื่อไป

ร่วมกิจกรรมนักเรียน

7. ผู้นำนักเรียนแต่ละกิจกรรมควรได้รับการฝึกและพัฒนาอย่างเหมาะสม
8. ควรมีการดูแล และแนะนำในการทำกิจกรรมนักเรียนอย่างเพียงพอ

9. การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของครู ควรจัดเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติของครู

10. ผู้บริหารและครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษามิใช่ผู้สั่งการ

11. การทำกิจกรรมของชุมนุมต่างๆ ควรจะเริ่มจากการทำสิ่งที่เล็กๆ ง่ายๆ ขึ้นไปสู่กิจกรรมที่ใหญ่และยาก

12. ในการพิจารณาจัดกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ควรจะต้องคำนึงอย่างรอบคอบ

13. ควรมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรมให้พร้อม

14. ทุกๆ ชุมนุมควรจะต้องมีการเก็บบันทึกกิจกรรมต่างๆ ที่ได้กระทำไปแล้วอย่าง

ถาวร

15. ควรจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอและยุติธรรม

16. โรงเรียนและชุมนุมควรจะได้รับรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน

17. กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกับกิจกรรมในหลักสูตร

18. กิจกรรมนักเรียนไม่สำคัญไปทุกกิจกรรม

หลักการที่จะเสนอต่อไปนี้เป็นหลักการที่ค่อนข้างลึกลงไปในการจัดกิจกรรมนักเรียนแต่ละชุมนุม เพื่อให้กิจกรรมนักเรียนที่เกิดขึ้นนั้นอำนวยความสะดวกที่เป็นประโยชน์ มีคุณค่าเพราะสามารถเป็นเครื่องมือทางการศึกษา ที่โรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา และชุมชน จะสามารถให้กับเด็กๆ และเยาวชนในความรับผิดชอบของตน เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตได้ หลักการจัด กิจกรรมนักเรียนแต่ละกิจกรรมควรมีลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมนักเรียนที่จัด ควรเป็นกิจกรรมที่มีชีวิตชีวา สนองความสนใจ และความต้องการของนักเรียน หลักการนี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ โรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของนักเรียน ที่ต้องรับผิดชอบ ด้วยการใช้ความรู้ทางจิตวิทยาเด็กวัยต่างๆ ประกอบ ซึ่งผู้มิวิชาชีพครูได้ใช้เป็นประจำอยู่แล้ว การทำให้กิจกรรมนักเรียนที่จัดมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญในคุณค่าทางการศึกษาที่จะได้รับกิจกรรมนักเรียนนั้นก็จะได้รับการตอบสนองจากเด็กๆ ด้วยดี และประสบความสำเร็จมากกว่า

2. กิจกรรมนักเรียนที่จัด ควรมีระดับความยากง่าย ตามการตัดสินใจ ของสมาชิกในชุมนุม การกำหนดกิจกรรมนักเรียน ของแต่ละชุมนุม ระดับความยากง่าย ของกิจกรรมนักเรียนที่จัด ควรเหมาะสม กับระดับความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของสมาชิกในชุมนุม เพราะกิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมเติมเต็มหลักสูตรเพื่อให้เด็กได้รับคุณค่าทางการศึกษาสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น ดังนั้นกิจกรรมที่สมาชิกร่วมกันกำหนด ผลงานที่ปรากฏหรือได้รับ หลังจากร่วม

กันทำกิจกรรมตามหน้าที่ของแต่ละคนที่ดีที่สุดแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องเป็นผลงานที่ดีที่สุด สมบูรณ์แบบเสมอไป เพียงแต่ว่ากิจกรรมเหล่านั้นสมาชิกทุกคนได้ใช้ความพยายามปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนตามโอกาสที่มีอย่างดีที่สุดตามความสามารถ และทักษะของตนแล้ว เพราะการกระทำบางสิ่งแม้จะคิดว่า ทำแล้วคุ้มค่า เมื่อทำแล้วอาจไม่คุ้มค่า ไปเสียทั้งหมด ดังที่เราคิดว่าควรจะเป็นก็ได้มาตรฐาน ดังกล่าวนี้อาจเป็นจริงกับเรื่องอื่นๆ แต่กับเรื่องของกิจกรรมนักเรียนไม่ใช่ คำว่า “ดีพอ” สำหรับกิจกรรมนักเรียนจึงหมายถึงดีพอในแง่ความจำเป็นและจุดมุ่งหมาย เช่น บทบรรณาธิการในวารสารของโรงเรียน ไม่ต้องพรรณนาด้วยภาษาร้อยแก้วที่เป็นอมตะ เวลาที่จัดไว้และ จุดมุ่งหมายที่มีค่ากว่าความสมบูรณ์แบบของภาษาจำนวนของสมาชิกผู้อ่านที่เพิ่มขึ้น ควรเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจจำนวนบทบรรณาธิการที่ต้องผ่านการแก้ไขใหม่ จากตัวอย่างนี้อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีนักเรียนคนใดสามารถใช้ความพยายามและเวลาในการร่วมกิจกรรมตามความต้องการได้ทั้งหมด เนื่องจากความสามารถที่มีจำกัด ถูกใช้มากจนเกินไปและอาจมีสถานการณ์อื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องได้อีก เช่น สุขภาพ ความสุข และการสงเคราะห์ผู้อื่น การยอมรับความจริงข้อนี้ อาจทำให้เกิดความเครียดและกดดันจากนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา แต่เมื่อทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดแล้ว การกระทำนั้นถือว่าการกระทำที่ดีพอแล้ว ทั้งนี้ความสามารถในการแยกแยะระหว่างสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องใช้ความพยายามอย่างสูง และสถานการณ์ที่ใช้ความพยายามเพียงทำให้ดีพอ จึงเป็นความสามารถที่สำคัญที่ทุกคนในชุมนุมต้องใช้ดุลพินิจอย่างตรงไปตรงมาในเรื่องระดับความพยายามกับความสมบูรณ์แบบ ต้องใช้ความกล้าและความเต็มใจเป็นพิเศษ เพื่อให้ความจำเป็นที่ต้องตัดสินใจ ซึ่งมนุษย์ไม่เคยหลีกเลี่ยงได้ตลอดชีวิตนั้นเห็นได้ชัดเจน สามารถไปสู่การปฏิบัติที่ต้องการ ครูและผู้ปกครองที่ชอบใช้การบังคับอยู่เสมอ และไม่รู้วิธีการแสดง ให้นักเรียนเห็นความแตกต่าง ระหว่าง ความสมบูรณ์แบบ ของกิจกรรมกับการแสดงออกที่พยายามสุดกำลัง เป็นผู้ไม่ยอมรับความจริงและเป็นผู้ทำให้เยาวชนสูญเสียความสนใจในตนเองทั้งหมดที่กล่าวก็คือ กิจกรรมนักเรียนทั้งหลายนั้นมักทำให้นักเรียนได้ใช้พลังไปอย่างน่าเสียดาย ทั้งๆ ที่กิจกรรมนั้นไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามถึงที่สุดก็ได้

3. กิจกรรมนักเรียน ทุกกิจกรรม ควรได้รับ การยอมรับว่า มีความสำคัญเท่าเทียมกัน กิจกรรมนักเรียนทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนจะมีความแตกต่างกัน ทั้งในหน้าที่การทำงาน สถานที่และอื่นๆ โรงเรียนไม่ควรจะต้องมีการแสดงว่ากิจกรรมนี้ดี ดีกว่า งามกว่า คุ้มค่ากว่า หรือสำคัญกว่า อีกกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม ตัวอย่างเช่น ประธานสภานักเรียน และหัวหน้าทีมผู้ทำหน้าที่ตัดสิน ย่อมทำหน้าที่ต่างกัน ทำงานในสถานที่ต่างกัน มีส่วนให้การสนับสนุนงานต่างกัน แต่ล้วนทำเพื่อให้โรงเรียนดำรงอยู่ทางโรงเรียนต้องไม่ให้ความสำคัญคนหนึ่งมากกว่าอีก

คนหนึ่ง หรือกรณีของเด็กชายที่ส่องไฟฉายเล็กๆ เพื่อนำผู้ชมเข้านั่งที่ตามบัตรเข้าชมละคร ในการแสดงละครประจำปีของโรงเรียน ย่อมมีส่วนร่วมในสำเร็จของละคร เช่นเดียวกับดารานำของละคร การยกย่องให้เกียรติคนหนึ่งมากกว่าอีกคนหนึ่ง โดยนำชื่อมาขยายตัวพิมพ์ให้ใหญ่ขึ้นในสูจิบัตร ย่อมเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ผู้บริหาร โรงเรียนควรเน้นเป็นทางการให้จริงจัง ในจุดที่เกี่ยวกับการยอมรับในความสำเร็จนั้นว่า สิ่งนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเป็นดาราที่มีชื่อเสียง แต่ขึ้นอยู่กับ การทำตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น หลักการประเด็นนี้มีใช่เป็นการชี้แนะว่าอีกไม่ช้าจะมีการยกเลิกการยอมรับความสามารถพิเศษของบุคคลต่างๆ เช่น ผู้ทำคะแนนสูงในกีฬาบาสเกตบอล และฟุตบอล แต่เป็นเพียงข้อสังเกตและข้อเสนอแนะว่า การเรียงลำดับ ชื่อของนักกีฬาในสูจิบัตรงานเลี้ยงฉลอง ไม่ว่าจะจะเป็นนักกีฬาที่เล่นมาเกือบทุกการแข่งขัน มีผู้ชมหนาแน่น กับนักกีฬาที่เพิ่งลงแข่งขันไม่นาน การพิมพ์ชื่อควรเรียงลำดับตัวอักษรมากกว่าตามลำดับคะแนนที่นักกีฬาผู้นั้นทำได้

สิ่งที่จะแนะนำในการปฏิบัติตามหลักการนี้ก็คือ โรงเรียนควรใช้ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเท่าที่จะทำได้ ในการปลูกฝังพลเมืองของเราในอนาคตให้เพียบพร้อมด้วย คุณความดี ควรค่าแก่การยกย่องสรรเสริญ มองโลกในแง่ดี มีความละเอียดอ่อน ความเป็นผู้ดี อ่อนน้อมถ่อมตน ความรู้สึกสำนึกผิด ความจริงใจ ความสงบสุขและความรักกันที่พี่น้อง ซึ่งอุดมคติของสันติสุข ความรักกันที่พี่น้องและความยุติธรรม จะไม่ปรากฏจนกว่าสิ่งเหล่านี้จะกลายจนคิดเป็นนิสัย โดยพยายามปฏิบัติให้ได้จากน้อยไปถึ้มาก และทางโรงเรียนควรนำให้ ชัดเจนและคัดค้านเมื่อเห็นว่าชื่อเสียงด้านความสำเร็จของนักกีฬา การแสดงออกทางด้านศิลปะ และการมีคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ด้านใดด้านหนึ่งถูกลดความสำคัญลง และมีความไม่เท่าเทียมกัน

4. กิจกรรมนักเรียนที่จัดควรให้ความสนุกสนาน ผู้ใหญ่มักมีคำที่ใช้กันอยู่คือ “เสียเวลา” ถ้าสิ่งเล็กๆ ทำคือ การเดินรำ การร่วมกลุ่มเล่นสเก็ต การดูโทรทัศน์ เป็นต้น เพราะมองว่าชีวิตควรอยู่ด้วยความจริงไม่ใช่เรื่องเล่นๆ สิ่งที่อยู่เบื้องหน้าของคนที่นอกเหนือจากความตายก็คือความสำเร็จในการทำงาน การพัฒนาตนเอง จึงมักมีความคิดว่าตัวอย่างกิจกรรมที่กล่าวถึงข้างต้น เป็นเพียงสิ่งที่ป้องกันเด็กจากสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ ยิ่งกว่าเท่านั้น ความ สนุกสนานไม่ควรใช้เป็นเครื่องมือในการที่จะทำให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ทำให้เด็กต้องอยู่ภายใต้ความควบคุมดูแลเพื่อการพัฒนากล้ามเนื้อที่แข็งแรง ความคล่องแคล่วทางกายหรือการเพิ่มการอ่านและทักษะทางภาษาอื่นๆ จนกิจกรรมนักเรียนเป็นเรื่องน่าเบื่อ เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กวัยรุ่นควรเป็นความสนุกสนาน ผู้ใหญ่ไม่ควรชี้้นำมากเกินไปหรือตั้ง กฎเกณฑ์และจัดการในรายละเอียดมากจนเกินไป ดังนั้นในการประเมินผลกิจกรรมนักเรียน เมื่อเด็กๆ ลงความเห็น

“เราสนุกมาก” “เราสนุกกันทุกคน” ย่อมแสดงว่ากิจกรรมนักเรียนได้บรรลุตามความมุ่งหมายของปรัชญาของกิจกรรมนักเรียนแล้ว

5. วัตถุประสงค์เบื้องต้นที่สำคัญของกิจกรรมนักเรียน ควรเป็นการให้ลักษณะนิสัยหรือจริยธรรมและศีลธรรมแก่เยาวชน การเลือกวิชาใดๆ ก็ตามจะมีประสิทธิภาพและผลจากการศึกษานั้นจะอยู่ได้นานกว่าเมื่อผู้ศึกษามีความสนใจสูงได้รับการกระตุ้น มีการเสริมกำลังใจ มีการทำซ้ำและมีการนำไปประยุกต์ใช้ ได้ถูกสร้างขึ้นตามระยะเวลาที่กำหนดใน สถานการณ์ต่างๆ เงื่อนไขเหล่านี้เป็นจุดเด่นของกิจกรรมนักเรียนทำให้เด็กๆ ได้ใช้ความสามารถโดดเด่นขณะที่กำลังทำกิจกรรมได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะนิสัยที่มี รวมทั้งได้แสดงถึงมาตรฐานของตนด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนควรตื่นตัวและใช้ประโยชน์จากสิ่งที่สังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมของเด็กๆ เพื่อนำไปสู่ข้อตกลงถึงแบบแผนที่ต้องการ ในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการทำงานร่วมกันของเด็กๆ

การเรียนรู้กฎข้อบังคับต่างๆ มีการสอนในหลายรายวิชา แต่การฝึกอบรมด้านคุณลักษณะนิสัยมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น แต่กิจกรรมนักเรียนเป็นตัวแทนที่สำคัญสำหรับการสอนศีลธรรมและคุณค่าทางจิตวิญญาณ เพราะทำให้เกิดการปฏิบัติจริงในแง่ของคุณงามความดีที่เห็นพ้องต้องกัน เป็นการรู้จักให้และรู้จักรับและบ่อยครั้งที่ได้ผลจากความตื่นตัวเมื่อเล่นกีฬา งานเลี้ยงสังสรรค์ หรือการได้วาทะ การไม่ยอมรับของสังคมมีวิถีทางที่ไปเร็วตรงเป้า เพื่อการปรับเปลี่ยนความประพฤติ ซึ่งมีค่าเท่ากับคำตักเตือนฉันท์ผู้ใหญ่หรือบทเรียนทางศีลธรรม โดยที่เด็กๆ มีอิสระที่จะทำ จะผิดหรือถูกต้องตามทำนองคลองธรรมขึ้นอยู่กับผู้กระทำที่จะมีโอกาสพิจารณาตนเองได้เองมากขึ้น ทั้งนี้ความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญาของเด็กก็ไม่มีโอกาสที่จะแยกสิ่งที่ถูกออกจากสิ่งที่ผิด ใจอาจประสงค์จะทำสิ่งที่ถูกต้อง แต่ไม่มีโอกาสได้ทำสิ่งนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียนควรร่วมมือกันในการให้ความสำคัญด้านพฤติกรรมทางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อให้ได้มาตรฐานของกลุ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจทำได้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำ

กิจกรรมนักเรียน เช่น เมื่อเด็กๆ ยืนกรานขอผลัดเปลี่ยนกันให้บริการเครื่องดื่มแก่ผู้อื่น เมื่อเด็กคนหนึ่งได้รับการปรบมือขณะเดินออกจากการแข่งขันกีฬาเนื่องจากข้อเท้าเคล็ดและทำให้ทีมของเขาผิดหวัง เมื่อผู้ทำคะแนนได้สูงถูกกักให้ออกจากการแข่งขันกีฬาเพราะดูเหมือนวิ่งไปมารอบสนามเท่านั้น เมื่อกรรมการจัดแสดงดนตรีตัดสินใจลดค่าบัตรผ่านประตูเพื่อเด็กที่มีเงินน้อยสามารถเข้าชมการแสดงได้ เป็นต้น ซึ่งยังมีสถานการณ์อีกมากมายที่เกิดขึ้นที่จะช่วยพัฒนาอุปนิสัยในการดำเนินชีวิตของเด็กๆ ได้

นอกจากนี้กิจกรรมนักเรียนยังเกี่ยวพันกับคุณลักษณะของ “การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” ซึ่งมีผลประโยชน์และคุณค่าอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งจะหาไม่ได้จากการศึกษารายวิชาอื่นๆ ที่ติดอยู่ในกรอบของระบบการสอนที่มีแบบแผนซึ่งกำหนดให้ “ไม่มีการให้ หรือรับความช่วยเหลือ” แต่กิจกรรมนักเรียนเน้นวิถีชีวิตที่ตรงกันข้าม และสามารถฝึกฝนอบรมด้านลักษณะนิสัยที่ดีได้มากมายที่กล่าวแล้วและยังไม่ได้กล่าวถึง

6. กิจกรรมนักเรียนที่จัดควรเน้นการฝึกให้เด็กมีความคิดประเภทไตร่ตรอง ความคิดชนิดที่ต้องไตร่ตรองก่อน เป็นสิ่งพึงปรารถนาที่กิจกรรมนักเรียนทุกกิจกรรม ควรฝึกให้เด็กเกิดและมีความคิดชนิดนี้ กล่าวคือ เป็นความคิดที่ต้องมีการแสวงหา รวบรวมข่าวสาร ข้อมูล เพื่อหาข้อสรุป ซึ่งอาจทำได้ด้วยการอภิปรายอย่างกว้างขวาง และลงมติสรุปผล และที่สำคัญคือมีการ ประเมินผลอีกครั้งในภายหลัง ความคิดไตร่ตรองเป็นความคิดที่ตรงกันข้ามกับความคิดประเภทความคิดปริศนา ซึ่งเป็นการคิดที่ไม่ต้องมีการรวบรวมข้อมูล เพราะความคิดแบบปริศนาจะต้องเป็นการบังคับตนเองให้คิดถึงปัญหา โดยใช้ความจำเกี่ยวกับกฎ ข้อบังคับ หลักการและแนวทางปฏิบัติ เช่น “ถ้าชายคนครึ่งซึก 1½ คู เสร็จในเวลาวันครึ่งจะเด็กคนหนึ่งจะซึก 1½ คู เสร็จภายในเวลาเท่าไร” ปัญหาชนิดนี้ต้องใช้เพียงกระดาดินสอและความจำ ผลหรือ คำตอบที่ถูกต้องการได้จากหนังสือหรือคู่มือครู ชีวิตนอกห้องเรียนไม่ค่อยมีความคิดเชิงปริศนา นอกจากรายการตอบปัญหาและกีฬาในร่มเท่านั้น กิจกรรมนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่จัดสภาพแวดล้อมอย่างดีเลิศให้กับเยาวชนได้ลงมือปฏิบัติในเรื่องของความคิดชนิดต้องไตร่ตรอง เพราะไม่เคยมีคำตอบที่ถูกต้องการที่สุด ข้อมูลจะต้องรวบรวมจากแหล่งต่างๆ อย่างหลากหลาย การตรวจคำตอบสวนทางกับความรู้สึกอันแท้จริงของมนุษย์กับจุดประสงค์ของความปรารถนาและความคิดเท่าๆ กับความเข้าใจที่ลึกซึ้งและการคำนวณทางคณิตศาสตร์

การจะประสบความสำเร็จในชีวิตจำเป็นต้องคำนึงถึงจิตใจที่ใช้ความคิดเชิงเหตุผล เช่น จะเลือกซื้อรถแบบไหนดี จะเช่าซื้อหรือสร้างบ้านด้วยตนเอง จะหาทางใหม่ดีหรือจะขอให้ นายจ้างขึ้นเงินเดือนให้ ผมห้องนอนควรทาสีอะไรดีหรือจะใช้กระดาดติดฝาผนัง คำถามเหล่านี้ล้วนถามเพื่อให้ได้คำตอบที่จะต้องใช้ความคิดทั้งสิ้น ชีวิตนอกโรงเรียนจะพบว่าความคิดเชิงปริศนาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของพลเมืองเป็นรายบุคคลแทบไม่มี ถ้าโรงเรียนจะจัดการศึกษาให้เสมือนชีวิตจริง และเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อดำเนินชีวิตต่อไป การจัดกิจกรรมนักเรียนควรมีแผนงานที่ทำให้กิจกรรมนักเรียนเน้นความคิดชนิดไตร่ตรอง เพราะสถานศึกษาเท่านั้นที่จะต้องเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาอย่างแท้จริง

7. กิจกรรมนักเรียนที่นักเรียนเยาวชนและแนวทางของประชาธิปไตยควรได้รับการยอมรับและไว้วางใจ เยาวชนและคนหนุ่มสาว เป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และวัยที่เกือบจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีอิสระเสรี เยาวชนเหล่านี้มีความคิดและจุดมุ่งหมาย จะมีความกระหายที่จะมีโอกาสใช้การตัดสินใจของตนเอง ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าเขาเป็นผู้ใหญ่ หรือต้องการที่จะเปลี่ยนหน้าที่จากผู้กำกับเส้นข้างสนามมาเป็นผู้เล่นบ้าง และถ้าความต้องการ ดังกล่าวของเขาเหล่านี้ ไม่ได้รับการตอบสนองในแบบที่สังคมทั่วไปยอมรับ อาจเป็นเหตุให้พวกเขาใช้เวลาและมักไปทำในกิจกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับได้ เพราะสายตาของคนทั่วไปมักเพ่งเล็งเด็กหนุ่มสาวในการหาทางออกที่ตอบสนองความปรารถนาอิสรภาพ ความเป็นผู้ใหญ่ และอำนาจที่ท้าทายประเพณีและกฎหมายแต่ถ้าเยาวชนเหล่านี้มีภาระความรับผิดชอบต่อการทำงาน กำหนดการประชุม คณะกรรมการต่างๆ การส่งคืนฉบับ เรื่องลงพิมพ์ในวารสารให้ทัน ฯลฯ งานเหล่านี้ทำให้สมองและสองมือของเด็กๆ เต็มไปด้วยงานสำคัญที่จะต้องทำ เขาคงไม่มีเวลาที่จะวางแผนหลอกล่อคนอื่นหรือ ไม่มีเวลาที่จะแสดงว่าตนมีอำนาจต่อหน้าเพื่อนๆ หรือคนรัก หรือทำในสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ดีไม่งามได้ ดังนั้นกิจกรรมนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ ตอบสนองความต้องการของเยาวชนที่กล่าวถึงข้างต้น เพื่อให้พวกเขาได้ใช้เวลาของตนสนองความต้องการ ความสนใจ และความสามารถอย่างเต็มที่ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเฝ้าดูอยู่เคียงข้าง เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ความคิดเห็น การตัดสินใจ และการตัดสินใจ และการกระทำต่างๆ ในงานกิจกรรมนักเรียน ที่พวกเขาต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำอยู่ด้วยการแสดงความไว้วางใจ อย่างไรก็ตาม เด็กก็คือเด็ก เรื่องนี้จึงต้องใช้ความกล้าหาญของผู้ใหญ่พอสมควรที่จะต้องทำใจให้กว้างที่จะเสี่ยง เพื่อให้กระบวนการทางประชาธิปไตยยืนหยัดต่อไปได้และในที่สุดกิจกรรมนักเรียนจะช่วยสร้างสรรค์โลกของเยาวชน โดยเยาวชนและเพื่อเยาวชน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาควรทำให้ครูอื่นๆ และผู้ปกครองนักเรียนแน่ใจได้ว่า เยาวชนเป็นผู้มีความตั้งใจดี เป็นผู้ที่สามารถรับผิดชอบต่อการเป็นพลเมืองดีของชาติใน โลกของเขาเอง และเขาก็ควรได้แสดงความรู้ความสามารถในโลกของเขาได้เช่นเดียวกันซึ่งก็คือ กิจกรรมนักเรียนนั่นเอง¹⁷

¹⁷ ลัดดา สุวรรณกุล, “เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 461.405 และ 461.208 การบริหารกิจกรรมนักเรียน” 1 – 7.

นอกจากนี้ روبินส์ และวิลเลียมส์ (Robbins and Williams)¹⁸ เสนอหลักในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. โรงเรียนจะต้องยอมรับนับถือนักเรียน แต่ละคน ว่าเป็นบุคคลสำคัญในฐานะที่เป็นพลเมืองคนหนึ่งของประเทศ
2. โปรแกรมกิจกรรมนักเรียนจะต้องเป็นไปเพื่อสนองความสนใจของนักเรียน มิใช่จัดสนองความต้องการของสถานศึกษา
3. ในการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น ควรจัดในเวลาที่ย่างจากการเรียนปกติ
4. นักเรียนทุกคนควรร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักเรียน
5. การดำเนินกิจกรรมทุกด้านจะต้องเป็นไปตามบรรยากาศของประชาธิปไตย
6. ในการร่วมกิจกรรมจะต้องพยายามส่งเสริมความเป็นผู้นำ
7. ในการจัดกิจกรรมจะต้องพยายามส่งเสริมความเป็นผู้นำ
8. จะต้องมีการบริหารการจัดการและการนิเทศเกี่ยวกับกิจกรรมที่เพียงพอ
9. หน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนจะต้องถือเป็นงานในหน้าที่ส่วนหนึ่งของครู
12. ครูทำหน้าที่สนับสนุนให้นักเรียนเริ่มกิจกรรมเล็กๆ และค่อยๆ พัฒนาเป็นกิจกรรมที่ใหญ่ๆ กว้างขวางออกไป
13. ครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเพื่อให้นักเรียนได้หาทางดำเนินและแก้ปัญหากิจกรรมให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนักเรียนเอง
14. กิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด จะต้องผ่านการพิจารณาถึงผลได้ผลเสียต่างๆ อย่างรอบคอบ
13. โรงเรียนจะต้องให้ความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การประปา ไฟฟ้า เหล่านี้เป็นต้น
14. จะต้องมีการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมไว้สม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลในการที่จะจัดกิจกรรมให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น
15. จะต้องมีการเตรียมงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ และจะต้องใช้งบประมาณอย่างประหยัด

---

¹⁸ J.H. Robbins and Williams, Student Activities in the Innovative School (Illinois : Burgess, 1969), 210 – 220.

16. ควรมีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนไปยังชุมชนรอบๆ สถานศึกษา เพื่อสร้างความสนใจและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมและช่วยเหลือในกิจกรรมของสถานศึกษา

17. จะต้องเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับการสร้างเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

18. นักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาควรจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดหรือเสนอ โปรแกรมกิจกรรมนักเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้มีความหลากหลายของกิจกรรม ในอันที่จะสนับสนุนความเจริญก้าวหน้า ความสนใจ ความสามารถเฉพาะของนักเรียนได้อย่างกว้างขวาง

19. จะต้องเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีข้อจำกัดตามธรรมชาติของแต่ละคน จึงไม่ควรบังคับให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม

20. จะต้องเน้นกระบวนการให้มากกว่าการบรรลุผล เพราะกระบวนการนั้นเป็นกระบวนการของการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและความสามารถของนักเรียน จะช่วยฝึกให้ นักเรียนแต่ละคนมีความรับผิดชอบ มีการประสานงานและมีการร่วมมือกันทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง เป็นต้น

พนัส หันนาคินทร์¹⁹ กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมนักเรียนในหนังสือหลักการบริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมีหลักการจะต้องคำนึงถึงอยู่ดังนี้ คือ

1. กิจกรรมทุกประเภทจะต้องอยู่ภายใต้ควบคุมของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมเหล่านี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ได้ผลตามความมุ่งหมายของโรงเรียนที่จะให้นักเรียนได้มีความเจริญงอกงามไปในทางที่ถูกที่ควรดีขั้น กิจกรรมบางอย่างอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหาย เช่น การทัศนศึกษาทางทะเล นักเรียนอาจทำไปโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และมีอันตราย ในภายหลัง เช่นนี้จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องรับรู้และควบคุมกิจกรรม นักเรียนโดยใกล้ชิด

โดยเหตุนี้ จึงถือเป็นหลักการว่าก่อนที่นักเรียนจะลงมือทำกิจกรรมใดก็ตาม จะต้องได้รับความเห็นชอบจากครูผู้ควบคุม (Sponsor หรือ Advisor) และได้รับอนุญาตจากครูใหญ่หรือผู้ได้รับมอบหมายอำนาจจากครูใหญ่แล้ว และในบางกรณีจะต้องรับอนุมัติจากผู้มีอำนาจในระดับสูงขึ้น เช่น การจัดการทัศนศึกษาไปนอกประเทศ เป็นต้น

¹⁹ พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524),

2. กิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้น จะต้องมียุคประสงค์ที่จะส่งเสริมความเจริญในแง่ต่างๆ แก่นักเรียน เช่น การสังคม จรรยา มารยาท ตลอดจนการสร้างความรู้สึในด้านคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนค่านิยมต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น กิจกรรมทุกประเภทจะต้องมุ่งตรงต่อจุดประสงค์ของโรงเรียน และไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแตกความสามัคคีขึ้นในระหว่างคณะนักเรียน

3. ครูใหญ่จะต้องมีอำนาจสิทธิ์ขาดในอันที่จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติกิจกรรมใดๆ ที่เห็นว่าไม่ก่อให้เกิดความเจริญแก่นักเรียนหรือได้ผลไม่คุ้มค่ากับเวลาและทุนที่จะต้องเสียไปเพื่อการจัดกิจกรรมนั้น หรือต้องเสี่ยงต่อความเสียหายด้านต่างๆ มากเกินไป

4. จำนวน ชนิด และ ประเภทของกิจกรรมในโรงเรียน จะต้อง เป็นไปตามส่วน ของจำนวนนักเรียน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและความพร้อมของโรงเรียนที่จะจัดให้ ได้ผลตามความมุ่งหมาย การเอาอย่างการจัดกิจกรรมในโรงเรียนอื่น โดยไม่คำนึงถึงสภาพของ ตัวเองเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์อย่างยิ่ง กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับ โรงเรียนหนึ่ง อาจจะไม่พร้อมที่จะ จัดในอีกโรงเรียนหนึ่ง ดังนั้น การจัดกิจกรรมจึงควรจะเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป มากกว่าที่จะจัด เพื่อให้ได้ชื่อว่ามีกิจกรรมต่างๆ เหมือนโรงเรียนอื่นๆ เท่านั้น

5. โรงเรียนจะต้องมีวิธีการจำกัดนักเรียนคนหนึ่งๆ ไม่ให้เข้าร่วมในกิจกรรมมากเกินไป เพราะจะทำให้เสียผลการเรียน อีกประการหนึ่งการที่นักเรียนคนหนึ่งเข้าร่วมในกิจกรรมหลายประเภท ก็ย่อมหมายความว่าโอกาสที่คนอื่นจะได้เข้าร่วมในกิจกรรมนั้นมีน้อยลงไป

6. โรงเรียนควรจะจัดให้มีการแนะนำแก่นักเรียน เกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่จะเข้าร่วมนั้น เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และความเหมาะสมอื่นๆ

7. โรงเรียนพยายามหาทางส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการ วิธีการส่งเสริมอาจทำโดยตรง เช่น การแนะนำชี้แจงให้เห็นคุณประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆ หรืออาจทำโดยทางอ้อม เช่น พยายามให้เสียค่าบำรุงน้อยที่สุด หรือพยายามจัดกิจกรรมหลายประเภท เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสได้เลือกตามความสนใจที่แตกต่างกันออกไป

8. นักเรียนและครูในโรงเรียนเท่านั้น ที่จะได้รับสิทธิ์ให้เข้าร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น บุคคลภายนอกไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าเป็นสมาชิกในกิจกรรมของนักเรียน นอกจากจะเลือกเชิญมาเป็นที่ปรึกษาชั่วคราว เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ครูใหญ่จะต้องเอาใจใส่ เพราะมีหลายครั้งที่กิจกรรมเชิญ บุคคลภายนอกเข้าเป็นสมาชิก โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บุคคลเหล่านี้ไม่มีความรับผิดชอบ โดยตรงต่อโรงเรียน บางทีก็อาจจะทำสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ของตัวเองได้ โดยเฉพาะในเรื่องการค้าและการเมือง

9. กิจกรรมต่างๆ จะต้องจัดขึ้นในโรงเรียน เว้นไว้แต่สภาพของกิจกรรมไม่เปิดโอกาสให้ทำเช่นนั้น เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการทัศนจร การจัดกิจกรรมภายในบริเวณโรงเรียนทำให้สะดวกในการควบคุมดูแลและส่งเสริม

10. การใช้สถานที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ จะต้องกำหนดวัน เวลาให้แน่นอน เพื่อจะได้ไม่เกิดการใช้สถานที่ซ้อนกันหรือจัดกิจกรรมเหมือนกันซ้อนกัน การจะทำเช่นนี้ได้ก็ต่อเมื่อมีศูนย์กลางสำหรับคอยควบคุมกิจกรรมต่างๆ ถ้าโรงเรียนมี หัวหน้ากิจกรรมนักเรียน ก็เป็นหน้าที่ของหัวหน้ากิจกรรมนักเรียน ถ้าไม่มีก็เป็นหน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่หรือครูคนใดคนหนึ่งที่ครูใหญ่มอบหมาย

11. โรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุม ดูแล และแนะนำเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีของกิจกรรมทุกประเภท บัญชีรับจ่ายของกิจกรรมต่างๆ จะต้องรายงานต่อครูใหญ่ (หรือแผนการเงินของโรงเรียน) เหตุผลที่โรงเรียนต้องควบคุมการเงินของกิจกรรมต่างๆ โดยใกล้ชิดก็เพราะ

11.1 คนทำบัญชีควรเป็นนักเรียน โดยปกติก็คือเหรียญิกของชุมนุม ทั้งนี้ภายใต้การควบคุมของครูที่ปรึกษาของชุมนุมนั้นๆ

11.2 บัญชีทุกประเภทจะต้องขึ้นกับส่วนกลางของโรงเรียน บัญชีส่วนกลางของโรงเรียนก็ต้องแยกประเภทออกไปตามกิจกรรมต่างๆ และจะต้องทำบัญชีรวมยอดแสดงตัวเงินและฐานะการเงินของกิจกรรมต่างๆ ด้วย

11.3 พัสดุทุกประเภทที่มีในกิจกรรมต่างๆ จะต้องลงบัญชีส่วนกลางของโรงเรียนด้วย

12. เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ครูใหญ่จะต้องแต่งตั้งครูที่ปรึกษาทำหน้าที่ควบคุมและแนะนำการทำงานของแต่ละกิจกรรม และควรจะมีหลักดังนี้

12.1 การเลือกตัวบุคคลต้องกระทำโดยรอบคอบ เพื่อจะได้เป็นที่แน่ใจว่าจะทำหน้าที่ควบคุมและแนะนำกิจกรรมนั้นๆ ได้ สำหรับนักเรียนชั้นโตๆ บางทีครูใหญ่เปิดโอกาสให้นักเรียนชุมนุมนั้นๆ ไปติดต่อทามทาบครูผู้จะมาเป็นครูที่ปรึกษาก่อน เมื่อครูใหญ่เห็นด้วยก็จะประกาศแต่งตั้งต่อไป

อันตรายในการให้นักเรียนเลือกครูที่ปรึกษาเอง ก็คือ อาจจะได้ครูที่อ่อนหัด แทนที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาและควบคุมนักเรียน กลับกลายเป็นผู้ที่ถูกนักเรียนครอบงำ ชักจูงใช้เป็นเครื่องมือบังหน้าในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งๆ ที่อาจจะไม่น่าพึงปรารถนา ก็ตาม หรืออาจจะเป็นไปได้ว่าครูรับเป็นที่ปรึกษาเพราะการเสนอตัวให้นักเรียนเลือก เพื่อผลประโยชน์บางอย่างของครูเอง เช่น ใช้นักเรียนเป็นพลังต่อรองเรียกชื่อผลประโยชน์ต่างๆ ให้ตัวเอง

12.2 การแต่งตั้งครูที่ปรึกษาเป็นอำนาจของครูใหญ่โดยเฉพาะ จะมอบให้ใครไม่ได้ และจะต้องกระทำโดยรอบคอบที่สุด

12.3 โดยปกติหากมีครูอาสาทำหน้าที่นี้ เรามักจะได้คนที่ตั้งใจทำงาน แต่ประสบการณ์ของผู้ที่อาสาทำงานนั้นก็เป็นที่ครูใหญ่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ครูใหม่มักจะชอบอาสา แต่เพราะความไม่เคยทำงานอาจจะทำให้งานเสียได้ เจตนาดีเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นเครื่องประกันว่าผลจะออกมาดีด้วย เมื่อทำงานพลาดก็อาจจะเสียกำลังใจ หรือถ้าเป็นกรณีที่ร้ายแรงก็อาจจะเสียอนาคตไป ครูใหญ่จึงต้องพิจารณาให้รอบคอบ

13. การจัดกิจกรรมพยายามจัดภายในเวลาเรียน หากมีกิจกรรมจะต้องจัดนอกเวลาเรียน เช่น การแสดงละครก็จะต้องนึกถึงปัญหาต่างๆ ให้รอบคอบ เช่น การพานักเรียนไปส่งบ้าน โดยเฉพาะนักเรียนหญิง การจัดหาที่พักในกรณีที่ไม่สามารถจะกลับได้ การติดต่อกับผู้ปกครอง เป็นต้น

ส่วนกระทรวงศึกษาธิการ²⁰ ได้เริ่มกำหนดหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาในปี พ.ศ. 2520 ต่อมาใช้หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาปี พ.ศ. 2532 ดังนี้

1. จะต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู
5. จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
6. ต้องมีโครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการ และระเบียบข้อบังคับจะต้องเป็นของสถานศึกษา
7. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครูอาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ
8. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่ปัจจุบันอยู่ในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

²⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (ม.ป.ท., ม.ป.ท.), 1 - 2.

9. การจัดให้มีกิจกรรมเลือกใดๆ หรือไม่ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้นๆ
10. ให้สถานศึกษาควบคุมเรื่องการจ่ายเงินหรือพัสดุอื่นๆ ให้เป็นการประหยัด และเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ
11. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใดไม่เหมาะสม มีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งอันตรายต่อความมั่นคงของชาติให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้นๆ เสีย

ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน

การจัดประเภทของกิจกรรมนักเรียนเป็นเรื่องจำเป็นประการหนึ่งในการบริหารจัดการจัดการกิจกรรมนักเรียน ทั้งนี้เพื่อช่วยสื่อความหมายระหว่างกันให้มีความชัดเจนและเข้าใจได้ตรงกัน และสามารถจัดการได้อย่างมีระบบ ทำให้เกิดความสมดุลครบทุกด้าน นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่ายและตรงกับความต้องการดังมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

การจัดแบ่งประเภทช่วยทำให้โครงสร้างกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสมดุล²¹ เนื่องจากโรงเรียนที่ทันสมัยนั้น ต้องการแสวงหาวิธีที่จะจัดกิจกรรมให้ตรงตามความสนใจของนักเรียนทุกคนและตรงตามรูปแบบของชีวิตทุกรูปแบบทุกๆ โครงสร้างโดยรวมของกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนจึงต้องสมดุลกันมากกว่าที่จะมุ่งเน้นที่กิจกรรมใดกิจกรรมเดียว โรงเรียนที่มุ่งเน้นกิจกรรมดนตรีมากเกินไปก็จะเพิกเฉยต่อความสนใจด้านอื่นๆ ของนักเรียนไปอย่างช่วยไม่ได้ เช่น ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านสังคม ด้านวรรณกรรม ด้านกีฬา และด้านศิลปะ ถ้ากิจกรรมของโรงเรียนหนึ่งจัดรายการตามกลุ่มความพอใจของนักเรียน นักเรียนและหมวดวิชาที่จะสามารถสำรวจตรวจสอบได้ว่า กิจกรรมใดมีผู้สนใจมากน้อยเพียงใดและกิจกรรมใดถูกเพิกเฉย

การจัดแบ่งประเภทนั้นจำเป็นต่อระบบการให้คะแนน

เพื่อช่วยกระตุ้นหรือจำกัดการมีส่วนร่วมของนักเรียนแต่ละคนในหลายกิจกรรมไม่ให้มากเกินไป รวมทั้งเพื่อจัดวางพื้นฐานสำหรับแผนงานที่ทันสมัยในการให้รางวัลนักเรียน ดังนั้น

²¹Robert W. Frederick, "Scheduling Student Activities," in The Third Curriculum Student Activities in American Education (New York : Appleton Country Craff, 1959), 14 - 15.

ระบบการให้คะแนนจึงจำเป็น ในระบบนี้ต้องมีการกำหนดระยะเวลาที่ต้องการ กำหนดหน้าที่ที่รับผิดชอบ และกำหนดความสำคัญของแต่ละกิจกรรมตามจำนวนมากน้อยของคะแนนที่จะให้ เพื่อสร้างและจัดการระบบการให้คะแนนนี้ให้ได้ผล จึงต้องมีการจัดแบ่งประเภทกิจกรรม คุณค่าของระบบนี้คือ มันจะช่วยให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักวางโครงการส่วนตัวของตนให้สมดุลย์กัน โดยตนเองต้องหมั่นตรวจสอบว่าตนเองกำลังมุ่งเน้นที่งานใดงานหนึ่งมากเกินไปจนเพิกเฉยละเลยงานอื่นๆ หรือไม่

การจัดแบ่งประเภทช่วยในงานวัดประเมินผล

ในการปฏิบัติงานวัดผลโดยทั่วไปที่พึงปรารถนาอย่างยิ่งนั้น การวางโครงการในการจัดการศึกษาโดยรวมและวางองค์ประกอบย่อยของมันนั้นจำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ใช่เพียงเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและดูว่าสิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไขเท่านั้น แต่ยังเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือแก่งานด้วย ถ้ามีระบบการจัดแบ่งประเภทของกิจกรรมนักเรียนขึ้นมาระบบหนึ่ง การวัดประเมินผลวิธีนี้ย่อมทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการตัดสินผลลัพธ์ในตอนท้ายก็ย่อมชี้เฉพาะและมีความแม่นยำมากขึ้น

คุณค่าอื่นๆ ของระบบการจัดแบ่งประเภทที่มีประสิทธิภาพนั้นยังช่วยในงานแนะแนว ช่วยทำให้รายงานผลคะแนนนักเรียนที่ส่งไปยังหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ทั้งเกี่ยวข้องกับนักเรียนนิสิต นักศึกษานั้น ง่ายขึ้นและสมบูรณ์แบบขึ้น และทำให้หนังสือรุ่นของนักเรียนแต่ละรุ่น รวมทั้งหนังสือรายงานผลงานกิจกรรมนักเรียนรายปีนั้น มีเนื้อหาที่ครอบคลุมครบถ้วนดีขึ้น คุณค่าข้อสุดท้ายคือ ทำให้ข้อมูลทั้งหลายที่ส่งไปยังนักเรียนและผู้ปกครองโดยผ่านทางหนังสือคู่มือนักเรียน และทางจดหมายข่าว ต่างๆ นั้นมีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณลักษณะของแผนการที่ดีในการจัดแบ่งประเภท

ระบบการจัดแบ่งประเภทแบบใดก็ตามที่สามารถให้บริการแก่ผู้คนได้นั้นต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความสมบูรณ์ในตัวเอง นั่นคือต้องครอบคลุมครบทุกๆ กิจกรรม
2. ทำให้ผู้นำแผนการนี้ไปใช้นั้นสามารถเข้าใจได้ง่าย บุคคลที่นำแผนการนี้ไปใช้ อาจประสบกับความยากลำบากในการตัดสินใจที่จะเลือกว่ากิจกรรมใดในแต่ละโรงเรียนควรจัดวางอยู่ในประเภทใด แต่ความยากลำบากนี้ควรเกิดจากความไม่สามารถอธิบายลักษณะธรรมชาติ

ที่แท้จริงของกิจกรรมนั้นๆ ได้ถูกต้อง ไม่ใช่เกิดจากความรู้สึกสับสน เพราะไม่เข้าใจลักษณะการจัดแบ่งประเภทในระบบนั้น

3. มีคุณค่าต่อผู้นำไปใช้
4. มีความสะดวกในการใช้ เช่น ต้องทำให้เห็นความจำเป็นในการจัดแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย และการจัดเรียงลำดับจากหัวข้อใหญ่ไปหัวข้อย่อยนั้นก็มีความสอดคล้องกันตามหลักเหตุผล
5. ควรบ่งชี้หรือขีดเส้นใต้ให้เห็นลักษณะที่สำคัญของแต่ละองค์ประกอบได้ ถ้ามันถูกจัดอยู่ในประเภทพิเศษ

ตัวอย่างของระบบการจัดแบ่งประเภทที่ถูกใช้อยู่

สมาคมแห่งวิทยาลัยและโรงเรียนมัธยมต่างๆ ในเขตภาคกลางตอนเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมกิจกรรมนักเรียนไว้ในเอกสารงานวิจัยหลักสูตรโรงเรียน และได้พยายามแบ่งประเภทของกิจกรรมเหล่านั้นซึ่งได้นำเสนอไว้ 12 ประเภทดังนี้²²

1. การมีส่วนร่วมในองค์กร การบริหารงานและการควบคุมงานของโรงเรียน
2. กิจกรรมด้านพลังงานและชุมชน
3. ชมรมที่ทำงานด้านศาสนาและสังคมสงเคราะห์ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่างๆ
4. กิจกรรมที่เน้นด้านสังคมอย่างแท้จริง
5. กิจกรรมด้านกีฬาและการฝึกฝนทางกายภาพด้านต่างๆ
6. การทำงานด้านสิ่งพิมพ์ของโรงเรียน
7. กลุ่มการละครและการพูดต่อสาธารณชน
8. กิจกรรมด้านดนตรี
9. ชมรมที่เน้นด้านวิชาต่างๆ
10. กลุ่มชมรมเบ็ดเตล็ด

---

²²L.W. Webb Chairman, High School Curriculum Reorganization, A Report of a Committee of the North Central Association of College and Secondary Schools quoted in Robert W. Frederick quote in The Third Curriculum (Ann Arbor : The Ann Arbor Press, 1933) , 359.

11. กลุ่มสมาชิกสถานักเรียน/นักศึกษา
12. กลุ่มกิจกรรมโฮมรูม (ให้คำปรึกษา)

Johnson จากงานวิจัยในปี 1930²³ ได้แนะนำไว้ว่าคุณภาพของกิจกรรมที่ทำให้กิจกรรมหลากหลายชนิดมีความแตกต่างกันนั้น ควรถูกจัดแบ่งประเภทไว้ให้เห็นเด่นชัดที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ระบบที่เป็นไปได้ในการจัดแบ่งประเภทกิจกรรม

มีระบบอยู่หลายระบบที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปในการจัดแบ่งกลุ่มกิจกรรมนักเรียน เช่น

- 1) แบ่งโดยดูว่ากิจกรรมใดเกี่ยวข้องกับคนส่วนใหญ่และคนส่วนน้อย
- 2) แบ่งตามลักษณะธรรมชาติของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต
- 3) แบ่งตามขอบข่ายสาขาความรู้ของมนุษย์ตามวิชาที่เขาเรียน เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง วิชาภาษาอังกฤษ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาที่เน้นอาชีพต่างๆ เป็นต้น
- 4) แบ่งตามเป้าหมายของการศึกษาที่กิจกรรมนั้นๆ ช่วยทำให้บรรลุตามเป้าหมายได้ และ
- 5) แบ่งตามลักษณะธรรมชาติของกิจกรรมนั้นๆ เมื่อพิจารณาจากโครงการทั้งหมดของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต

ชั้นเรียนส่วนใหญ่ของกิจกรรมนักเรียนมักถูกจัดเป็นกลุ่มตามลักษณะการดำรงชีวิตของบุคคลทั่วไปภายนอกโรงเรียน ได้แก่ กลุ่มนักกีฬาแบบทีมต่างๆ กลุ่มหน้าที่พลเมือง เช่น สถานักเรียน กลุ่มชมรมต่างๆ เช่น ชมรมทางรถไฟจำลอง ชมรมหมากรุก กลุ่มลูกเสือต่างๆ กลุ่มการละครซึ่งแบ่งเป็นฝ่ายบทยละคร ฝ่ายตกแต่งเวที ฝ่ายดูแลแสงเสียงบนเวที และฝ่ายจัดเครื่องสำอาง กลุ่มนักดนตรีซึ่งมีทั้งแบบเป็นวง แบบออเคสตรา แบบคณะประสานเสียง และแบบเดี่ยว กลุ่มสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือรุ่น หนังสือคู่มือนักเรียนฯ กลุ่มที่เคร่งศาสนาและทำกิจกรรมต่างๆ ในโบสถ์ กลุ่มสมาคมผู้ทรงเกียรติระดับชาติ กลุ่มสังคมต่างๆ เช่น นักเดินร่า นักดื่มชา กลุ่มพนักงานต้อนรับ กลุ่มที่ชอบงานปาร์ตี้ และอื่น

²³Edgar C, Johnson, Point System and Awards (New York : A.S. Barnes and Company, 1930) ,103-104.

กิจกรรมที่แบ่งตามวิชา

ความรู้ของมนุษย์มีอยู่ทั่วจักรวาลและสะสมต่อเนื่องกัน มานานนับศตวรรษจนแบ่งออกเป็นสาขาวิชาต่างๆ เมื่อเราได้ยินใครพูดว่า เขาเป็นนักเรียนในสาขาวิชาคณิตศาสตร์ หรือสาขาวิชาประวัติศาสตร์ เราก็จะเข้าใจทันทีว่าหมายถึงอะไร และยังมี วิชาใหม่ๆ เกิดขึ้นจากการรวมวิชาย่อยๆ ต่างๆ กันเข้าด้วยกันอีก เช่น วิชาการแพทย์เพื่อสังคม วิชาเคมีกายภาพ วิชาเคมีชีวภาพ และวิชาจิตวิทยาสังคม การที่เราพยายามใช้ชื่อวิชาตามแบบที่นิยมปฏิบัติกันอยู่มาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทกิจกรรมนักเรียนนั้น อาจไม่ได้ผลดีนัก เพราะบางกิจกรรมมีความคาบเกี่ยวในหลายวิชา และบางกิจกรรมไม่สามารถจัดเข้าไปในวิชาใดๆ ได้เลย เช่น หมากรุกอาจเป็นได้ทั้งงานอดิเรก กีฬาหรือเกมการแข่งขันเป็นทีม และยังเป็นสิ่งที่มีความยาวนานในประวัติศาสตร์ด้วย แต่เราก็ไม่สามารถจัดกิจกรรมหมากรุกไว้ในวิชาประวัติศาสตร์ได้ รวมทั้งไม่สามารถจัดมันไว้ในวิชาภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศได้ ดังนั้นระบบนี้จึงไม่ควรนำมาใช้ ยกเว้นในบางครั้งที่อาจใช้ร่วมกับระบบอื่นๆ ความยากลำบากนี้ จึงทำให้กิจกรรมนักเรียนต้องก้าวไปสู่รูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจากเดิมในระบบการจัดการศึกษาแบบสมัยใหม่ของอเมริกัน

เป้าหมายของการศึกษา

สำหรับนักการศึกษาที่เป็นมืออาชีพนั้น เขาคิดว่าการจัดแบ่งประเภทของกิจกรรมนักเรียนตามเป้าหมายต่างๆ ไปของการศึกษานั้น คุณสมบัติผสมและเป็นที่ยอมรับอย่างยิ่งเนื่องจากความสำคัญของการศึกษานั้นมุ่งที่การรวบรวมสรุปเอาหลักปรัชญาต่างๆ เข้าไว้ และที่การแนะแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการศึกษา การใช้ระบบนี้มาแบ่งประเภทของกิจกรรมนักเรียนจึงนำไปสู่โครงสร้างโดยรวมของการศึกษาที่ถูกอ้างถึงได้ อย่งไรก็ตามในขั้นแรกนั้นโดยทั่วไปแล้ว ระบบนี้จะยังไม่ถูกนำมาใช้เพราะยังไม่มีข้อตกลงทั่วไป ร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา และที่สำคัญกว่านั้นเพราะยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันในเรื่องลักษณะธรรมชาติที่แน่นอนของเป้าหมายในการศึกษาคด้วย ยิ่งไปกว่านั้นกิจกรรมนักเรียนแบบเดียวกัน เช่น การเป็นสมาชิกในชมรมศิลปะ อาจช่วยให้เกิดการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาของหลายๆ วิชาที่แตกต่างกันได้

ลักษณะธรรมชาติของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม

ในการสังเกตจากประสบการณ์นั้น มีระบบการแบ่งประเภทอยู่ระบบหนึ่งที่มิใช่ประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง นั่นก็คือ ระบบการจัดกิจกรรมตามลักษณะธรรมชาติของโรงเรียน ระบบนี้เกิด

จากการรวมเอาระบบอื่นๆ เข้าด้วยกันจนทำให้เป็นที่ยอมรับและรู้จักในหมู่นักเรียน ครู และ ผู้ปกครองทั่วไป เพราะมันถูกนำไปใช้ในการจัดประชุมต่างๆ หรือจัดให้สอดคล้องกับสิ่งที่โรงเรียน ดำเนินการ

ประเภทของกิจกรรมนักเรียนอาจจำแนกตามจุดประสงค์ในการจัดการศึกษา²⁴

ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมนักเรียนสอดคล้องและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุ วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้

1. กิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ได้แก่ ชุมนุม ทางวิชาการต่างๆ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ฯลฯ
2. กิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมทางด้านจิตพิสัย (Affective domain) เช่น ชุมนุมอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย คนตรี ศิลปะ พุทธศาสนา จริยธรรม วินัย ฯลฯ
3. กิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมทางด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) เช่น ชุมนุม กีฬาต่างๆ คนตรี งานประดิษฐ์ นักพูด วาดภาพ ฯลฯ

ทั้งนี้กิจกรรมนักเรียนบางกิจกรรมจะสามารถส่งเสริมหรือจัดอยู่ได้มากกว่าหนึ่งด้าน

ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมที่ดี

การจัดกิจกรรมนักเรียนที่หลากหลายจะช่วยให้นักเรียนค้นหาความถนัดความสามารถ มีโอกาสได้เลือกตามความสนใจลักษณะของกิจกรรมจึงต้องมีความสมบูรณ์ มีกิจกรรมที่ควรมีอยู่ ครบ มีความหลากหลายและสมดุล ต้องสื่อเข้าใจได้ง่าย มีการจัดอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ มีคุณค่าต่อสมาชิก มีเหตุมีผลในการจัด และเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ตัวอย่างการจัดประเภทของ กิจกรรมนักเรียน ได้แก่

1. กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมกับองค์กรของโรงเรียน เพื่อมีส่วนช่วยในการจัดการ ควบคุมดูแลการดำเนินงานของโรงเรียน
2. กิจกรรมที่เกิดจากความต้องการร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา สวัสดิการทางสังคม และการจัดองค์กรที่เกี่ยวกับการ บรรเทาทุกข์

²⁴ ลัดดา สุวรรณกุล, “เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 461.405 และ 461.208 การ บริหารกิจกรรมนักเรียน” 1 – 7.

4. กิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าสังคม
5. กิจกรรมเกี่ยวกับการกีฬา และการฝึกฝนร่างกายประเภทต่างๆ
6. กิจกรรมเกี่ยวกับการพิมพ์ของโรงเรียน
7. กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงและการพูดในที่สาธารณะ
8. กิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี
9. กิจกรรมเกี่ยวกับชุมนุมทางวิชาการ
10. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
11. กิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพ
12. กิจกรรมทางส่งเสริมการสหกรณ์
13. กิจกรรมการเกษตร
14. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด
15. กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม
16. กิจกรรมทัศนศึกษา
17. กิจกรรมที่เป็นชุมนุมเบ็ดเตล็ดอื่นๆ
18. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนเป็นส่วนรวม โดยผ่านการประชุม

อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนทุกกิจกรรม จะประสบความสำเร็จไปไม่ได้ถ้าขาดบุคลากรสำคัญ ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดูแล เอาใจใส่ ให้คำปรึกษาหรือ ช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ปรับปรุง ชี้นำ ให้กำลังใจ และช่วยเพิ่มพูนคุณค่าในการทำกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนในชุมนุมที่ตนเองรับผิดชอบ บุคลากรผู้ทำหน้าที่สำคัญนี้คือ “อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียน”

ความสำคัญและความจำเป็น

ในแต่ละปีการศึกษา ครูในโรงเรียนมักจะถูกขอร้องจากเด็กๆ และจากโรงเรียน ให้ช่วยรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนชุมนุมต่างๆ สิ่งนี้ครูบางคนจะรู้สึกว่าเป็นภาระอันหนักอึ้ง แต่ก็มีครูจำนวนมากที่ยอมรับภาระดังกล่าวนี้ด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็นความคิดที่ถูกต้อง เพราะการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนนี้เอง เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน การที่ครูยอมรับที่จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ครูก็จะได้รับ

ประโยชน์ในส่วนที่จะเป็นผลต่อการเรียนการสอนของครูอีกส่วนหนึ่งด้วย โดยเฉพาะครูใหม่จะ ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ เกี่ยวกับนักเรียน ได้มีโอกาสที่จะรู้จักนักเรียนดีขึ้น สนุกสนมมากขึ้น ได้ เรียนรู้ถึงปัญหาของนักเรียน รู้ชีวิตส่วนตัวที่บ้าน รู้ความต้องการ รู้ความสนใจของเด็ก มีโอกาสช่วย นักเรียนที่เก็บตัวไม่กล้าแสดงออก จี้อาย ให้ได้เปิดตัวเองเมื่อร่วมทำกิจกรรมนักเรียน ช่วย ส่งเสริมความเป็นผู้นำ ช่วยให้ผู้รู้จักวางแผน ทำให้มีการพัฒนาด้านสังคม อาชีพการงานและการ ทำงานเป็นหมู่คณะ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะช่วยให้ครูสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนได้อีก ด้วย ความรู้ความสามารถที่ครูได้ใช้เพื่อช่วยนักเรียนในกรณีต่างๆ ยังทำให้ครูได้รับการยอมรับ นับถือ และได้ความศรัทธาจากนักเรียนอย่างดียิ่งด้วย และนี่ก็คือเหตุผลที่ครูอีกจำนวนมากยอมรับ และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน (the sponsor)

หน้าที่การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน จึงมีการยอมรับว่าสำคัญและจำเป็น มากเช่นเดียวกับครูประจำชั้น (homeroom advisor) เป็นเวลานานมาแล้ว

ความหมาย

คำว่า อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน (the sponsor) หมายถึง “person who makes himself responsible for another (somebody who is training for something)” ความหมายนี้จะทำ ให้ผู้ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงความหมายเป็นผู้คอย ดูแล

รับผิดชอบนักเรียนในกลุ่มกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้

ฝึกฝน

คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่เด็กๆ ตามเป้าหมายของกิจกรรมนักเรียน การบริหารกิจกรรม นักเรียนของโรงเรียนก็จะเป็นไปอย่างถูกต้องตามแนวทางที่ควรเป็นและเกิดคุณค่าต่างๆ ตามความ ประสงค์

หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนมีมากมายและ หลากหลาย แม้ว่าหน้าที่กับความรับผิดชอบจะเป็นสิ่งที่มีควบคู่กันเสมอ ในที่นี้จะได้แยกในส่วนที่ ควรจะเป็นดังนี้

หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

มีการศึกษาถึงภารกิจในหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อปี 1952 ของ Estrin²⁵ ที่ได้สำรวจนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ให้ตอบคำถามที่ว่า “ท่านมีความคิดเห็นว่าจะอะไรเป็นภารกิจของอาจารย์ที่ปรึกษา” ปรากฏว่ามีสามประการ ที่มีความถี่สูงสุดคือ

1. ต้องเป็นผู้ที่สามารถแนะแนวทางและให้คำแนะนำแก่นักเรียนแต่ไม่บังคับให้ทำตามคำแนะนำนั้น
2. ต้องสามารถในการนำ การวางแผน กระตุ้นเพื่อส่งเสริม และประสานกิจกรรมต่างๆ ได้
3. ต้องสามารถเข้าร่วมในการอภิปรายปัญหาทางการศึกษา สังคม บุคลากร และการงบประมาณกับนักศึกษาได้

นอกจากนี้ Bennett²⁶ ได้เสนอถึงบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ว่า ควรมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ต้องเข้าร่วมในการประชุมของชุมนุม ทุกชุมนุมที่ตนเองเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
2. ต้องอภิปรายเกี่ยวกับชุมนุมและที่ประชุมเพื่อให้คำแนะนำแต่คำแนะนำนั้นต้องเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่ม และมีการวางแผน
3. เข้าร่วมประชุมในกรรมการบริหารของชุมนุมและให้ความมั่นใจในความตั้งใจของประธานชุมนมนั้นๆ
4. ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร โปรแกรมกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน เพื่อความก้าวหน้าของชุมนุมและการจัดกิจกรรมนักเรียนอื่นๆ ของโรงเรียนที่จัดในโอกาสพิเศษต่างๆ

และจากผลการสำรวจความเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมต้นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน พบว่านักเรียนมีความต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้ 1) เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ได้ 2) ดูแล

²⁵Merman Estrin, “Effective Training Procedures for Faculty Addressers, School Activities,” 24 (December 1952) : 125.

²⁶Fred A. Bennett, “A Letter to New Faculty Advisers,” School Activities 26 (September 1954) : 13 – 17.

ด้านการเงิน 3) ต้องมีความสามารถเป็นผู้นำ 4) ดูแลให้เป็นไปตามที่ตั้ง 5) ช่วยนักเรียนเมื่อเขาไม่เข้าใจ 6) มีความคิดที่ดีๆ 7) จะต้องฟังความคิดของเด็กๆ บ้าง 8) ช่วยนักเรียนเลือกทำกิจกรรมที่มีคุณค่า 9) เป็นตัวอย่างที่ดี 10) จัดให้มีการแนะนำเมื่อมีความจำเป็น 11) สามารถตอบคำถามเพื่อแก้ปัญหาของสมาชิกชุมนุมได้ 12) เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมและร่วมในประชุมของชุมนุมได้ 13) สามารถลงนามในระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของชุมนุมได้ 14) มีความรู้ดีในเรื่องที่เกี่ยวกับชุมนุม 15) เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน 16) ตัดสินใจได้ถูกต้อง 17) เป็นผู้ที่สามารถประสานสัมพันธ์กับทั้งสองฝ่าย 18) มีความสนใจในเรื่องของกลุ่ม 19) สามารถให้คำแนะนำในสิ่งต่างๆ ที่ชุมนุมจัดทำ และ 20) มีความเที่ยงธรรม

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบและความสามารถพิเศษของผู้ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นสิ่งที่มีนักเรียนคาดหวังเพื่อความสำเร็จของชุมนุมของตน ได้แก่ ทักษะในการแนะนำร่วมกับ พื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาของอาจารย์ที่ปรึกษา คุณภาพของการเป็นผู้นำ และการดูแลจัดหาแหล่งวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า นักเรียนคาดหวังที่จะเห็นอาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการแนะนำความคิดดีๆ ในการปรับปรุงชุมนุม กิจกรรมของชุมนุมและมีความสนใจอย่างจริงจังในโครงการที่เป็นกิจกรรมของชุมนุมร่วมกันจัดขึ้น นอกจากความคาดหวังของบรรดานักเรียนที่มีต่ออาจารย์ที่ปรึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องไม่ลืมความเป็นจริงที่ตนเองจะต้องทำงานร่วมกับนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น (adolescent) การตระหนักถึงสิ่งต่อไปนี่ก็จะช่วยอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนมือใหม่ได้คือ

1. ในความเป็นจริง แม้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาจะเป็นคนนี้นักเรียนชอบพอ เพราะเป็นผู้ที่เขาศรัทธาให้เป็นผู้ประสานงานและเชื่อว่าจะสามารถช่วยทำในสิ่งที่ชุมนุมและสมาชิกเห็นว่ายากไปให้ง่ายและดี ดังนั้น นักเรียนจะยอมรับอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ซึ่งมีความพยายามทำหน้าที่นี้ให้สมบูรณ์ แม้ว่าความเป็นจริงอาจารย์ที่ปรึกษาอาจจะไม่ค่อยมีความสามารถมากตามที่พวกเขาคาดหวัง

2. เทคนิคสำคัญที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะต้องจำไว้ก็คือ ไม่ควรทำตนเป็นผู้เผด็จการหรือชักจูงนักเรียนมากกว่าการแนะนำและเป็นทีปรึกษา เพื่อกระตุ้น แนะนำ และช่วยนักเรียนในการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่ให้เห็นทางเลือกหลายๆ ทางและทำสถานการณ์ที่ซับซ้อนให้ง่ายลง อาจารย์ที่ปรึกษาควรช่วยให้โครงการดำเนินต่อไปได้ และไม่ควรรอนุญาตให้โครงการต้องหยุดชะงักไปอย่างง่ายหรือไม่มีกิจกรรม และต้องปิดชุมนุมไปในที่สุด

3. อาจารย์ที่ปรึกษาควรเข้าร่วมในการประชุมของชุมชนทุกครั้ง เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาต้องให้คำแนะนำแก่สมาชิกของชุมชนได้เมื่อถูกขอร้อง ต้องมีส่วนร่วมในการอภิปรายของประธานชุมชน และพยายามทำสิ่งที่สมาชิกเห็นว่ายากให้เป็นที่ยินดีของสมาชิก

4. ในการประชุมของชุมชนทุกครั้ง อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ใช่ “ครู” แต่เป็นผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นในโอกาสที่ต้องเป็นผู้พูด จึงไม่ควรชี้ช่องทางหรือเป็นผู้ตัดสินใจ แต่ต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง อธิบายให้เห็นประเด็นที่สมาชิกควรร่วมกันคิดวิเคราะห์ให้ชัดเจน อธิบายถึงแนวคิดของชุมชน หรือถึงความสนใจไปสู่ส่วนที่เป็นองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อตรวจสอบ อาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีความยุติธรรมสำหรับเด็กๆ ทุกคน ต้องไม่มีนักเรียนคนใดจะต้องกระดุน ส่งเสริมให้เด็กๆ ทำในสิ่งที่ถูกต้องตามวิธีทางแห่งประชาธิปไตยและมีความเป็นธรรม แม้ว่าสมาชิกในชุมชนจะต้องการเพียงความปลอดภัยมากกว่าการทำตามคำแนะนำที่แสดงถึงความมีวุฒิภาวะของผู้นำ ก็ตาม

5. อาจารย์ที่ปรึกษาต้องจำได้ว่าหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษานั้นมิใช่การแสดงบทบาทเพียงผู้ประสานงานระหว่างเด็กๆ กับผู้บริหารเท่านั้น แต่ต้องช่วยนำทางให้การปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนของชุมชนก้าวหน้าไปถึงปรัชญาของกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนให้ได้

ความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

จากบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กล่าวแล้วพอจะสรุปถึงความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาได้ สามประการ คือ

1. ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการศึกษา (educational responsibilities) ความรับผิดชอบด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับรายละเอียดที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 ต้องรู้วัตถุประสงค์ทางการศึกษาในโปรแกรมกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน

1.2 ต้องช่วยพัฒนาคุณภาพสมาชิกในสิ่งที่ป็นภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน และความเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน

1.3 ต้องช่วยให้สมาชิกประสบความสำเร็จ และพัฒนาบุคลิกภาพ โดยใช้กระบวนการแนะแนวเข้าช่วย

1.4 ต้องช่วยให้สมาชิกมีพัฒนาการด้านสังคม ศิลธรรม และสติปัญญา

1.5 ต้องกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการทำงานทั้งส่วนตัว และร่วมกับผู้อื่น มีความจงรักภักดีและอุทิศตนต่อ โรงเรียนในฐานะสมาชิก บรรดาหน้าที่จะมีกิจกรรมร่วมกันในการดำเนินงานของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อหมู่คณะ เพื่อโรงเรียนและเพื่อชุมชน

1.6 ต้องทำให้เชื่อได้ว่าโครงการและกิจกรรมต่างๆ ทั้งรายบุคคลและกลุ่มของ ชุมชนมีความสอดคล้องกับแผนงานของโรงเรียน

2. ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม (moral responsibilities) ความ รับผิดชอบ ด้านนี้อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องกระทำให้เกิดขึ้นในสองประการคือ การมีบุคลิกภาพของผู้ที่มี คุณธรรม และความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นผู้มีคุณธรรมที่ดีสำหรับเด็กๆ ในชุมชน ในประการแรก อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีควรมีบุคลิกภาพของผู้ที่มีคุณธรรม มีคุณธรรมหลาย ประการที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรมี บุคลิกภาพที่อ่อนแอไม่ควรแสดงให้ปรากฏ อาจารย์ที่ปรึกษาต้อง มีคำพูดที่เชื่อถือได้ เป็นคนดีมีคุณภาพ มีความซื่อสัตย์ มีความระมัดระวัง ทั้งใน คำพูดและการ กระทำที่แสดงออกให้เห็นถึงความพยายามทุกอย่างที่จะรักษาความซื่อตรงตลอดไป เพื่อการเป็น แบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กๆ นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษาต้องไม่จัดการให้กลุ่มสมาชิกเป็นไปตาม ความพอใจของตน สวัสดิภาพและการเป็นอยู่ที่ดีขององค์กรและมวลสมาชิกต้องเป็นสิ่งที่ควร ดำเนินการก่อน ประการที่สอง ในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาของชุมชน ซึ่งต้องมีการทำงาน ร่วมกับสมาชิกของชุมชน อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องใช้โอกาสนี้ช่วยเด็กๆ ทั้งชายและหญิงให้มี บุคลิกภาพที่พึงปรารถนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะไม่ได้มาด้วยการพร่ำสอน แต่จะได้มาด้วยการเป็น แบบอย่างที่ดีเท่านั้น อาจารย์ที่ปรึกษาจึงเป็นผู้ที่สามารถนำไปสู่เด็กๆ มีการตัดสินใจที่ถูกต้องตามกา ละและเทศะที่ควรจะเป็นได้

3. ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย (legal responsibilities) ความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาควรทราบ แม้ว่าคนที่เคยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษามานาน อาจจะไม่เคยเผชิญกับปัญหาด้านกฎหมายเลย จึงควรรู้ ปลอดภัยไว้ก่อนดีกว่า กฎหมายที่อาจารย์ที่ ปรึกษาควรรู้ คือปัญหาที่มีความเสี่ยงของกิจกรรม ปัญหาเกี่ยวกับการบาดเจ็บของ นักเรียน ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ขณะทำกิจกรรม ปัญหานี้ถ้าเป็นอุบัติเหตุอาจถือเป็นเรื่องสุวิสัย แต่ถ้า พิจารณาได้ว่า มีการละเลยปัญหานั้นก่อนก็อาจจะเป็นความผิด คำว่า ละเลย นั้นหมายถึง ความ สะเพร่า ขาดการเตรียมงานที่ดี ขาดการวางแผนหรือการเตือนล่วงหน้า การไม่ดูแลเอาใจใส่ หรือ การเสี่ยงโดยไม่สมเหตุผล ทำให้เกิดการบาดเจ็บต้องพักรักษาตัวนาน หรือถึงแก่ชีวิตได้ ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาก็ควรตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้และป้องกันไว้ก่อน เช่น การขออนุญาตผู้ปกครองใน กรณีที่จะพานักเรียนไปทัศนศึกษา การประกันภัยอุบัติเหตุ การตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของ อุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรม สุขภาพหรือการมีโรคประจำตัวของนักเรียนที่ครูควรทราบก่อนการ ปฏิบัติกิจกรรมบางกิจกรรมที่อาจเป็นอันตราย เป็นต้น

ภาระงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

การที่ผู้บริหารจะมอบหมายภาระงานในหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนให้กับครูคนละก็กิจกรรมนั้น ย่อมต้องแตกต่างกันไป ตามภาระงานสอนวิชาปกติที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบ รวมทั้งภาระงานอื่นๆ ที่มีใช้การสอน แต่เป็นงานประจำ เช่น การทำหน้าที่ธุรการ การเงินของโรงเรียน เป็นต้น ในการพิจารณามอบหมายงาน นอกจากจะต้องพิจารณาถึงภาระงานสอนดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารจะต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น การใช้เวลาของกิจกรรมนักเรียน แต่ละกิจกรรมที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องใช้เวลาในการดูแลรับผิดชอบต่างกันมาก เช่น สภานักเรียน ชุมนุมภาษาฝรั่งเศส หนังสือพิมพ์โรงเรียน ชุมนุมสะสมแต้มปี เป็นต้น นอกจากนี้สิ่งที่ควรพิจารณาอีกก็คือ จำนวนของสมาชิกซึ่งจะเกี่ยวข้องถึงขนาดขององค์กรของแต่ละชุมนุม

สิ่งที่สำคัญก็คือในการมอบหมายภาระงานให้อาจารย์ที่ปรึกษารับผิดชอบกิจกรรมนักเรียนไปดูแลนั้น ทางโรงเรียนควรทำให้ครูทุกคนเข้าใจได้ว่า กิจกรรมนักเรียนที่ได้รับมอบหมายก็คือ ส่วนหนึ่งของหน้าที่เหมือนภาระงานสอน โดยระบุให้ปรากฏอยู่ในตารางเวลาของโรงเรียนด้วย และเนื่องจากกิจกรรมพัฒนานักเรียนมีความสำคัญมากไม่น้อยไปกว่าการเรียนการสอนตามหลักสูตร ผู้บริหารจึงควรให้ครูได้ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างสมบูรณ์ จึงอาจต้องพิจารณาลดภาระงานสอนของครูลงบ้าง ถ้ามีความจำเป็น หรือเมื่อมีการจ่ายเงินเพิ่มพิเศษสำหรับการมีภาระงานสูงกว่าปกติของครู ก็ควรจะทำ

การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่จะต้องทำเป็นปกติ เพื่อได้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ที่จะป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในเวลาต่อไป การปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนก็เช่นเดียวกัน ควรได้มีการประเมินผล เวลาที่เหมาะสมก็คือใกล้สิ้นภาคการศึกษา เพื่อจะได้มีเวลาสำหรับการใช้ข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง หรือเป็นพื้นฐานในการวางแผนจัดกิจกรรมนักเรียนของภาคการศึกษาหน้า ผู้ที่ควรทำหน้าที่ประเมิน คือ ผู้บริหาร คณะกรรมการที่รับผิดชอบโปรแกรมกิจกรรมนักเรียนทั้งโรงเรียน และนักเรียน แต่การประเมินผลที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ก็คือ การประเมินตนเองด้วยตนเอง ซึ่งมีเทคนิคสองประการที่อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถนำมาใช้ได้ ก็คือการสังเกต กับการขอรับคำแนะนำหรือรับข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในการใช้การสังเกต อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถตัดสินความสำเร็จของการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้จากโปรแกรมกิจกรรมนักเรียนที่ตนเองดูแลรับผิดชอบอยู่ เพราะจะได้ประสบกับสิ่งบอกเหตุหรือสัญญาณบอกเหตุที่อาจจะสามารถรับรู้ได้จาก จำนวนสมาชิกของชุมนุมที่เพิ่มขึ้น

ความกระตือรือร้นของสมาชิก ความเอาใจใส่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของสมาชิกในการประชุมหรือทำกิจกรรม การมีความตั้งใจ และมีความปรารถนาที่จะทำงานนอกเหนือจากเวลาที่กำหนดเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า เด็กๆ มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และมีเด็กนอกชุมนุมประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมด้วย ก็สามารถสรุปได้ว่า โปรแกรมของเขาประสบความสำเร็จ และในทางตรงกันข้าม ถ้าสมาชิกขาดประชุมมากและบ่อยๆ การวางแผนในการประชุมหรือทำกิจกรรมค่อนข้างย่ำแย่ สมาชิกชุมนุมมีเจตคติที่ไม่ดีต่อกัน ก็น่าจะได้ว่าเป็นความล้มเหลว สำหรับการขอคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะอาจทำได้โดยใช้เป็นคำถาม

เปิดด้วยแบบประเมินที่จะกล่าวถึงต่อไป คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับ

ชุมนุมก็จะได้ข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนได้เป็นอย่างดี

การประเมินผลการปฏิบัติงานถ้าทำอย่างเป็นทางการ ก็อาจเป็นแบบประเมินที่เป็นการประมาณค่า (rating) ตามรายการข้อกระทงที่ต้องการประเมิน หรือเป็นข้อกระทงคำถามให้ตอบ และส่วนที่เป็นปลายเปิดเพื่อให้เติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบประเมินดังกล่าวนี้สามารถให้ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา สมาชิกของชมรมเป็นผู้ตอบ ก่อนตอบผู้ทำหน้าที่ประเมินควรได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ผู้ตอบทราบ เพื่อที่จะให้ข้อมูลได้อย่างตรงไปตรงมา และผู้ตอบจะมีความระมัดระวังในการประเมินผลของชมรมด้วยความรอบคอบ และมีการพิจารณาไตร่ตรองในการประเมินงานชุมนุมและให้ข้อเสนอแนะมากยิ่งขึ้น

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของคำถามในการประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนทั้งของโรงเรียน และคำถามของ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่สามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมได้ดังนี้

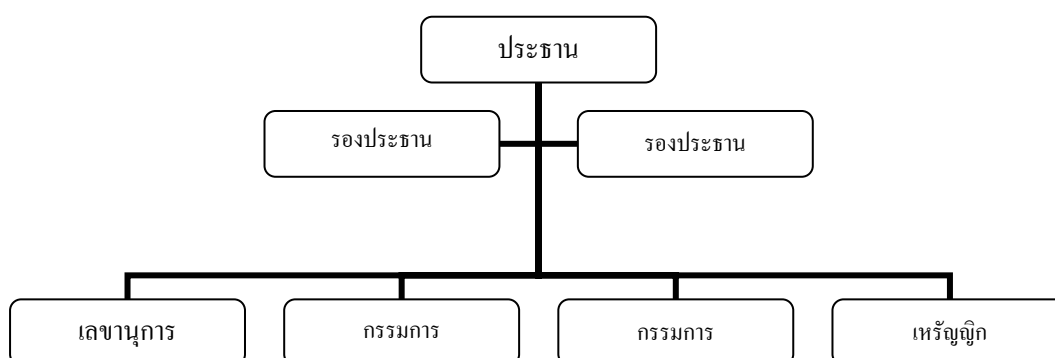
1. โปรแกรมกิจกรรมนักเรียนชมรมใดที่น่าสนใจมากที่สุด เพราะเหตุใด
2. โปรแกรมกิจกรรมนักเรียนชมรมใดเป็นประโยชน์ต่อท่านมากที่สุด เพราะเหตุใด
3. การจัดโปรแกรมชุมนุมนี้ในปีหน้า ท่านจะมีข้อเสนอแนะใดๆ บ้างเพื่อที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น
4. ในปีต่อไป ควรพัฒนาชุมนุมนี้ด้านใดบ้าง
5. อาจารย์ที่ปรึกษาให้อิสระเสรีแก่สมาชิกในชุมนุมมากเกินไป หรือน้อยเกินไปอย่างไร ให้ยกตัวอย่างประกอบคำตอบด้วย
6. จะมีแนวทางใดบ้างที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะให้บริการแก่เด็กๆ ในชุมนุม
7. สมาชิกชุมนุมรู้สึกว่าคุณครูที่ปรึกษามีความจริงใจ และมีความยุติธรรมเพียงพอหรือไม่ในการรายงานผลการปฏิบัติงานของชุมนุมให้โรงเรียนทราบ

8. จะมีแนวทางใดบ้างที่ชุมชนของท่านและสมาชิกจะสามารถให้บริการแก่โรงเรียน และชุมชนได้บ้าง

จากรายละเอียดของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนที่กล่าวถึงข้างต้น คงช่วยให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาและเอาใจใส่กับการจัดอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนให้แก่เด็กๆ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้บรรลุเป้าหมายตามปรัชญาของกิจกรรมนักเรียน และโรงเรียนได้กระทำหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่เด็กๆ ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำเร็จในการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารอีกโศดหนึ่งด้วย

การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดในโรงเรียน

ตามหลักการและแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน และนโยบายปรัชญาของการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นหาความถนัด ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพเกิดความเจริญงอกงาม เน้นการมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อฝึกให้สมาชิกมีการวางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติจริง การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียน จึงต้องจัดในรูปแบบคณะกรรมการ เช่น ประธานชุมชน รองประธานชุมชน เลขานุการ ทรัพย์ญิก ประชาสัมพันธ์ กรรมการอื่นๆ ตามความจำเป็นของแต่ละชุมชน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนร่วมกัน วางแผน กำหนดจุดประสงค์ วางโครงการ กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานร่วมกัน แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ ประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เกี่ยวข้อง จัดประชุมเป็นระยะ วางแผนการประเมิน แสดงผลงาน สะสมผลงาน รายงานผล

แผนภูมิที่ 3 การบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน/ชุมชน

ปฏิทินประจำปี

การกำหนดปฏิทินในการดำเนินงานเป็นการนำเอากิจกรรมต่างๆ มาเรียงลำดับ เพื่อทราบว่าจะทำอะไรเมื่อไร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและประสานงาน

ความหมาย

คือรายการที่บ่งบอกถึงกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในรอบปี ความสำคัญ ทุกคนที่เกี่ยวข้องควร ได้ทราบล่วงหน้าเพื่อเตรียมตัวและเตรียมงาน การออกแบบ ต้องสนองตอบต่อสิ่งต่อไปนี้นั้นคือชุมชนต่างๆ ของโรงเรียนจะได้จัดกิจกรรมโดยไม่ซ้ำซ้อนเวลากัน ครูอาจารย์ในโรงเรียนจะได้วางแผนให้กับชีวิตได้ดี และจะได้ไม่ซ้อนทับช่วงของการสอบนักเรียนและผู้ปกครองจะได้วางแผนและกำหนดกิจกรรมส่วนตัวได้ บุคลากรทุกคนทำงานตามกำหนดเวลาและสถานที่ จะได้แบ่งเวลาในการรวบรวมผลงาน การทำรายงานประจำปี เป็นแนวทางการวางแผนปีต่อไป อีกทั้งองค์กรในชุมชนจะได้ทราบล่วงหน้าและให้ความร่วมมือได้ดี สิ่งที่ควรปรากฏในปฏิทินประจำปี ได้แก่ กิจกรรมทุกประเภท เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและผู้ปกครอง วันหยุดราชการ วันสำคัญทางศาสนา วันปิด-เปิดภาคเรียน และกำหนดการต่างๆ เช่น การประชุมของฝ่ายบริหาร สถานักเรียน และการออกวารสาร

นโยบายการจัดปฏิทิน

นโยบายพื้นฐานบางอย่างก็จำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่อาจเกิดขึ้นในหมู่ครู นักเรียน และพ่อแม่ที่มีความสนใจในเรื่องการจัดวางรายการตารางเวลาของกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ เช่น ครูคนตรีต้องการให้นักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมในเทศกาลฉลองฤดูใบไม้ผลิประจำปีนั้นทำการฝึกซ้อมใหญ่หลายครั้ง ความต้องการของเขาจึงอาจขัดแย้งกับความต้องการของผู้อื่น ดังนั้นการทำการตัดสินใจเชิงนโยบายจึงต้องทำให้ล่วงหน้าก่อนการจัดวางตารางเวลา ประกอบกับแนวทางการจัดการศึกษาที่เป็นประชาธิปไตยแบบสมัยใหม่ ทำให้การวางนโยบายต้องเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครู พ่อแม่ และนักเรียน คนเหล่านี้อาจจะรวมตัวกันเป็นคณะกรรมการที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนก็ได้

คำถามที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการวางนโยบายการจัดปฏิทินมี ดังนี้

นักเรียนแต่ละคนควรได้รับการส่งเสริมและได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมในกิจกรรมพิเศษที่ตนสนใจได้ก็ชุมชน และชุมชนที่ดั่งขึ้นตามความสนใจพิเศษนั้นจะเปิดรับสมาชิกได้ทุกชั้นเรียน

หรือไม่ จะมีชุมนุมใดที่เปิดรับเฉพาะนักเรียนที่มีความรู้และทักษะมากกว่าคนอื่นหรือไม่ จะมีการจัดประชุมสำหรับนักเรียนทั้งหมดรวมกัน หรือจัดเฉพาะกลุ่มย่อยในแต่ละชั้นเรียน หรือจัดแบ่งเป็นเฉพาะกลุ่มนักเรียนชายกับกลุ่มนักเรียนหญิง หรือจัดแบ่งเป็นกลุ่มมัธยมต้นกับมัธยมปลายจะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะจัดชั่วโมงกิจกรรมอยู่ในช่วงเวลาเรียนปกติ ช่วงเวลาสำหรับการร่วมงานชุมนุมและการทำกิจกรรมนั้นควรมีเวลานานเท่าไรกิจกรรมใดบ้างที่จะได้รับอนุญาตให้ก้าวก่ายเวลาของรายการเรียนปกติได้ กฎกติกาอะไรบ้างที่จะใช้ควบคุมดูแลการเดินทาง ไกลและการเดินทางไปเข้าเย็นกลับ ช่วงเวลาใดบ้างในวันเรียนที่ต้องการจัดให้เป็นเวลาสำหรับการเดินทางไปนอกสถานที่ของนักเรียน สำหรับการทำงานเรียน สำหรับงานทำความสะอาดห้อง และสำหรับการสะอาดภาระหน้าที่ของครู จำนวนเวลาเท่าไรที่คาดว่าจะให้ครู 1 คน ต้องรับภาระหน้าที่ในการดูแลกิจกรรมพิเศษของนักเรียน กลุ่มต่างๆ ของชุมชนจะอนุญาตให้นักเรียนใช้ประโยชน์ในโรงยิม หอประชุม และอื่นๆ ได้เพียงใด

การวางตารางรายการสถานที่และเวลาสำหรับกิจกรรมนอกชั้นเรียนเหล่านี้ต้องลงมือวางแผนๆ ตั้งแต่ก่อนเปิดภาคเรียน การสร้างตัวเลือกอย่างชาญฉลาดให้แก่รายการกิจกรรม การลดปัญหาความขัดแย้งหลักๆ และการวางรายการตารางเวลาของครูแต่ละคนนั้นล้วนแล้วแต่ต้องใช้เวลานาน ถ้ารายละเอียดเหล่านี้ได้รับการจัดให้ลงตัวแล้ว โรงเรียนก็สามารถเปิดภาคเรียนได้อย่างไม่มีปัญหา บางกิจกรรมสามารถเริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่ก่อนโรงเรียนเปิด และแผนการจัดตารางรายการเวลาสำหรับกิจกรรมนี้ควรมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียนเพื่อให้แต่ละโรงเรียนได้มาตรฐานตามที่ตนได้ตั้งไว้ เราอาจวางแผนการจัดกิจกรรมไว้ทั้งแบบภายใน ภาคเรียน และภายนอกภาคเรียนได้ (in-and out of session activities programs)²⁷

ปฏิทินการทำงาน

การวางปฏิทินประจำปีการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมโรงเรียน วันหยุดต่างๆ รายการรื่นเริง เดินรำ ช่วงเวลาการสอบ เวลาสำหรับการทำเอกสารต่างๆ และเกี่ยวกับกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมายในโรงเรียนสมัยใหม่นั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ มีสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นได้เสมอโดยส่งผลเกี่ยวข้องกับบุคคล อีกมากมายทำให้การวางปฏิทินระยะยาวไว้ล่วงหน้าจึงเป็นสิ่งจำเป็น ประโยชน์ของปฏิทินประจำปียังมีอีกมากดังนี้ องค์กรต่างๆ ในชุมชนอาจต้องการมาใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของโรงเรียนได้

²⁷Robert W. Frederick, "Scheduling Student Activities," 239 – 243. *The Third Curriculum : Student Activities in American Education* (New York : Appleton Country Crafts, 1959), 51 - 52.

การจัดตารางเวลาสำหรับกิจกรรมนักเรียน

เนื่องจากสถาบันการศึกษาของอเมริกันได้รับมอบหมายหน้าที่ให้จัดกิจกรรมด้านกีฬา วัฒนธรรม และนันทนาการ ให้แก่เยาวชนอเมริกัน เพื่อเพิ่มเติมเข้าไปในหลักสูตรและวิชาเรียนปกติ หลายๆ โรงเรียนจึงประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรเวลา สถานที่ และสมาชิกที่จะมาเป็นคณะผู้ทำงานในการจัดกิจกรรมหลากหลายแบบที่ไม่คิดหน่วยกิจเช่นนี้ มีแผนการที่ชาญฉลาดหลายแผนได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อจัดวางกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็กนักเรียนที่เหมาะสมในช่วงเวลาที่สะดวกที่สุด และในสถานที่ที่เหมาะสมภายใต้การควบคุมดูแลที่ดี เป้าหมายของการจัดตารางเวลานี้ต้องเกี่ยวข้องกับตัวแปร สี่ด้านดังนี้ ด้านเวลา สถานที่ ครู และนักเรียน ในบางกรณีนั้น บ้านและชุมชนก็อาจเป็นปัจจัยเสริมในการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนด้วย

ทำไมการจัดตารางเวลาจึงสำคัญ

สำหรับครู ก็ต้องการให้กิจกรรมที่เขารับผิดชอบนั้นอยู่ในเวลาที่ไม่แทรกแซงกับภาระหน้าที่อื่นๆ ของเขาและไม่รบกวนชีวิตส่วนตัวครูด้วย ส่วนนักเรียนก็ต้องการมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นที่เขาสนใจ พ่อแม่ของพวกเขาก็กังวลเกี่ยวกับชั่วโมงกิจกรรมที่กินเวลามากจนกลับบ้านเย็นและรับประทานอาหารผิดพลาด ครูหลายคนค้นพบว่าภาระงานทั้งหลายที่นักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำทั้งในเวลาปกติและตอนเย็นนั้นรบกวนเวลาที่นักเรียนควรได้ทำภาระหน้าที่และกิจกรรมภายในบ้าน คณะผู้บริหารก็ห่วงใยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่ขัดแย้งกันเช่นนี้ แต่การจัดตารางเวลาที่ดีนั้นจะช่วยลดสภาพความไม่สะดวกสบายและความขัดแย้งให้มันน้อยลงที่สุด และช่วยเพิ่มสภาพความพอใจกับการได้ประโยชน์ให้มากขึ้นได้

ความยากลำบากในการจัดตารางเวลา

ข้อจำกัดมีอยู่หลายปัจจัยที่ทำให้การจัดตารางเวลาสำหรับกิจกรรมนักเรียนนั้นมีความยากลำบากและซับซ้อนอย่างยิ่ง ดังนี้

ปัจจัยด้านอุดมคติ อุดมคติสูงสุดที่เราวางไว้ในหลักการก็คือ จะไม่มีนักเรียนคนใดถูกขัดขวางในการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่มีค่า แต่เราก็ต้องยอมรับว่า เราไม่สามารถจัด กิจกรรมให้นักเรียนได้ตรงและครบถ้วนตามที่นักเรียนทุกคนสนใจและต้องการ

ปัจจัยด้านความหลากหลาย การจัดตารางรายการกิจกรรมที่ดีก็ควรต้องมีความหลากหลาย กิจกรรมที่แตกต่างกันก็ย่อมต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดเสียงหวกหูกในระดัที่แตกต่างกัน และย่อมต้องการระยะเวลาที่แตกต่างกันในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เมื่อมีกิจกรรมเกิดขัดแย้งกันขึ้น เช่นกลุ่มที่จะฝึกบาสเกตบอลกับกลุ่มชมรมคนขี่

จักรยานต่างก็ต้องการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกแบบเดียวกัน งานในการจัดตารางรายการ ก็ย่อมยุ่งยากยิ่งขึ้น ความยุ่งยากจะมีมากขึ้นไปอีกถ้าโรงเรียนของเราต้องแบ่งใช้สิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกับอีกโรงเรียนหนึ่ง

เวลาของครู ข้อเท็จจริงที่ว่าทุกๆ กิจกรรมต้องมีครูเป็นผู้ดูแลให้การสนับสนุนนั้นหมายความว่าตารางเวลาของทุกๆ กิจกรรมต้องสอดคล้องกับเวลาว่างของครูด้วย ในปัจจุบันนี้ กิจกรรมเหล่านี้ถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของงานในหน้าที่ของครูและถูกนับจำนวนชั่วโมงลงไปในการกำหนดปริมาณงานของครูอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามครูก็ยังมีหน้าที่อื่นๆ อีกทั้งในและนอกโรงเรียน การที่จะให้ครูว่างในคืนวันเสาร์เพื่อนั่งรถเมล์ไปอีกเมืองหนึ่งไกลๆ กันเพื่อดูแลการแข่งขันกีฬาบาสเกตบอลของโรงเรียนคนนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย

นักเรียนที่ต้องเดินทาง ในหลายๆ ชุมชน นักเรียนต้องนั่งรถเมล์เดินทางไกลถึง 25 ไมล์จากบ้านไปโรงเรียน นั่นหมายความว่านักเรียนเหล่านั้นต้องใช้เวลาเดินทางนาน ถ้านักเรียนเหล่านั้นต้องทำกิจกรรมอยู่เย็นจนเลิกงานดึก โรงเรียนก็ต้องจัดหายานพาหนะพิเศษพร้อมคนขับให้ เพราะพ่อแม่ของพวกเขาก็คงไม่สามารถเป็นคนขับมารับส่งลูกเองได้ แล้วเราจะเจตนาเลือกแต่นักเรียนที่อยู่ใกล้โรงเรียนหรือนักเรียนที่มีแม่ยินดีคอยขับมารับส่งให้มาอยู่ในชมรมการละครนั้นก็ไม่ได้ เพราะนักเรียนควรเลือกอยู่ชมรมนี้ด้วยใจรัก

ชุมชน ลักษณะประเภทของชุมชนและจำนวนชุมชนรอบโรงเรียนที่มีมากขึ้นก็เป็นปัญหาหนึ่งในการจัดตารางเวลาบางชุมชนไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูให้ฝึกที่บ้าน บางชุมชนชอบเข้าร่วมการแข่งขันหรือจัดการแสดงดนตรีภายในโรงเรียนในตอนเย็นวันธรรมดา บางชุมชนไม่ยินยอมให้จัดกิจกรรมในวันอาทิตย์ บางชุมชนนั้นนักเรียนมัธยมปลายต้องทำงานหารายได้หลังเลิกเรียนและวันเสาร์ กฎเกณฑ์ทางศาสนาของบางชุมชนก็ทำให้การจัดกิจกรรมในวันเสาร์หรืออาทิตย์นั้นทำไม่ได้

การเรียนในเวลาปกติ การที่นักเรียนบางคนขาดเรียนในชั่วโมงปกติเพื่อไปซ้อมดนตรีก่อนการแสดง ก็เป็นปัญหาได้เพราะมันเป็นสิ่งที่น่าสนใจจริงๆ สำหรับครูที่สอนในวิชาปกติ แล้วพบว่ามึนักเรียนหายไปครึ่งห้องเพราะไปซ้อมการแสดงหรือไปทำกิจกรรมอื่นๆ แต่ถ้าผู้อำนวยการเห็นด้วยกับนโยบายที่ว่าไม่มีกิจกรรมใดๆ รบกวนหรือสร้างปัญหาให้กิจกรรมใดๆ ได้ การจะจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนกลุ่มใหญ่ๆ ก็ต้องจัดสรรเวลาอื่นๆ มาดำเนินการ

บทสรุป พื้นฐานของการจัดตารางรายการที่ดีให้กิจกรรมนอกห้องเรียนนั้น มีดังนี้ :

1. ความยากลำบากในการจัดตารางเวลาต้องไม่ส่งผลให้นักเรียนคนใดถูกตัดชื่อออกจากกิจกรรมใดๆ ที่เขาเลือกไว้

2. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพครอบครัวหรือที่อยู่อาศัยของนักเรียนต้องไม่ส่งผลให้นักเรียนคนนั้นถูกกีดกันโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมใด
3. ความจำเป็นในการจ้างแรงงาน และการคมนาคมย่อมไม่เป็นสาเหตุให้เกิดการจำกัดการเข้าร่วมกิจกรรม
4. ความสะดวกสบายของคณะครูผู้ทำงานก็ต้องได้รับการพิจารณา
5. แผนการจัดตารางรายการและเวลานั้นต้องมีความหลากหลาย

การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน

เจตนารมณ์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น เพื่อที่จะใช้สมาชิกของชุมนุมมีความสนใจร่วมดำเนินกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประเมินผล โดยเชื่อว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเท่านั้นจึงจะสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายของชุมนุมได้ มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 80 ของเวลาที่จัดกิจกรรมในแต่ละภาคเรียน ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องแจ้งเงื่อนไขแก่สมาชิกในชุมนุมตั้งแต่ต้น ต้องสำรวจรายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง โดยมีหลักฐานที่เป็นปัจจุบันและเชื่อถือได้

นอกจากนี้ต้องมีการประเมินผลงานกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าการทำงานได้ผลตามจุดประสงค์หรือไม่ และรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์งานว่ามีปัญหาหรือข้อบกพร่องตรงส่วนใดบ้าง เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงงานที่ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีกในอนาคต ในการประเมินผลงานกิจกรรมนี้ควรจะมีการประเมินทั้งในช่วงก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และหลังจากการดำเนินงานสิ้นสุดลงไปแล้ว โดยครูและนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมร่วมกันประเมินผลงานของกิจกรรมนั้นๆ

ผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน การประเมินตามสภาพจริงผู้ที่ประเมินต้องมีความเป็นธรรมทั้งนี้เพื่อให้ผลการประเมินเที่ยงตรงและจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

1. นักเรียนประเมินตนเองและประเมินเพื่อนร่วมงานตามจุดประสงค์ของกิจกรรม
2. อาจารย์ที่ปรึกษา ประเมินผลการทำงานของตน และประเมินการทำงานของนักเรียน โดยตรวจสอบแบบประเมินตนเองและแบบบันทึกการทำงานของนักเรียน รวมทั้งสังเกตพฤติกรรม

3. อาจารย์ผู้ร่วมงาน ประเมินเพื่อปรับปรุงและรักษาคุณภาพการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โดยประเมินตนเองเรื่องการให้ความร่วมมือ ความสนใจ ความรู้สึกต่องาน และการประเมินงานของผู้อื่น

4. ผู้บริหารประเมินเพื่อควบคุมการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยประเมินตนเองในด้านบริหารและประเมินผลการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โดยมีขอบเขตที่ตั้งไว้

ระบบการตัดสินหรือการประเมินที่มีคุณค่า²⁸

การตัดสินหรือการประเมินควรจัดทำอย่างมีระบบ ควรมีคำชี้แจง แนะนำ และก่อให้เกิดประโยชน์ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรได้ทราบผลการประเมินต่อไป นี้คือ ลักษณะของระบบการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่

1. การประเมินต้องได้รับการแนะนำ ชี้แจงให้ความรู้ในการตัดสิน
2. การประเมินต้องมีจุดเน้นและขอบเขตที่ชัดเจน
3. หลีกเลี่ยงการประเมินที่อาจมีจุดอ่อน เช่น การที่ไม่เป็นกลาง การประเมินด้านเดียว
4. การประเมินผลจะต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับขนาดและผลกระทบของแต่ละ

กิจกรรม

5. การประเมินควรมีกำหนดเวลาที่แน่นอน เป็นปกติ สม่ำเสมอ ไม่ควรทำตามอำเภอใจ ไม่มีการวางแผนหรือประเมินอย่างไร้จุดหมาย

6. การประเมินควรมีข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติในคราวต่อไป

7. การประเมินควรบันทึกและเก็บรวบรวมเป็นหลักฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

การประเมินควรเป็นการประเมินที่มีมาตรฐานและทำอย่างเป็นระบบ เครื่องมือที่สามารถเลือกใช้ได้ เช่น

²⁸Robert W. Frederick, The Third Curriculum (New York : Appleton Country Crafts, 1959), 126 - 129.

1. การให้ตอบแบบสอบถาม (Schedule of questions)
2. การตรวจสอบรายการ (Check list)
3. การจัดลำดับ (Rating scales)
4. คำถามปลายเปิด (Open-ended questions)
5. การบันทึกเรื่องราวของบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Anecdotal records)
6. การประชุมกลุ่ม (The handle or group conference)

ข้อพึงระวัง การประเมินผลแบบเป็นทางการอาจไม่เหมาะสมที่จะใช้ในบางสถานการณ์

นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนโดยภาพรวมของโรงเรียน เพื่อจะได้เห็นจุดบกพร่องหรือจุดเด่น สามารถนำไปพัฒนา แก้ไขปรับปรุง หรือใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในคราวต่อไป เพื่อผลแห่งการพัฒนางานให้ดียิ่งๆ ขึ้น

กิจกรรมนักเรียนกับวัยรุ่น

หลังจากใช้เวลานานกว่า 50 ปี ในการสะสมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัยรุ่น ทำให้นักจิตวิทยาทั้งหลายสามารถอธิบายได้อย่างละเอียดและอย่างค่อนข้างแม่นยำแล้วว่าคนหนุ่มสาวเหล่านี้มีลักษณะอย่างไร ความเจริญเติบโตทางกายภาพที่เกิดขึ้นกับพวกเขาส่งผลต่อความสัมพันธ์ของพวกเขามีต่อผู้อื่นอย่างไร พวกเขาทำการประเมินค่าและมีปฏิกิริยาได้ตอบต่อวัยรุ่นด้วยกันเองอย่างไร มีทัศนคติ ความสนใจ และนิสัยอะไรบ้างที่พัฒนาขึ้นหรือตกต่ำลงในช่วงของการเจริญเติบโตของร่างกายนี้ พวกเขาสร้างกลุ่มสังคมกันอย่างไร พื้นฐานทางครอบครัวและฐานะทางสังคมมีอิทธิพลอย่างไรต่อเขา และรูปแบบของมิตรภาพของพวกเขานั้นเป็นอย่างไร การเอาใจใส่ไปที่บ้านและดูความสัมพันธ์ในครอบครัวของพวกเขาก็ทำให้ได้รู้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยว่าพฤติกรรมของพ่อแม่ที่เผด็จการเกี่ยวข้องต่อการแสดงออกของลูกในโรงเรียนเพียงใด การเปรียบเทียบแข่งขันกันระหว่างพี่น้องทำให้เกิดการปรับตัวอย่างไร และเมื่อไรที่ผู้ใหญ่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นกับพวกเขาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่สูงสุด นอกเหนือจากการวิเคราะห์งานศึกษาวิจัยที่ได้ ค้นพบมานี้แล้ว นักจิตวิทยายังได้ภาพรวมกว้างๆ เกี่ยวกับปัญหาและแรงผลักดันทั่วไปที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในตัววัยรุ่นด้วย โดยพวกเขาได้ทำการสรุปไว้ ดังนี้

การค้นหาตัวเอง มนุษย์ทุกคนต้องการค้นให้พบว่าตนเป็นใครและเป็นอะไร และในที่สุดก็พยายามทำให้ตนเองบรรลุความพอใจให้ได้ในระดับหนึ่ง แม้ว่าการสร้างความตระหนักใน

ตัวเองจะเป็นขบวนการที่ต้องใช้เวลายาวนานตลอดชีวิต แต่มีการมุ่งเน้นเป็นพิเศษในช่วงวัยรุ่นนี้ โดยในช่วงนี้เขาอยากรู้ว่าอะไรบ้างที่เขาสามารถทำได้ และอะไรที่เขาทำไม่ได้ และต้องการให้เห็นชัดเจนไปว่าอะไรคือผลกระทบและอิทธิพลที่เกิดขึ้นจากตัวเขาที่มีต่อผู้อื่น เขาแสวงหาวิธีที่จะวัดความสามารถของตนเพื่อให้แน่ใจว่าตนนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญหรือไม่สำคัญเพียงไร เขาตรวจสอบคุณสมบัติของตนเองและคิดสร้างความใฝ่ฝันทะเยอทะยานและวางอนาคตของตนขึ้นมา การจัดการเรียนการสอนแบบที่เป็นทางการในโรงเรียนนั้นก็ช่วยสร้างโอกาสแก่วัยรุ่นในการค้นหาตนเองได้ โดยการพยายามที่จะท้าทายความสามารถของตนเองในการฝึกฝนด้านวิชาการ เขาจะได้ค้นพบว่าเขามีวิธีจัดการกับงานการที่ยากลำบากและที่ไม่อยากทำได้อย่างไร และเขาจะได้ตัดสินใจลงไปว่าเขามุ่งหวังจะประกอบอาชีพอะไรในอนาคต แต่การเน้นที่หลักสูตรวิชาการอย่างเดียวนั้นยังแคบเกินไป เพราะมันจำกัดการเรียนรู้พลังอำนาจและความสามารถทางจิตใจของตนเอง การค้นหาตัวเองนั้นไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ในวันเดียวหรือในเวลาจำกัด กิจกรรม นักเรียนที่อยู่นอกรายการเรียนการสอนแบบที่เป็นทางการนั้นจึงตรงตามความต้องการเหล่านี้ ความต้องการที่หลากหลายที่นักเรียนสามารถเลือกทำและเลือกสมัคร ได้นั้นมีทั้งทางด้านการใช้มือ การใช้ถ้อยคำ การใช้กลยุทธ์ต่างๆ การใช้ประสาทหูและตา และการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกาย และถ้า

นักเรียนคนใดประสบความสำเร็จได้ เขาก็จะเกิดความภูมิใจในตัวเองและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้มากยิ่งขึ้น ทำให้เขาได้เป็นที่ยอมรับและนำเกียรติยศมาสู่ตัวเองด้วย แต่ถ้าเขาล้มเหลวหรือไม่สามารถทำกิจกรรมนั้นๆ ได้ดีพอ เขาก็สามารถหลีกเลี่ยงหรือลาออกจาก กิจกรรมนั้นได้แล้วหันไปหากิจกรรมอื่นๆ ทำใหม่แทน เขาไม่ได้ถูกจำกัดให้มีชีวิตอยู่คู่กับความ ล้มเหลว เขาสามารถโยกย้ายเปลี่ยนกิจกรรมได้อย่างง่ายดายและรวดเร็วไปสู่กิจกรรมที่เขาคิดว่าเขาจะประสบความสำเร็จได้ดีกว่า และเขายังสามารถเลือกได้ด้วยว่าเขาจะทำงานที่เขารับผิดชอบอยู่ให้เสร็จสิ้นอย่างรวดเร็วได้ภายในเวลาเท่าไร และต้องการฝึกฝนไปให้ไกลได้แค่ไหน กลุ่มผู้นำ กิจกรรม นั้นมักตั้งเกณฑ์มาตรฐานที่สูงเกินไปเพื่อหวังผลักดันให้ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมนั้นพยายามไต่ขึ้นไปให้เหนือกว่าความสามารถของพวกเขาให้ได้ แต่พวกวัยรุ่นส่วนใหญ่จะรู้จักจัดการดูแลกับบทบาทของตนเองและกำหนดจังหวะการก้าวอย่างของตนเองได้ เขารู้วิธีหลีกเลี่ยงหน้าที่รับผิดชอบที่ถูกมอบหมายให้มากเกินไปได้โดยการเลือกทำแต่งงานที่คิดว่าเหมาะสมกับเขามากกว่า ถึงแม้ว่าจะมีการแข่งขันเพื่อแย่งบทบาทของความเป็นผู้นำและบทบาทที่โดดเด่นก็ตาม ลักษณะการทำงานเป็นทีมเป็นกลุ่มยังต้องมีความเด่นชัดกว่า ความสำเร็จของการทำงาน โดยรวมต้องขึ้นอยู่กับ บทบาทย่อยๆ ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนั้น ถ้าสมาชิกคนใดพลาดก็ต้องได้รับความช่วยเหลือจากสมาชิกคนอื่น ๆ ที่เหลือในกลุ่ม ความผิดพลาดและข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นได้กับสมาชิกคนใด ก็ตามต้องได้รับการ

ยอมรับจากสมาชิกคนอื่นๆ โดยให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรม และสมาชิกแต่ละคนก็สามารถมีโอกาสแสดงบทบาทของวีรบุรุษหรือวีรสตรีได้ในเวลาที่คับขันเพื่อช่วยแก้ไขสถานการณ์ที่ยากลำบากของกลุ่มให้ผ่านพ้นไปได้ และสมาชิกคนอื่นๆ ที่เหลือก็พร้อมจะส่งเสียงร้องเชียร์ และแสดงความชื่นชมยินดีกับวีรบุรุษหรือวีรสตรีคนนั้น

การปรับตัวตามการเจริญเติบโตทางกายภาพ เนื่องจากการเน้นอย่างมากในสังคมของเราในเรื่องสภาพร่างกายที่ต้องดูแล สมส่วน สวยงาม และมีพลัง ทำให้วัยรุ่นต้องรับรู้และสนใจต่อพัฒนาการในสัดส่วนของร่างกายของตนเอง เขาต้องการได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็วในชุมชนและในหมู่เพื่อนฝูงของเขา คนวัยรุ่นจึงมีความสนใจอย่างยิ่งด้านกีฬา แม้จะมีวิชาพลศึกษาในชั่วโมงปกติเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะพื้นฐานทางร่างกายแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่มีเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กผู้ชายที่ต้องการมีความเคลื่อนไหวทางด้าน

ร่างกายและมีการแข่งขันกันมากกว่านี้ การจัดให้มีการแข่งขันกันย่อยๆ ในระหว่างห้องเรียนและนำไปสู่การแข่งขันระหว่างโรงเรียนก็ช่วยเพิ่มการเจริญเติบโตทางร่างกายและวัยรุ่นได้ ความรู้สึกที่ดีที่ได้ฝึกฝนกล้ามเนื้อเต็มที่ ความรู้สึกตื่นเต้นที่เกิดจากความพยายามที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้ใน

สนามแข่งและความพึงพอใจที่ได้แสดงออกต่อสายตาผู้ชมในสระว่ายน้ำ หรือบนกระดานกระโดดน้ำ นั้นล้วนแล้วแต่ช่วยสนับสนุนให้วัยรุ่นทุ่มเทกำลังกายกำลังใจไปให้กับกีฬา เมื่ออยู่นอกสนามแข่งในกิจกรรมอื่นๆ วัยรุ่นก็ยังสามารถสร้างประสบการณ์ตามที่เขาต้องการ ได้จากการลอง

พยายามใช้เครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างร่างกายของเขา สำหรับเด็กผู้หญิงที่เรียนเต้นรำก็ช่วยให้เธอสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายของเธอเองได้ ทำให้เธอคิดโค้งตัวและวางท่าทางให้สง่างามได้ และช่วยลดความวิตกกังวลที่เป็นเหตุให้เกิดความขมขื่นงอแงของหล่อนเองด้วย ส่วนกลุ่มการละครและการไต่วาทะนั้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีที่จะจัดการกับมือและเท้าที่ทื่อทะของตนเอง และวิธีควบคุมอารมณ์อ่อนไหว และควบคุมความตื่นเต้นของตนเองได้ กลุ่มที่ฝึกความเป็น

เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อดูแลชั้นเรียนนั้น ก็ทำให้นักเรียนได้ฝึก การปรากฏตัวต่อสาธารณชนและทำให้รู้จักการควบคุมการใช้เสียงให้เหมาะสม กลุ่มที่เน้นศิลปะ การออกแบบ และการดูแลเอาใจใส่ส่วนบุคคลนั้นทำให้นักเรียนรู้จักการแต่งตัวและการประดับประดาตนเองรู้จักการเน้นส่วนที่พึงมองและการกลบเกลื่อนส่วนที่ไม่น่ามองในทุกๆ กิจกรรมเหล่านี้มีโอกาสน้อยที่จะกล่าวคำขอโทษสำหรับความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ การเรียนในหลักสูตรปกติที่คิดคำนวณยักตื้อให้ประโยชน์ต่อผู้เรียนในแง่เหล่านี้ได้น้อยมาก เมื่อเทียบกับการร่วมกิจกรรม สอศก็ โบว์ลิ่ง การเดินร่าในงานสังคม หรือการเสริมสวยส่วนบุคคล เพราะกิจกรรมพวกนี้ทำให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมส่วนสูง

และน้ำหนักตัวเอง รู้จักดูแลความสวยงามและภาพลักษณ์ของตนเอง ดูแลการเคลื่อนไหวของ
ตนเองให้สง่างาม ไม่ชุ่มฉ่ำ

การเรียนรู้ทักษะทางสังคมและการปรับตัวในสังคม การที่วัยรุ่นมีแรงผลักดันอย่าง
สม่ำเสมอในการที่จะทำตัวให้เป็นที่ยอมรับในสังคม โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้
เหมือนคนอื่นๆ ส่วนใหญ่นั้น ได้ทำให้นักจิตวิทยาทางสังคมของเรบางคนรู้สึกไม่พอใจ พวกเขา
อาจคิดถูกต้องก็ได้ที่คัดค้านวัยรุ่นเหล่านี้เพราะถ้าปล่อยให้วัยรุ่นเป็นเช่นนี้ เขาก็จะขาดการพัฒนา
ความเป็นตัวของตัวเองและขาดความมีเอกลักษณ์ในตัวเอง ในทางกลับกันถ้าระบบสังคมของเรา
กลายเป็นสภาพที่เพิกเฉยต่อกัน มุ่งสนใจแต่ตัวเอง และสร้างความอวดดี เชื้อมั่นในตัวเองสูงให้
เกิดขึ้นแทน เราก็คงต้องรู้สึกสำนึกผิดอย่างน่าเศร้าใจมากเช่นกัน จริงๆ แล้ววัยรุ่นนั้นต้องการ
แสวงหาคำพูดที่ถูกต้องและเหมาะสม แสวงหาวิธีการวางท่าทางและวิธีในการเอ่ยเรียกชื่อผู้คน
ต่างๆ เท่านั้นเอง แต่บางครั้งก็มากเกินไป ด้วยเหตุผลที่แท้จริงของวัยรุ่นนั้น เขาเพียงต้องการหาวิธีที่
จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และต้องการได้รับการยอมรับจาก
ผู้อื่นได้รับความรู้สึกที่มั่นคงปลอดภัยในหมู่เพื่อนฝูง และได้พัฒนาพลังในตัวของเขาให้ทัดเทียม
หรือเหนือกว่าผู้อื่น วัยรุ่นมักได้รับความรู้สึกเจ็บปวดหัวใจ ความไม่สบายใจ และความภาคภูมิใจ
ในตัวเอง จากการแสดงความคิดเห็นและจากปฏิกิริยาของเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน ไม่มีใครสามารถ
ให้คำอธิบายง่ายๆ ได้ว่าทำไมวัยรุ่นจึงถูกผลักดันให้เห็นคุณค่าของการแสดงความคิดเห็นของ
เพื่อนๆ แต่กลับเพิกเฉยต่อคำพูดของผู้ใหญ่ที่หวังช่วยปกป้องให้เขาสบายใจ มันอาจจะดีกว่านี้ถ้าเขา
ไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบใดๆ ต่อเพื่อนรุ่นเดียวกับเขา แต่ในบางครั้งและบางสถานที่เขาต้องทำงาน
ร่วมกับคนอื่นๆ ที่เขาอยู่ด้วย ดังนั้นถ้าเขาได้พยายามปรับปรุงตนเองอย่างเต็มที่ด้วยความอดสาหะ
แล้ว นั่นก็เป็นการสร้างหนทางของตนเองไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ในวิทยาลัยและโรงเรียน
ต่างๆ มีโอกาสน้อยมากที่วัยรุ่นจะได้พัฒนาความเป็นตัวเองในสังคมได้ ถ้าไม่ใช่ใช้เวลาในช่วง
กิจกรรมนักเรียน ในทางปฏิบัติแล้วไม่มีเวลาว่างเหลือเลยสำหรับวัยรุ่นในการเข้าสังคมหลังจากที่
นั่งรถเมล์มาถึงโรงเรียนและรีบเข้าห้องโฮมรูม ช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันก็มักถูก
แยกกันไปกินคนละเวลาและต้องรีบกินอาหารแบบง่ายๆ เวลาสำหรับเดินเปลี่ยนห้องเรียนแต่ละ
ชั่วโมงก็มีเพียง 3 - 4 นาที เพื่อให้มีเวลาไปที่ตู้ล็อกเกอร์ หรือไปห้องน้ำ เท่านั้น ตารางเวลาวิ่งของ
รถเมล์ที่ตายตัวก็เป็นการจำกัดโอกาสที่จะได้เจอเพื่อนๆ จึงเห็นได้ ชัดเลยว่า ชั้นเรียนปกติโดยส่วน
ใหญ่นั้น ไม่ได้ช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียนเลย ครูที่ดีจึงต้องเจตนาสร้าง
สถานการณ์จำลองขึ้นมาเพื่อให้ นักเรียน ได้ทดลองฝึกฝนปรับปรุงทักษะในการสนทนาระหว่างกัน
วิธีการให้นักเรียนทำรายงานหรือโครงการเป็นกลุ่มก็ช่วยนำนักเรียนที่มี พื้นฐานทางทักษะ ที่
แตกต่างกัน ให้มาทำงานด้วย

กันได้ การสอนเนื้อหาปกติในชั้นเรียนนั้น ไม่ได้ช่วยให้วัยรุ่นรู้จักวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในเวลาที่มีปฏิกิริยาโต้ตอบกับมนุษย์ทั่วไป หรือปัญหาที่เกี่ยวกับการยอมรับในหมู่เพื่อนฝูงได้เลย สิ่งที่วัยรุ่นต้องการจริงๆ ก็คือประสบการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองในการเข้าสังคมได้ ช่วยให้เขาารู้วิธีที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนๆ ของเขาได้ ช่วยสร้างแรงผลักดันและความสนใจที่มีต่อเพศตรงข้ามได้ และช่วยให้เขาได้รับความเคารพนับถือจากผู้อื่น

การแก้ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและการแสดงออกถึงค่านิยม ในประเด็นนี้มีความใกล้เคียงกับปัญหาในการปรับตัวในสังคม แต่ก็มีมีความโดดเด่นเพียงพอที่จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษต่างหาก เพราะวัยรุ่นมีความกังวลในเรื่องที่ว่าเขาควรเชื่อในเรื่องอะไร การหาเวลาที่จะได้ออกมาพ้นจากการควบคุมของผู้ใหญ่และจากมาตรฐานที่พ่อแม่วางไว้ให้นั้น นักเรียนมัธยมส่วนใหญ่เรียกร้องที่จะสร้างมาตรฐานค่านิยมตามแบบของตนเอง โดยการคัดเลือกรายการค่านิยมที่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ และเจตนาประเมินค่าของวิธีในการแสดงความรู้สึกให้ออกมาในทางที่ขัดแย้งกับมาตรฐานดั้งเดิมที่คนทั่วไปปฏิบัติกัน ดังนั้นพวกเขาจึงเป็นบุคคลที่รู้สึกสับสนและกระวนกระวายใจ ทั้งมีความปรารถนาในสิ่งที่มีความมั่นคงแน่นอนและทั้งรู้สึกไม่เป็นสุขที่ถูกจำกัดให้ต้องทำในสิ่งที่ถูกเสมอมา ทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะทดลองสิ่งใหม่ๆ และอยากเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง แต่ก็ยังขาดกลัวและรู้สึกอ่อนแอ เมื่อไรก็ตามที่เขาได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นในประเด็นที่เกี่ยวกับความถูกต้องความผิด จะทำให้เขารู้สึกสบายใจขึ้นมากเมื่อได้เกิดการเปรียบเทียบและปรึกษาแนวความคิดกับผู้อื่นหลายๆ คน และได้มีการนำประเด็นในเรื่องเพศ ศาสนา ความอคติ การแข่งขัน ความไม่ซื่อสัตย์ และแรงผลักดันในตัวมนุษย์มาพิจารณากันกว้างขวางมากมายโดยศึกษาจากตัวละครในบทละครและในนวนิยายที่มีชื่อเสียงหลายเรื่อง ในช่วงเวลาที่เรียนวิชาสังคมศึกษา, เรียนภาษาอังกฤษ, และวิชาอื่นๆ แต่เวลาที่ใช้ในชั่วโมงเรียนวิชาเหล่านี้มีไม่เพียงพอในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่ ประกอบกับการที่ต้องมีการวัดประเมินผลในวิชาเหล่านี้ทำให้ต้องมีการตัดสินผิดถูกโดยดูจากเสียงส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ จึงทำให้ไม่มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ดังนั้นการจัดกิจกรรมนักเรียนให้วัยรุ่นได้มีโอกาสเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นและแสดงค่านิยมของตนเองจึงเป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่า

การแสวงหาความเป็นอิสระ ได้มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะพัฒนาทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนให้ดีขึ้น อีกทั้งเพื่อให้หลุดพ้นออกมาจากเกราะคุ้มกันของพ่อแม่และสามารถยืนหยัดด้วยตนเองได้อย่างเข้มแข็งในฐานะที่เป็นเยาวชนที่บรรลุวุฒิภาวะ ณ เวลาที่วัยรุ่นเหล่านี้กำลังจะจบการศึกษาชั้นมัธยมปลาย พวกเขาควรได้รับประสบการณ์ในการดูแลตัวเองอย่างมีอิสระ เขาควรรู้จักตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ ที่เหมาะสมกับตนเองได้ด้วยตัวเอง และควรเข้ารับ

การทดสอบความกล้าที่จะยอมรับผลลัพธ์ทุกอย่างที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากการจัดสินใจ เขาจะเปลี่ยนตัวเองจากที่เคยต้องขออนุญาตจากพ่อแม่ทุกครั้ง มาเป็นการตรงเข้าไปบอกพ่อแม่ว่าตนอยากทำอะไร และพร้อมที่จะเผชิญกับการคัดค้านของพ่อแม่ในบางครั้งและเผชิญกับความล้มเหลวในการยินยอมจากท่าน และเปลี่ยนจากที่เคยมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพียงเล็กน้อยในเวลาประชุม มาเป็นการแสดงความคิดเห็นเต็มที่และกล้าปกป้องตัวเองจากการถูกผู้อื่นละเมิดสิทธิของตน เปลี่ยนจากการที่ต้องขอคำแนะนำจากผู้อื่นมาเป็นการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ตนเอง วัยรุ่นต้องการที่จะกำหนดการใช้จ่ายเงินของตนเอง กำหนดจำนวนเวลาที่จะใช้ในการทำสิ่งต่างๆ กำหนดหลักการเลือกคบเพื่อนและการสร้างความบันเทิงแก่ตัวเอง โดยมีแนวคตินิยามและรูปแบบในการเดินร่าในแบบฉบับของตนเอง ความผันแปรของบทบาทของครูตามประเพณีนิยมในการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญตัวหนึ่งที่มีผลต่อความกระตือรือร้นของนักเรียน ถ้าครูเปลี่ยนบทบาทจากครูมาเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน เขาก็จะสามารถอุทิศเวลาของเขาเข้าไปแก้ปัญหาที่เขaprะสบอยู่ได้เต็มที่ที่เขาจะยอมรับนักเรียนทุกคนที่มีความสามารถน้อยได้ เขาจะไม่ใช้ข้อทดสอบและคะแนนมาเป็นอาวุธในการตัดสินนักเรียน เขาจะเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีพัฒนาการ นักเรียนจะมีความรู้สึกต่อครูเหมือนเพื่อนและรู้สึกอิสระสบายใจที่จะทำการตัดสินใจใดๆ ในกลุ่ม นักเรียนจะรู้สึกไว้วางใจและอยากทำงานร่วมกันกับครู ครูจะมีความอดทนสูงต่อความกระตือรือร้นเกินเหตุ และต่อการประท้วงคัดค้านเจ้าหน้าที่ในสำนักงานในเรื่องต่างๆ ของนักเรียน ในที่ใดก็ตามที่กิจกรรมนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างดีแล้ว กลุ่มนักเรียนนักศึกษาจะเป็นตัวหลักในการบริหารจัดการเอง โดยผ่านสภานักเรียน เจ้าหน้าที่ในสำนักงานจะรับผิดชอบเฉพาะในเรื่องการจัดตารางเวลา การวางกฎเกณฑ์ต่างๆ การวัดประเมินผล การรับชำระเงินค่าลงทะเบียน การวางจุดประสงค์ การสมัครสมาชิก และการกำหนดเวลาและสถานที่ในการประชุมพบปะกัน ประสพการณ์ประเภทอื่นๆ ที่นักเรียนได้รับจากการจัดกิจกรรมนักเรียนก็คือการส่งเสริมให้วัยรุ่นได้แสดงออกถึงพลังของตนในการทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง

รักษาระดับความกระตือรือร้นในด้านการศึกษา ที่ใดก็ตามที่มีแรงกดดันมาก สิ่งที่จะช่วยสร้างความผ่อนคลายก็ย่อมจำเป็น สำหรับวัยรุ่นแล้วสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความผ่อนคลายก็คือข้อความอวยพร ซึ่งเขาต้องการมันเป็นจำนวนมาก และแทบไม่คอยมีวัยรุ่นคนใดเลยที่สามารถเอาชนะเหตุคับขันใดๆ ได้ ถ้าเขาเองไม่เคยตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นมาก่อน และเมื่ออยู่ในเหตุคับขันเช่นนี้ เขาก็จะรู้จักตัวเอง และสามารถประเมินผลการทำงานของตนเองได้ว่าตนเองประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน หรือล้มเหลวแค่ไหน สำหรับวัยรุ่นส่วนใหญ่แล้ว การเรียน การท่องจำ และการทำกิจกรรมในห้องเรียน เช่นการแก้โจทย์พีชคณิตและการทำโครงการวิชาสังคมศึกษา การทบทวนบทเรียน และการทำข้อสอบนั้น ยังไม่มีมีรสชาติที่สมบูรณ์เพียงพอ พวกเขาต้องการ

การสอนที่ทันสมัย การให้รางวัล และการให้ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจมากกว่านั้น ครูส่วนใหญ่ก็จะให้พวกเขาตั้งใจฟังบ้าง เฉยๆ และให้พยายามท่องจำเหมือนกันหมด เพื่อฝึกความอดทนของพวกเขา การพูดคุยกันกับเพื่อนและการเคลื่อนไหวของร่างกายก็ถูกจำกัด พวกเขาจึงยอมเกิดแรงกดดัน การทำกิจกรรมนักเรียนช่วยแก้ปัญหา²⁹ ได้อย่างดี เพราะมันเป็นเวลาที่พวกเขาได้ปลดปล่อย โดยการได้เลือกทำในสิ่งที่น่าสนุกสนานมากๆ และน่าผจญภัย และเลือกทำในสิ่งที่เขาถนัดในแบบฉบับของเขาเอง ความรู้สึกพึงพอใจที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นตัวสร้างความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน²⁹

อันตรายที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน

การจัดการศึกษาในโรงเรียน “กิจกรรมนักเรียน” ถือว่าเป็นสิ่งที่โรงเรียนใช้ช่วยเสริมเติมเต็มจากรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรแต่ละระดับ เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะสำคัญๆ ที่พึงประสงค์ ครอบคลุมตามจุดหมายของหลักสูตร เพราะกิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้เกิดค่านิยมที่ดีในตัวนักเรียน โรงเรียน หมู่คณะ และสังคม ถ้ากิจกรรมนักเรียนถูกจัดขึ้นอย่างชำนาญและรอบคอบแล้ว กิจกรรมนักเรียนจะทำให้เกิดศักยภาพของความดี นำไปสู่สิ่งที่ดีงาม ถ้ามีการให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม มีการจัดการที่ดีและระมัดระวัง ก็จะสามารถเกิดประโยชน์และคุณค่าอย่างแท้จริงได้ด้วยความปลอดภัย กิจกรรมนักเรียนจึงเป็นเสมือนดาบสองคมที่อาจเป็นอันตรายหรือนำไปสู่สิ่งที่ไม่ดีไม่งามได้ ถ้าโรงเรียนจัดแบบขอไปที ดังเช่น ไฟฉาย ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการส่องหาเด็กที่กำลังจะจมในสายน้ำอันมืดมิด หรืออาจใช้เป็นอุปกรณ์ในการขโมยสิ่งของต่างๆ ได้เช่นเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรที่จะบริหารกิจกรรมนักเรียนด้วยความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาของกิจกรรมนักเรียนและสามารถจัดได้อย่างถูกต้อง มีความรอบคอบและระมัดระวัง ก็จะสามารคนำประโยชน์ที่แท้จริงของกิจกรรมนักเรียนให้เกิดกับเด็กๆ ของตน และสามารถหลีกเลี่ยงอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วย

²⁹ Robert W. Frederick, “Scheduling Student Activities,” in The Third

Curriculum Student Activities in American Education (New York : Appleton Country Craff, 1959), 33 – 45.

ลักษณะของกิจกรรมนักเรียนที่ควรระมัดระวัง

กิจกรรมนักเรียนที่จะเสนอต่อไปนี้เป็นการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ผู้บริหารควรพิจารณา เพราะการอนุมัติกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนที่มีลักษณะต่างๆ ดังจะกล่าวต่อไป นอกจากจะไม่เป็นไปตามปรัชญาของกิจกรรมนักเรียนแล้ว ยังจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งแก่เด็กๆ ที่ผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงและหาทางแก้ไข เพื่อให้เกิดผลเสียน้อยที่สุด ได้แก่

1. กิจกรรมนักเรียนที่สนับสนุนให้นักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ดู (Spectatoritis) กิจกรรมนักเรียนบางกิจกรรม เช่น การแสดงละคร การร้องเพลง การพูด การเขียน การกีฬา เป็นต้น จะทำให้นักเรียนส่วนใหญ่จะมีสภาพเป็นเพียงผู้ดู ผู้ฟัง ผู้อ่านเท่านั้น เพราะจะไม่มีความสามารถหรือมีความชำนาญเพียงพอที่จะเป็นผู้เล่นได้ นักเรียนส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงผู้บริโภครวม กิจกรรมนักเรียน มิใช่ผู้ผลิต ซึ่งบทบาททั้งสองนั้นแตกต่างกันมากในคุณค่าที่จะได้รับ ทั้งยังเป็นการทำลายความคิดสร้างสรรค์ รสนิยม ค่านิยมที่ได้จากการทำกิจกรรม ความสนใจและความเข้าใจพื้นฐานในการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และการฝึกการทำงานร่วมกันแล้ว ในขณะที่ผู้ทำหน้าที่ดูอาจมีความตึงเครียดในขณะที่มีการแข่งขันแต่ก็ไม่มีกิจกรรมทางกายที่จะได้แสดงออกมากกว่าการเชียร์อยู่บนอัฒจันทร์เท่านั้น สภาพการเป็นผู้ดูเช่นนี้นับวันจะขยายวงกว้างมากขึ้นทั้งๆ ที่การเรียนรู้ของตนมีทั้งบทบาทของผู้แสดงและการเป็นผู้ดู แต่สิ่งที่กล่าวมาขึ้นอยู่กับทางโรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียนว่า ได้ดำเนินการในสิ่งต่อไปแล้วหรือไม่

1.1 สนับสนุนให้นักเรียนแต่ละคนได้ใช้ความพยายามในการมีบทบาทเป็นผู้แสดง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนบางอย่างด้วยความสนใจ และได้ใช้ความสามารถของตนเอง ขนาดไหน

1.2 โรงเรียนได้จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วม และมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนได้อย่างดีและถูกต้อง ได้มากน้อยขนาดไหน

หน้าที่ของโรงเรียนก็คือ ควรเร่งรีบเพื่อทำให้กิจกรรมนักเรียนนั้นมีคุณค่าด้วยการจัดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าว เพื่อลดสภาพการเป็นผู้ดู โดยการใช้ประโยชน์ จากความสามารถและ ความเหมาะสมในงานด้านต่างๆ ของนักเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนนั้นๆ ได้ด้วย แต่มีส่วนร่วมในบทบาทอื่นๆ ที่ได้แสดงความสามารถตามความถนัดของตน ตัวอย่างเช่น กิจกรรมนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาหรือการแสดง ทางโรงเรียนอาจกำหนดหน้าที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนดังกล่าวเพื่อให้ นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้หลากหลายมากขึ้น เช่น ผู้จัดการทีม ผู้ฝึกสอนเชียร์ลีดเดอร์

ผู้กำกับเส้น ผู้กำกับเวที ผู้ควบคุมแสง เสียง คนขายตั๋ว คนเก็บตั๋ว ฝ่ายต้อนรับ ฝ่ายจราจร ผู้บริการ นารถเข้าจอด ผู้บรรยาย ผู้ประกาศประจำสนาม คนขายของในงาน เป็นต้น

2. กิจกรรมนักเรียนที่ละเลยผู้ที่ไม่มีความสามารถและพรสวรรค์ Neglect of the Amateur) กิจกรรมนักเรียนลักษณะนี้จะคล้ายกับข้อแรกที่กล่าวถึงกล่าวคือนักเรียนที่ไม่มีพรสวรรค์ หรือความสามารถในการเล่นดนตรี การแสดง การร้องเพลง การกีฬา ฯลฯ แต่มีความ สนใจ หรือ เป็นเพียงผู้เริ่มฝึกหัดเท่านั้น ถ้าโรงเรียนไม่ให้ความเอาใจใส่กับเด็กๆ กลุ่มนี้ ก็อาจทำให้นักเรียนมี แนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมนักเรียนที่ตนเองไม่ถนัด ไม่เก่ง เพราะเกรงว่าจะเกิดความยากลำบาก เพิ่มขึ้น เมื่อมีเสียงหัวเราะ กระทบกระชาบเกิดขึ้น เมื่อมีความพยายามทำในสิ่งที่ไม่ชำนาญและค้อม งาม

การลดปัญหาในประเด็นที่กล่าวถึงนี้ ทางโรงเรียนควรจัดให้มีชมรมของกลุ่มผู้เริ่ม ฝึกหัดหลายระดับ และขยายให้มีมากขึ้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากนักเรียนส่วนใหญ่ มิใช่เป็น การกระจุกอยู่เฉพาะคนเก่งและคนที่มีพรสวรรค์เท่านั้น อย่างไรก็ตามสองกลุ่มหลังนี้ก็ควรจะได้รับ การพัฒนาด้วยเช่นกัน

3. กิจกรรมนักเรียนที่มีแนวโน้มในการสร้างคารา วีรบุรุษ และคนกลุ่มน้อย (Stars, Heroes and Cliques) โดยหลักการกิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่มีส่วนในการเสริมสร้างและดี งศักยภาพที่นักเรียนมีอยู่ สนใจอยู่เพราะมีความถนัด มีความสามารถ จึงมีแนวโน้มในการสร้าง นักเรียนให้เป็นคาราหรือวีรบุรุษ ประจำชั้น ประจำโรงเรียน และสร้างคนกลุ่มน้อยที่ปิดตนเองหรือ การแข่งขันในสังคม ซึ่งมีโอกาสพบเห็นได้เสมอในโรงเรียน ถ้ามีการปฏิบัติอย่างไม่ระมัดระวัง เช่น กลุ่มเชียร์ลีดเดอร์ของโรงเรียน อาจเป็นกลุ่มนักเรียนที่ทางบ้านมีเกียรติและฐานะดีเท่านั้นก็ได้ นักกีฬาของโรงเรียนที่ควรจะต้องมีคุณภาพดีในเรื่องของพลังกำลัง ความอดทนและการ ประสานงาน ที่นอกเหนือจากความสามารถในการเล่นกีฬาเฉพาะอย่างแล้ว ถ้ามีการเลือกสิ่งเหล่านี้ ใน เงื่อนไขอื่นๆ ก็อาจทำให้เกิดความเสียหายได้ นอกจากนี้นักเรียนที่เป็นคาราหรือวีรบุรุษมัก ถูกมองว่ามีเกียรติ มักได้รับคำยกย่องสรรเสริญจนอาจเลยเถิด เพราะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับ ผู้รับและผู้ให้คำยกย่องนั้นเลย เนื่องจากคำแนะนำที่ดีเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาความเป็นผู้นำได้

4. กิจกรรมนักเรียนที่เน้นการแข่งขันมากเกินไป (Overemphasis on Competition) การแข่งขันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ แม้จะเป็นผู้เจริญแล้วแต่ก็ไม่มี การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่าง การทำงานร่วมกันกับการแข่งขัน ความรุนแรงกับการประนีประนอม การใช้กำลังตอบโต้กับการเจรจา ต่อรอง ตาต่อตาและฟันต่อฟันกับการเป็นผู้สนับสนุนและผู้ตาม ในโลกที่มนุษย์มีความเชื่อในเรื่อง ศาสนา แต่ก็ยังเตรียมระเบิดปรมาณูให้พร้อมรบ การแข่งขันที่จะครอบครองสิทธิต่างๆ จะตกเป็น

ของคนทีเร็วกว่า และมักจะทำให้เขามีสิทธิมากขึ้น ในระดับนานาชาติหลายชาติมหาอำนาจได้เข้าร่วมและชื่นชมกับอุดมการณ์ขององค์การสหประชาชาติ ในขณะที่เดียวกันก็พยายามจำกัดการป้องกันของชาติอื่นๆ และเข้าแทรกแซงข้อตกลงความร่วมมือ หรือการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และพยายามเสริมอำนาจการกีดกันให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

โรงเรียนจึงเป็นแหล่งที่สะท้อนสภาพวัฒนธรรมของชาติของคนเช่นเดียวกัน ทำให้บางครั้งทางโรงเรียนมีความลำบากในการที่จะตัดสินใจว่าการเลื่อนชั้นและการให้เกียรติบัตรควรเป็นรางวัลสำหรับคนที่มีความดีปฏิบัติ หรือ ให้เป็นการเลื่อนชั้นประจำปีอัตโนมัติและดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ และนำเสนอใจมากถ้าหากจะไม่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงสำหรับโอกาสทางการศึกษา เช่น การสอบคัดเลือกเข้าเรียนในระดับต่างๆ ที่เป็นกันอยู่ในปัจจุบัน

กิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่เป็นการแข่งขันอยู่ทุกๆ ไป เช่น การกีฬา การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน การได้วาทิ การประกวดดนตรี การประกวดความงาม ฯลฯ และแม้แต่การแข่งขันเป็นชั้นเพื่อชิงรางวัล เป็นต้น คำถามในประเด็นนี้จึงมีอยู่ที่ว่าทางโรงเรียนได้รับรู้รับทราบการปฏิบัติของพวกเด็กๆ และอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างน้อยเท่าใด มีการกำหนดขอบเขตของการแข่งขันหรือไม่ หรือปล่อยให้ไปไปตามยถากรรม

เพื่อให้เป็นที่ไว้วางใจ ได้ว่าจะไม่มีกิจกรรมนักเรียนที่เน้นด้านการแข่งขันดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนควรได้รับการรายงาน ว่า กิจกรรมนักเรียนที่มีการแข่งขัน รวมทั้งการแข่งขันระหว่างชั้นเรียนนั้น ได้รับการดูแลและการจัดการอย่างยุติธรรม สิ่งทีทางโรงเรียน ผู้บริหาร และอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความสำคัญก็คือ การส่งเสริมเรื่องของความยุติธรรมมากกว่าส่งเสริมให้มีการเอาชนะกันอย่างป่าเถื่อน

5. กิจกรรมนักเรียนที่เน้นเฉพาะการได้รับชัยชนะและเพื่อแสดงผลงาน (Winning and Display) ในการทำงานใดๆ ก็ตาม คนส่วนใหญ่มักกล่าวเสมอว่า สิ่งใดที่มีค่าควรกระทำก็ควรจะทำให้ดี แต่ในการทำกิจกรรมนักเรียนนั้นควรพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลของคำกล่าวนั้นด้วย เพราะถ้าหากมีการเน้นว่าจะต้องทำให้ดี โรงเรียนอาจสูญเสียพัฒนาการของเด็กๆ รวมทั้งสุขภาพของพวกเขาด้วย ดังนั้นประการแรกต้องรำลึกไว้เสมอว่า กิจกรรมนักเรียนนั้นมีไว้เพื่อพัฒนานักเรียนทุกคนอย่างต่อเนื่องมิใช่ให้มีผลงานดีเลิศ เพื่อนำไปแสดงต่อสาธารณะเท่านั้น ความสมบูรณ์ในทุกเรื่อง ไม่ใช่ค่านิยมของกิจกรรมนักเรียนเสมอไป ประการที่สอง การทำกิจกรรมนักเรียนนั้น นักเรียนควรทำด้วยความตั้งใจทั้งหมดทีพอจะมีได้ บางครั้งนักเรียนก็ควรจะได้ทำงานอย่างดีที่สุดเท่าทีจะทำได้เหมือนกับผู้ใหญ่ทำ ถ้าหากจะเกิดข้อบกพร่องนิดๆ หน่อยๆ ก็ถือได้ว่าไม่ดีพอ อาจารย์ที่ปรึกษาจึงไม่ควรปล่อยให้มีการผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ ได้ แต่อย่างไร ก็ตาม ควร

ระลึกไว้เสมอว่า กิจกรรมนักเรียนนั้นอยู่ในขอบเขตของการหย่อนใจมากกว่างานอาชีพ ซึ่งถ้าอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดีก็ถือว่าดีเพียงพอแล้ว ประการที่สาม กิจกรรมนักเรียนที่พยายามทำให้นักเรียนเป็นนักร้องประสานเสียงที่ดี หรือนักกีฬาที่มีชื่อเสียง ด้วยการฝึกซ้อมอย่างหนักเพื่อให้กิจกรรมนักเรียนนั้นมีความสมบูรณ์แบบหรือเพื่อชัยชนะ อาจทำให้ความรักในการร้องเพลงหรือความรักในการออกกำลังกายของเด็กๆ หดไปและบางทีอาจเสียสุขภาพหรือเสียการใช้ชีวิตส่วนตัวที่บ้านของพวกเขา เด็กๆ ดังนั้นทางโรงเรียนควรรำลึกว่าเพื่อความสมบูรณ์แบบนั้นทางที่ดีควรจะเป็นนานๆ ครั้ง ถ้าเห็นว่าเหมาะสม การมุ่งหวังในชัยชนะมากเกินไป จะทำให้เกิดอาการกระวนกระวาย ซึ่งควรจะต้องเรียนรู้ที่จะผ่อนคลายและปล่อยวางบ้าง คุณค่าของกิจกรรมนักเรียนที่จัดนั้น จึงอยู่ที่ความพอเหมาะพอดี ซึ่งจะต่างกับกิจกรรมอื่นๆ เพราะกิจกรรมนักเรียนจะให้โอกาสในการเรียนรู้เสมอ

6. กิจกรรมนักเรียนที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ (Teacher Domination) ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนควรได้รับการไว้วางใจว่าจะสามารถคิดและพัฒนาความคิด เพื่อจะตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองได้ สำหรับกิจกรรมนักเรียน นักเรียนก็คือประชาชนนั่นเอง นักเรียนควรได้รับความไว้วางใจ และควรได้รับการฝึกฝนที่จะให้รู้จักคิด พิจารณา และตัดสินใจด้วยตนเอง ถ้าครูจะเป็นผู้คิดและตัดสินใจแทนนักเรียนทุกอย่าง พวกเขาจะไม่มีโอกาสได้ฝึกที่จะคิดและตัดสินใจอะไรได้เลย แต่ในการฝึกฝนนักเรียนในกรณีเช่นนี้เป็นสิ่งที่จะต้องใช้เวลาในการพัฒนาพอสมควร เพราะการพึ่งพาตนเอง ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจที่ดี มิใช่ว่าอยู่ดีๆ ก็จะเกิดขึ้นได้ แม้ว่าผู้ที่เริ่มบรรลุนิติภาวะ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขับรถ ผู้ที่ได้วุฒิบัตรจบการศึกษาระดับต่างๆ หรือแม้แต่ผู้ที่เริ่มมีครอบครัว ก็คงยังต้องแสวงหาความรู้และฝึกฝนเพื่อให้ทำหน้าที่ดังกล่าวได้ดี โดยใช้เวลามากพอสมควร แต่ด้วยการสนับสนุน ส่งเสริม และใช้ความพยายามทุกอย่างที่โรงเรียนแสวงหาที่จะช่วยพัฒนาให้แก่เด็กนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สามัญสำนึกในด้านการคิดพิจารณาไตร่ตรองและการตัดสินใจที่ดีก็จะค่อยๆ เกิดขึ้น สิ่งที่โรงเรียนควรระมัดระวังก็คือ การปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่บางคนมักแสดงบทบาทเป็นผู้ควบคุมจัดการในกิจกรรมนักเรียนนั้นๆ แล้วทำให้นักเรียนเห็นว่า กิจกรรมนักเรียนที่กำลังจะกระทำนั้นยากไปเสียทั้งหมดและวิตกกังวลว่า ถ้านักเรียนทำกันเอง ทุกสิ่งทุกอย่างจะยุ่งเหยิง วุ่นวาย แล้วเข้าไปดูแลควบคุมมากเกินไป การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาดังกล่าว และเหตุผลเกี่ยวกับวุฒิภาวะของนักเรียน เป็นสิ่งที่ทั้งผู้บริหารและกับอาจารย์ที่ปรึกษา ควรได้อภิปรายและวิเคราะห์ต่อไป อย่างไรก็ตามการที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะให้อิสรภาพแก่เด็กมากเกินไปนั้น มีผลในการทำลายเด็กน้อยกว่าการที่จะจำกัดอิสรภาพของพวกเขา ทางสายกลางที่ควรปฏิบัติคือ ถ้าในระดับเด็กเล็กก็ควรทำให้พวกเขาได้สนุกสนานไป พร้อมๆ กับการรู้จักควบคุม

ตนเองในสิ่งเล็กๆ น้อย แล้วในระดับที่สูงขึ้นมา ก็จะสามารพัฒนาให้สูงขึ้นต่อไปได้ ที่สำคัญก็คือ ควรระลึกว่ากิจกรรมนักเรียนควรจะเป็นของนักเรียน โดยนักเรียนและสำหรับนักเรียนนั่นเอง ไม่ใช่ของคณะครูและนักเรียนเป็นเพียงผู้ที่เข้ามาเรียนรู้

7. กิจกรรมนักเรียนที่ละเลยต่อผู้ปกครองนักเรียน (Neglect of Parents) ในการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น นักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา หรือแม้แต่ทางโรงเรียนอาจจะลืมที่จะบอกพ่อแม่ หรือผู้ปกครองของนักเรียนว่า วันนั้นพวกเขาจะกลับบ้านช้าหน่อย หรือจะต้องมาโรงเรียนในวันหยุด หรืออาจรับประทานอาหารเช้า เนื่องจากมีงานของกิจกรรมนักเรียนที่ต้องอยู่ทำที่โรงเรียน เป็นต้น การมีปฏิทินปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนตลอดปี จะช่วยเตือนความจำส่วนนี้ได้ และทาง โรงเรียนควร ได้มีบันทึกเหตุการณ์สำคัญๆ ของโรงเรียน และ/หรือมีจดหมายแจ้งผู้ปกครอง หรือผ่านทางหนังสือพิมพ์โรงเรียน คู่มือนักเรียน และประกาศประจำวัน หรืออาจจัดทำตาราง อนุทินที่มีรายละเอียดต่างๆ พร้อมทั้งช่วงเวลาในการฝึก ปฐมนิเทศของกิจกรรมนักเรียนต่างๆ ซึ่งสามารถจัดส่ง ไปถึงบ้านนักเรียนที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป ซึ่งตามปกติผู้ปกครองนักเรียนมักจะให้ความร่วมมืออยู่แล้ว ถ้าไม่ลำบากจนเกินไป ผู้ปกครองนักเรียนอาจเลื่อนกำหนดของครอบครัวที่บังเอิญตรงกับวันที่ลูกๆ ต้องอยู่ร่วมชมการแสดง การกีฬา ซ้อมดนตรี เพื่อเตรียมแสดงในงานการกุศลที่โรงเรียนจัดขึ้น ดังนั้นเพื่อความสะดวกของทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีการวางแผนล่วงหน้าและกำหนดช่วงเวลาไว้ก่อน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองของนักเรียนมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการวางแผนต่างๆ ของครอบครัวได้เช่นกัน สำหรับการเปลี่ยนแปลงโดยกระทันหัน อาจจะเกิดขึ้นได้แต่ก็ควรให้มีน้อยที่สุด

8. กิจกรรมนักเรียนที่จัดเพราะได้รับความกดดัน (Extreme Pressures) ความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารปรารถนาให้เป็นไปด้วยดี เพราะต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและปริบทของโรงเรียนก็จะเป็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปทัสถานของแบบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ซึ่งอาจมีความคิดเห็นแตกต่างตามสถานภาพของสังคม เศรษฐกิจ และภูมิหลังอื่นๆ มีหลายชุมชนที่ผู้คนในชุมชนให้ความเอาใจใส่และให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมาก เพราะถือว่าเป็นสถานที่อบรมบ่มนิสัย และให้การศึกษาแก่เด็กๆ ของพวกเขา การให้ความเอาใจใส่ต่อโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่ดีงามและโรงเรียนก็ปรารถนาเช่นนั้น แต่อาจจะมีที่ชุมชนหรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่ก้าวล้ำความพอดีเข้ามาจนเกินเลย และเป็นกระแสที่กดดันให้โรงเรียนต้องกระทำบางสิ่งบางอย่างให้เป็นไปตามที่พวกเขาต้องการ

กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน อาจได้รับความกดดันจากชุมชนบ่อยครั้งในหลายกิจกรรม เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน การแข่งขันวงโยชวาทิต การประกวด วงดนตรี เป็นต้น กิจกรรมนักเรียนเหล่านี้อาจถูกกดดันให้โรงเรียนทำเพื่อชัยชนะ การได้เป็นผู้ชนะเลิศต่างๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีสิ่งของเป็นรางวัลตอบแทนให้แก่เด็กๆ หรือโรงเรียน ผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาควรพิจารณาว่าสิ่งเหล่านี้ทำให้เป้าหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนถูกเบี่ยงเบนไปหรือไม่ และถ้าไม่ถูกต้องก็ควรจะต้องปฏิเสธไป เพราะวิธีการที่ชุมชนให้ความสนใจในการจัดการศึกษาที่ดีที่สุดก็คือ การให้ความไว้วางใจกับคณะครู และให้ความร่วมมือตามความเหมาะสม

9. กิจกรรมนักเรียนที่ลอกเลียนแบบมา (Copying) ในการทำงานและการเรียนรู้สิ่งใดก็ตามเราสามารถจะทำและเรียนรู้จากผู้อื่นได้ กิจกรรมนักเรียนบางอย่างมีลักษณะเป็นสากลและมีค่านิยมที่เป็นสากล มีรูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรม และมีการจัดการของโรงเรียนที่อาจจะเหมือนกันในทุกๆ โรงเรียน แต่อย่างไรก็ดีการลอกเลียนแบบโดยมีการปรับปรุงโครงการกิจกรรม นักเรียนของโรงเรียนอื่นๆ เพียงเพราะว่าเรามีกันนั้นถือว่าเป็นหลุมพรางที่มีอันตราย และแสดงถึงความไม่รอบคอบอีกด้วย เพราะรูปแบบที่พิเศษของโรงเรียนหนึ่งอาจจะเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมกับโรงเรียนอื่นๆ ก็ได้ การค่อยๆ พัฒนาในการก่อตั้งองค์กรของตนเอง จะเหมาะกว่าการรับเอาโครงการจากโรงเรียนอื่นมาใช้ทั้งหมดโดยไม่พิจารณาให้เสียก่อน สิ่งที่สำคัญก็คือ แต่ละโรงเรียนควรจะต้องปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนในชุมชนพิเศษที่น่าสนใจในรูปแบบของตนเอง เพราะชุมชนเหล่านี้จะช่วยตอบสนองต่อความสนใจพิเศษ และความต้องการพิเศษที่แต่ละแห่งมีได้มากกว่า และความสนใจกับความต้องการของเด็กๆ นั้นก็ไม่เหมือนกันด้วย

10. กิจกรรมนักเรียนที่จัดตามทางการ (Formalization) ชมรมกิจกรรมนักเรียนบางชมรม ครั้งหนึ่งอาจจะตั้งขึ้นตามแนวคิด ปรัชญาอย่างใดอย่างหนึ่งและปฏิบัติสืบต่อกันมาเรื่อยๆ โดยสมาชิกในหมู่คณะนั้น และมีแนวโน้มที่ต้องการจะให้มันอยู่ตลอดไป เราต้องยอมรับความจริงที่ว่าในบางทีเราก็อยากให้มีสถานนักเรียนบ้าง ชมรมทัศนศึกษาบ้าง หรือกิจกรรมนักเรียนอื่นๆ เพราะว่ามันเคยมีกิจกรรมเหล่านี้เมื่อปีที่แล้ว และหรือเมื่อปีก่อนๆ นั้นด้วย ดูเหมือนจะไม่มีใครอยากจะตัดกิจกรรมเหล่านั้นไปเลย ดังนั้นในบางครั้งเราจะเห็นว่ามีการจัดกิจกรรมนักเรียนบางกิจกรรมที่ทำมา ทุกปี ไม่ใช่เพราะความสนใจและความต้องการพิเศษที่แต่เดิมเคยมีอีกต่อไป แต่เป็นเพราะว่าเรามีกิจกรรมนี้มาตลอด จุดประสงค์แรกเริ่มของการก่อตั้งนั้นหมดไปแล้วการคงไว้ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ อาจจะเป็นการเสียเวลา เสียแรง และเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ ตัวอย่าง เช่น การทัศนศึกษาประจำปีของนักเรียนชั้นปีสุดท้าย ซึ่งเดิมอาจจะเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะ

ให้นักเรียนที่จะจบการศึกษาในปีนั้นได้มีโอกาสเห็นสภาพบ้านเมือง ความเป็นอยู่ของผู้คนใน จังหวัดของตนด้วยการเดินทางไกลและพักแรมในหมู่บ้าน เป็นต้น บัดนี้สภาพต่างๆ เปลี่ยนไปแล้ว ทุกอย่างกลายเป็นเรื่องธรรมดาไป ความต้องการแต่แรกที่จัดสำหรับนักเรียนปีสุดท้ายบัดนี้กลายเป็นอดีตไปแล้ว แต่ว่าในแต่ละปีก็ยังคงมีการเดินทางเป็นกลุ่มอย่างนี้อีก การผจญภัย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความรู้สึกต่างๆ และการเรียนรู้คุณค่าต่างๆ ในกิจกรรมนั้นได้สูญหายไปหมดแล้วกลายเป็นเพียงงานเลี้ยงสุดสัปดาห์ไป ซึ่งไม่ได้หมายความว่า งานเลี้ยงนี้ไม่ใช่สิ่งที่ต้องการ แต่มันชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมหลายอย่างกลายเป็นกิจกรรมที่ต้องทำตามระยะเวลา ทำตามธรรมเนียมที่ไม่มีมีความหมายอะไรพิเศษอีกต่อไป ทำไปเพราะว่ามันเคยทำมาอย่างสม่ำเสมอ เท่านั้น ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียน ควรมีความกล้าที่จะตัดสิ่งใดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ไม่เติบโตแล้วนั้น จึงเป็นมีความสำคัญอย่างยิ่ง

11. กิจกรรมนักเรียนที่จัดแล้วทำให้ครูต้องทำงานหนักจนเกินไป (Over worked Teacher) การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และมีความแตกต่างของความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนระดับต่างๆ กว้างขึ้น ความรับผิดชอบของโรงเรียนก็จะต้องเพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตของโรงเรียนด้วย ทำให้ครูมีภาระการสอนหนักกว่าเดิมเพราะกลุ่มชั้นเรียนมากขึ้น สอนหลายห้องต่อวัน ภาระการเตรียมการสอน งานธุรการ การประชุม ในคณะกรรมการต่างๆ และภาระหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในฐานะครูอีกมากมาย ดังนั้นถ้าครูที่เป็นที่ยอมรับ เป็นที่ปรารถนาของนักเรียน ซึ่งจะมีความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอยู่แล้ว มีความสนใจที่จะเป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนในหลายๆ ชมรมนั้นจะเป็นอันตรายมากกว่าครูคนอื่นๆ เพราะครูทุกวันนี้เป็นเสมือนแม่บ้านของสังคมถ้าครูไม่พยายามรักษาเวลาและพลังงานด้วยการดูแลตนเอง ตลอดจน สถานภาพทางอาชีพในฐานะครูแล้ว ก็จะรับภาระหนักจนเกินไป ทางโรงเรียนจึงควรที่จะศึกษาและตรวจสอบด้วย และถ้ามีสภาพเช่นนั้นจริงก็ควรหาทางแก้ไขด้วยการจัดหาความช่วยเหลือต่างๆ ให้ความสนับสนุนด้านภาระงานที่รับผิดชอบ การจัดหาครูพิเศษในด้านดนตรี กีฬา หรือผู้ทำหน้าที่ธุรการเพื่อแบ่งเบาภาระของครูได้ แต่การที่ครูจะรู้จักปฏิเสธว่า “ไม่” นั้นก็ยังจำเป็นและยังคงเป็นเรื่องที่จำเป็นมานานแล้ว

12. กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นเพื่อสนองต่อกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นพิเศษ (Special Community Groups) กรณีนี้ค่อนข้างใกล้เคียงกับกรณีที่ ที่โรงเรียนพยายามมีความสัมพันธ์กับชุมชน ด้วยการทำงานร่วมกันกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ของชุมชนและสังคม การทำงานร่วมกันนั้นเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ แต่ถ้าทำมากเกินไปและทำในทิศทางที่ไม่ค่อยถูกต้องก็จะเกิดอันตรายได้ เช่น บางองค์กรที่เข้ามาเพื่อมุ่งให้โรงเรียนตอบสนองความต้องการของ พวก

เขาเพียงอย่างเดียว โรงเรียนจึงจำเป็นต้องระมัดระวังและพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจทำกิจกรรมนักเรียนนั้นๆ ร่วมกับองค์กรดังกล่าว

นอกจากลักษณะของกิจกรรมนักเรียนในรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวไปแล้ว ในการจัดกิจกรรมนักเรียนยังมีสิ่งที่คุณบริหารควรเอาใจใส่ เพราะสิ่งเหล่านี้มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้เสมอคือ

1. อันตรายที่เกิดจากความพยายาม ประสาน โครงการของ โครงการเข้าด้วยกัน ในความพยายามเช่นนี้จะทำให้โครงการที่ร่วมกันนั้น มีการควบคุมจากสองแหล่งที่มีจุดประสงค์และที่มาของโครงการที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องอาศัยการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างบุคลากรของ ทั้งสองแหล่ง การปรึกษาหารือและการวางแผนของและฝ่ายก็ต้องมีความเข้าใจด้วยกันที่ต้องใช้เวลาพอสมควรในการทำความเข้าใจ กิจกรรมนักเรียนที่เกิดจากความพยายามเช่นนี้ มีโอกาสประสบความสำเร็จล้มเหลวได้ง่าย

2. กลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจพิเศษในเรื่องของสังคม เช่น กลุ่มที่สนใจการเมือง อาจจะขออนุมัติโครงการของพวกเขา ซึ่งโครงการประเภทนี้อาจไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนใหญ่ในโรงเรียนและอาจรวมถึงผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนด้วย กรณีเช่นนี้นักเรียนกลุ่มนั้นมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลอย่างกว้างขวางเท่าที่จะเป็นไปได้ โรงเรียนก็ควรเปิดโอกาสให้พวกเขาได้เป็นตัวแทนสะท้อนสิ่งที่พวกเขาสนใจด้วย

3. เมื่อผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ในองค์กรของชุมชน เสนอจัดโครงการสำหรับนักเรียนของโรงเรียน ผู้บริหารไม่ควรตัดสินใจโดยใช้อำนาจหน้าที่ของตน และใช้ความสัมพันธ์ใกล้ชิดของผู้ใหญ่ในชุมชน แต่ผู้บริหารควรนำเสนอผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการสถานักเรียนก่อน เพื่อให้สถานักเรียนที่เป็นกิจกรรมของนักเรียน มีความหมายและความสำคัญ และที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือผลที่จะได้รับจากการให้การศึกษาด้านประชาธิปไตย และด้านศีลธรรมแก่เด็ก ๆ

4. องค์กรต่างๆ ที่ไม่ใช่โรงเรียนมักมีการกระตุ้น และจูงใจนักเรียนให้ร่วมกิจกรรม โดยการตั้งรางวัล ซึ่งเป็นวิธีการง่ายๆ ที่ปราศจากอคติและเหตุผลทางด้านสังคมและจิตวิทยา เช่น องค์กรที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีการตั้งเงินรางวัลสำหรับการเขียนเรียงความที่ดีที่สุดในเรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม พวกเขาอาจไม่คำนึงถึงว่านักเรียนจะต้องใช้เวลาสั้นกว่า กำหนดเนื้อหา และเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อเขียนมาน้อยเพียงใด คิดเพียงแต่ว่า ถ้าหากตั้งเงินรางวัลมากก็จะเป็นที่น่าสนใจมากกว่ารางวัลที่ตั้งเล็กน้อย และองค์กรยังหวังว่าแรงจูงใจดังกล่าวนี้ อาจทำให้ครูใช้อำนาจกระตุ้นให้นักเรียนเข้าร่วมประกวดก็เป็นได้ ครูและผู้บริหารจึงควรพิจารณาให้รอบคอบ

5. การจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน บางครั้งอาจเป็นการส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจหรือตำแหน่งทางการเมืองของใครโดยไม่ตั้งใจ เพราะโดยปกติกลุ่มธุรกิจและนักการเมืองที่กระตือรือร้นมักชอบใช้โรงเรียนในการขยายผลประโยชน์ของพวกเขาอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อยังไม่มีข้อสรุปที่แยกว่าอะไรคือความจริง อะไรถูก อะไรผิด หรือยังไม่มีข้อยุตินั้น โรงเรียนควรระมัดระวังที่จะจัดกิจกรรมนักเรียนดังกล่าวนี้

สำหรับอันตรายอื่นๆ ของกิจกรรมนักเรียนที่จะมีต่อนักเรียนและครู ที่ผู้บริหารควรตระหนักเพื่อจะได้ป้องกันมิให้เกิดผลเสียหาย ได้แก่

1. กิจกรรมนักเรียนที่อาจจะใช้เวลามากเกินไป จนกินเวลาและพลังงานของนักเรียนที่ควรจะใช้ไปในวิชาปกติ

2. นักเรียนอาจเลือกวิชาเลือกที่ง่ายๆ เพื่อนำเวลามาทุ่มเทให้กับกิจกรรมนักเรียนที่ตนสนใจ หรือเพื่อให้แน่ใจว่าจะได้อยู่ในทีมกีฬาของโรงเรียนได้

3. กิจกรรมนักเรียนบางกิจกรรม ที่มุ่งเน้นประโยชน์เชิงธุรกิจมากกว่าเพื่อการศึกษา

4. กิจกรรมนักเรียนที่เป็นการแสดง เช่น วงโยธวาทิต อาจจะไม่ได้รับส่วนระหว่างเงินกับความตั้งใจ

5. กิจกรรมนักเรียนกลุ่มที่เป็นการแสดง ซึ่งเน้นคุณค่าของความบันเทิง เช่น กลุ่มร้องเพลง กลุ่มเล่นดนตรี กลุ่มนักพูดจัดรายการ อาจจะถูกหาผลประโยชน์จากองค์กรในชุมชน

6. ครูที่ไม่ได้รับการฝึกหรือมีประสบการณ์ หรือมีความสนใจ อาจจะอยากมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบหรือให้สิทธิแก่อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนคนอื่นที่มีความสามารถมากกว่าโดยไม่แจ้งให้ผู้บริหารทราบ

7. ครูอาจมีการจับกลุ่มซึ่งมีความสนใจพิเศษที่จะจัดกิจกรรมนักเรียนประเภทนั้น และมีการรวมตัวอย่างเหนียวแน่นมากจนอาจเป็นผลเสียได้

8. การควบคุมดูแลกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนบางกิจกรรม อาจอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มคนที่ไม่มีปรัชญาทางการศึกษาเป็นแนวทางอยู่

9. การบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนบางกิจกรรม แทนที่จะปล่อยให้ไปไปตามกลไกที่ควรเป็น อาจจะมีการใช้อำนาจครอบงำ การควบคุมเข้ามาในการจัดกิจกรรมนักเรียน

อันตรายที่กล่าวถึงเหล่านี้อาจจะเกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งถ้าเราได้มีโอกาสพิจารณาพิเคราะห์ก่อนการดำเนินการก็จะช่วยให้เราดูช่องโหว่หรือเตรียมการแก้ไขหาทางป้องกันไว้ก่อนก็จะทำให้กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นมีความพร้อมและดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น

สรุปย่อ

กิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ความเป็นมาของกิจกรรมนักเรียน ความหมายของกิจกรรมนักเรียน ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน และแนวคิดของเฟรดเดอริก (Frederick) คือ นโยบาย ปรัชญาของโรงเรียน หลักการและแนวทางในการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดในโรงเรียน ปฏิทินประจำปี การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมนักเรียนกับวัยรุ่น อันตรายที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เราเข้าใจกิจกรรมนักเรียนมากยิ่งขึ้น และจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียน จากแนวคิดของเฟรดเดอริก และนักการศึกษา งานวิจัยต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณสมบัติ คุณลักษณะ ที่เพียบพร้อมที่จะเติบโตอย่างมีคุณภาพและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า นอกจากนั้นกิจกรรมนักเรียนยังเป็นพลังส่งเสริม เป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียน ครูอาจารย์ รักรองค์กรเกิดการร่วมคิดร่วมทำ มีความรับผิดชอบร่วมกัน รู้จักเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เห็นความสำคัญ คุณค่าของตน และของผู้อื่น อันเป็นการฝึกฝนปฏิบัติที่ดี ที่จะส่งผลให้เป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ เกิดประสิทธิผลสูงสุด ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการศึกษาเป็นไปอย่างมีระเบียบ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียด และวิธีการในการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 จัดเตรียมโครงการ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียน ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ขอคำแนะนำและความเห็นชอบในการจัดทำโครงร่างงานวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษา รับข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำโครงร่างของงานวิจัยเสนอขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นที่ 2 การดำเนินการวิจัย ผู้ดำเนินการวิจัยสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาเพื่อนำไปทดลองใช้ก่อนเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ เขียนร่างรายงาน

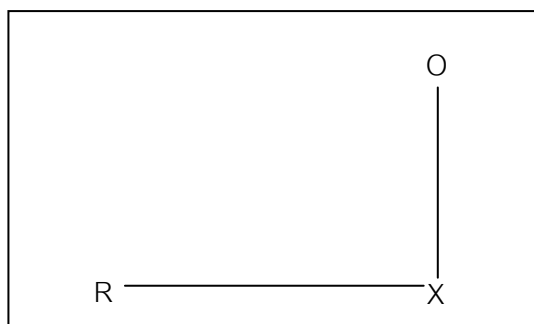
ขั้นที่ 3 การรายงานผลการวิจัย นำเสนอร่างรายงานการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไข ตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ปรับปรุงแก้ไข จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยนี้มีประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยไว้ ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบของงานวิจัย ประชากรเป้าหมาย ตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและวิธีการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ที่มีแผนแบบการวิจัย ในลักษณะ เป็นเส้นตรง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว และวัดค่าเพียงครั้งเดียว ไม่มีการทดลอง (the one group, non experimental comparison design) ดังนี้

R หมายถึง ตัวอย่างที่นำมาศึกษา

X หมายถึง ตัวแปรต่างๆ ที่นำมาศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 มีจำนวน 117 โรงเรียน

ตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

จากการพิจารณาประชากรเป้าหมายประกอบด้วยข้อมูลการใช้จ่าย เวลา และการเตรียมการต่างๆ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีมีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1

1. สุ่มแบบแบ่งชั้น (proportional stratified random sampling) โดยจำแนกโรงเรียนตามขนาด ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 โดยยึดโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนคือ ขนาดเล็กจำนวน 5 โรงเรียน ขนาดกลางจำนวน 23 โรงเรียน ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษจำนวน 89 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 117 โรงเรียน

2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้วิจัยได้ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวน 92 โรงเรียน

3. การสุ่มตัวอย่างโรงเรียน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดาหรือแบบง่าย (simple random sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลาก โดยหยิบครั้งเดียวให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการทำให้หน่วยตัวอย่างทุกหน่วยมีโอกาสถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่าๆ กัน

กำหนดผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง คือ ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม และอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ 2 เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนหนึ่งแล้ว จะได้โรงเรียนที่มีการบริหารกิจกรรมนักเรียนสูง สิบลำดับแรกและกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์โรงเรียนละสามคน ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียนหรือหัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงประเด็น ตัวแปรจึงประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่นำมาศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน กิจกรรมนักเรียน และโครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน รายละเอียดดูในภาคผนวก

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดนิยามตัวแปรทั้ง เจ็ด ด้านดังต่อไปนี้

1. นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน เป็นพื้นฐานแนวทางที่แสดงถึงความเชื่อ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการคิด ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามความเชื่อ แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่ควรเป็นของการจัดกิจกรรมนักเรียน

2. หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียนคือ สอดคล้องกับความต้องการ วัย ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของสมาชิก โดยมุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างเสริมให้สมาชิกมีความเจริญงอกงาม เน้นการมีส่วนร่วมใช้กระบวนการกลุ่มโดยสมาชิกเป็นผู้ดำเนินงาน โดยมี อาจารย์เป็นที่ปรึกษา

3. ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ ลักษณะกิจกรรมนักเรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติม ส่งเสริมการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ มุ่งส่งเสริมการค้นพบและใช้ศักยภาพของสมาชิก ประเภทและลักษณะของกิจกรรมที่จัดควรสนองความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของนักเรียน และควรเปิดอย่างหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียน ได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ค้นหาตนเองและเพื่อให้เกิดความสมดุลในตัวนักเรียน

4. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม คือผู้คอยดูแลรับผิดชอบนักเรียนในกลุ่มกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนคุณลักษณะตามเป้าหมายของกิจกรรม นักเรียน

5. การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน การจัดระบบการดำเนินงานเลือกคณะกรรมการ จัดโครงสร้างองค์กร การวางแผน วางระเบียบ ข้อบังคับ ประเมินผลปรับปรุง ปฏิบัติ ดำเนินงานด้วยสมาชิกเองโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลและให้คำปรึกษาหารือ

6. ปฏิทินประจำปี รายการที่บ่งบอกว่ากิจกรรมนักเรียนต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในรอบปีเพื่อให้ทุกคนได้ทราบ รับรู้ทั่วกัน ช่วยให้นักบุคลากรวางแผนการทำงาน และร่วมงานได้เป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ วัน เวลา กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

7. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน การตรวจสอบการทำงาน ได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ประเมินผล กระบวนการการทำงานของนักเรียน โดยนักเรียนรับรู้และมีส่วนร่วม และมีหลักฐานรวบรวมข้อมูล สำหรับวิเคราะห์งานว่ามีปัญหา ข้อบกพร่อง เพื่อจะได้นำผลการประเมินไปวางแผนปรับปรุงต่อไป นอกจากการประเมินผลแต่ละกลุ่มกิจกรรมนักเรียนแล้ว ควรต้องมีผลการประเมิน ผลรวมในภาพรวมของโรงเรียนด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มี สองชุด ชุดแรกเป็นแบบสอบถาม ชุดที่สองเป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน ประกอบด้วย

1.1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน หกข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน้าที่ปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน กิจกรรมนักเรียน

1.2 สอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน แบบเลือกตอบจำนวน เจ็ดข้อ ได้แก่ กิจกรรมนักเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายใด มีคณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนหรือไม่ ผู้รับผิดชอบสูงสุดของโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน มีการประชุมจัดทำแผน.

งาน/หรือโครงการหรือไม่ มีโครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียนอย่างชัดเจนหรือไม่ มีการกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ มีองค์กรนักเรียน เช่น สภานักเรียนหรือไม่

1.3 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวคิดของ เฟรดเดอริค (Frederick) 7 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ไลเคิร์ต (Likert) โดยมีความหมาย ดังนี้

ค่านำหนัก 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ค่านำหนัก 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ค่านำหนัก 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ค่านำหนัก 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ค่านำหนัก 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ อย่างมีโครงสร้าง รายละเอียด ทั้ง เจ็ดด้าน ตามแนวคิดของเฟรดเดอริค (Frederick) การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษารูปแบบ และลักษณะของการสอบถามที่จะใช้ในงานวิจัย โดยศึกษาจาก เอกสาร ระเบียบ ตำรา และแบบสอบถามที่ได้มีการนำไปใช้ในงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 ศึกษาจากระเบียบ ทฤษฎี แนวคิด หลักการจากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของแบบสอบถาม และขอบเขตของเนื้อหา โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 4 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยใช้เทคนิค IC ได้ค่าเท่ากับ 0.95 แล้วดำเนินการแก้ไข แสดงการวิเคราะห์ในภาคผนวก

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แสดงการวิเคราะห์ในภาคผนวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยัง ผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถาม ในเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม และนัดหมายเพื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์และแปลผล

3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ บุคลากร ผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดในโรงเรียน ที่มี ลำดับ การบริหารแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน 10 ลำดับแรก ในเดือนมกราคม เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อสอง

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2. การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 1 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)¹ ดังนี้

---

¹Best, John W. Research in Education (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1970), 190.

- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปย่อ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อทราบสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร และเพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหาร การจัดการกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยครั้งนี้เพื่อตอบคำถาม 1) เพื่อทราบสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยที่พบจะมีประโยชน์ในการจัดการกิจกรรมนักเรียนอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของการจัดการกิจกรรมนักเรียน และยังเป็นการพัฒนา นักเรียนและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ เฟรดเดอริก (Frederick) มาสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม 2546 โดยใช้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การแจกแจงความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ” ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 โรงเรียน จำนวน 460 ฉบับ ซึ่งได้รับกลับคืนมาจำนวน 72 โรงเรียน จำนวน 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.24 และเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า เป็นฉบับที่สมบูรณ์ 322 ฉบับมาวิเคราะห์แล้วดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน ตอนที่ 3 สภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) ซึ่งปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	132	41.0
หญิง	190	59.0
รวม	322	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	6	1.9
31 – 40 ปี	59	18.3
41 – 50 ปี	189	58.7
51 ปีขึ้นไป	68	21.1
รวม	322	100.0
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	238	73.9
ปริญญาโท	83	25.8
สูงกว่าปริญญาโท	1	.3
รวม	322	100.0
หน้าที่ปัจจุบัน		
ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน	72	22.4
หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน	72	22.4
อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน	178	55.3
รวม	322	100.0
ประสบการณ์การทำงานด้านกิจกรรมนักเรียน		
ไม่เกิน 5 ปี	53	16.5
6 - 10 ปี	80	24.8
11 - 15 ปี	47	14.6
16 - 20 ปี	48	14.9
21 ปีขึ้นไป	94	29.2
รวม	322	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิง ร้อยละ 59.0 อายุ 41- 50 ปี คิดเป็น ร้อยละ 58.7 ระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 73.9 ปฏิบัติงานในตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียนร้อยละ 22.4 หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน 22.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนร้อยละ 55.3 ประสบการณ์การทำงานด้านกิจกรรม นักเรียน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.2

ตอนที่ 2

โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน

การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน ใช้การแจกแจง ความถี่ และค่าร้อยละดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน

ตัวแปร	ตัวเลือก	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนอยู่ในฝ่าย	วิชาการ	284	88.2
	ปกครอง	38	11.8
มีคณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน	มี	304	94.4
	ไม่มี	18	5.6
ผู้รับผิดชอบสูงสุดของโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน	ผู้ช่วยผู้บริหาร	240	74.5
	หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน	82	25.5
มีการประชุมเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการกิจกรรมนักเรียน	มี	303	94.1
	ไม่มี	19	5.9
มีโครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียนอย่างชัดเจน	มี	300	93.2
	ไม่มี	22	6.8
มีการกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร	มี	295	91.6
	ไม่มี	27	8.4
มีองค์กรนักเรียนที่ช่วยในงานปกครองของโรงเรียน เช่น สภานักเรียน	มี	297	92.2
	ไม่มี	25	7.8

จากตารางที่ 2 พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนอยู่ในฝ่ายวิชาการมากกว่าอยู่ในฝ่ายปกครอง คิดเป็นร้อยละ 88.2 มีคณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน ร้อยละ 94.4 ผู้รับผิดชอบสูงสุดของโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนเป็นผู้ช่วยผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 74.5 มีการประชุมเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการกิจกรรมนักเรียน ร้อยละ 94.1 มีโครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียนอย่างชัดเจน ร้อยละ 93.32 มีการกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ร้อยละ 91.6 มีองค์กรนักเรียนที่ช่วยในงานปกครองของโรงเรียน เช่น สภานักเรียน ร้อยละ 92.2

ตอนที่ 3

สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียน

การวิเคราะห์สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร นั้น เป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามของการวิจัยในข้อ 1 ที่ว่า สภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปได้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน

ปัจจัยองค์การ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน (X_1)	3.94	0.38	มาก	1
2. หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน (X_2)	3.73	0.39	มาก	4
3. ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน (X_3)	3.93	0.34	มาก	2
4. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม (X_4)	3.29	0.32	ปานกลาง	7
5. การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม (X_5)	3.69	0.44	มาก	6
6. ปฏิทินประจำปี (X_6)	3.83	0.43	มาก	3
7. การประเมินผลกิจกรรม (X_7)	3.71	0.40	มาก	5
X_{tot}	3.73	0.30	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน และมีความเป็นเอกพันธ์ โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านนโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน ($\bar{X}=3.94, S.D. = 0.38$) ประเภท/ลักษณะ กิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ ($\bar{X} = 3.94, S.D. = 0.34$) ปฏิทินประจำปี ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.43$) หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.73, S.D. = 0.39$) การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.71, S.D. = 0.40$) การบริหารองค์กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นโรงเรียน ($\bar{X} = 3.69, S.D. = 0.44$) และอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.29, S.D. = 0.32$)

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารกิจกรรมนักเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนที่มีต่อสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน									
ตัวแปรการบริหารกิจกรรมนักเรียน เจ็ดด้านตามแนวคิด ของ เฟรดเดอริก	ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบ กิจกรรมนักเรียน			หัวหน้าหมวดกิจกรรม นักเรียน			อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม นักเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.นโยบาย/ปรัชญา ของโรงเรียน	4.10	.49	มาก	4.05	.51	มาก	3.92	.52	มาก
2.หลักการและ แนวทางในการจัด กิจกรรมนักเรียน	3.86	.56	มาก	3.77	.57	มาก	3.65	.57	มาก
3.ประเภท/ลักษณะ ของกิจกรรม นักเรียน	4.02	.61	มาก	4.01	.56	มาก	3.88	.61	มาก
4.อาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียน	3.36	.41	ปาน กลาง	3.30	.50	ปาน กลาง	3.26	.59	ปาน กลาง
5.การบริหาร องค์กิจกรรม นักเรียน	3.80	.71	มาก	3.85	.69	มาก	3.58	.71	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน									
ตัวแปรการบริหาร กิจกรรมนักเรียน เจ็ดด้านตามแนวคิด ของ เฟรดเดอริก	ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบ กิจกรรมนักเรียน			หัวหน้าหมวดกิจกรรม นักเรียน			อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม นักเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6.ปฏิทินประจำปี	3.89	.71	มาก	3.94	.74	มาก	3.79	.72	มาก
7.การประเมินผล กิจกรรมนักเรียน	3.77	.62	มาก	3.73	.59	มาก	3.67	.57	มาก
รวม	3.84	.49	มาก	3.80	.47	มาก	3.68	.48	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกันคือ $\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.49, $\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.47, $\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.48 และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของบุคคลทั้งสามกลุ่มเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านนโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียนว่าอยู่ในระดับมาก คือ $\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.42, $\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.51, $\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.52 และด้านอาจารย์ที่ปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง คือ $\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.41, $\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.50, $\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.59 ตามลำดับ

ตอนที่ 4

แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์การบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ ที่มีลำดับการบริหารจัดการนักเรียนสิบลำดับแรก ใช้การจัดลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดถึงลำดับที่สิบ ได้รายชื่อโรงเรียนสิบโรงเรียน ดำเนินการสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา ในหัวข้อทั้งเจ็ดด้านตามแนวคิดของเฟรดเดอริก (Frederick) ผลการสัมภาษณ์จัดสรุปเป็นของแต่ละโรงเรียนได้ดังนี้

โรงเรียนที่ 1

1.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน มีการกำหนดนโยบาย โดยการประชุม คณะกรรมการฝ่ายวิชาการหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน ร่วมกัน กำหนดนโยบาย

1.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน หมวดกิจกรรม ทำแบบสอบถาม นักเรียนว่าต้องการชุมนุมอะไรบ้าง หมวดนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอชุมนุม หมวดกิจกรรมประกาศรายชื่อชุมนุม 1 สัปดาห์ ก่อนให้นักเรียนเลือก นักเรียนจับกลุ่มแล้วมาลงชื่อ ถ้าเข้ากลุ่มไหนลงชื่อได้ก่อนได้ก่อน สำหรับนักเรียนที่พลาดโอกาส หมวดกิจกรรมจะจัดให้

1.3 ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ นักเรียนเลือกชุมนุม ด้านกีฬาเป็นอันดับ 1 รองลงมาได้แก่ นันทนาการ ชุมนุมทางวิชาการ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ นักเรียนไม่ค่อยสนใจ

1.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม มักเสนอชุมนุมที่ตนถนัด และรับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาตามนักเรียนขอเรื่องมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.5 การบริหารองค์กร กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน นักเรียนก่อตั้งชุมนุมเองมี น้อยมาก ซึ่งทางโรงเรียนจะใช้คำว่า ชมรม สำหรับกรณีที่นักเรียนรวมตัวกัน การบริหารชุมนุมอย่าง มีระบบอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการบริหารจะมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้า กิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมโฮมรูม หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ (โรงเรียนชายล้วน)

1.6 ปฏิทินประจำปี โรงเรียนจัดทำปฏิทินกิจกรรมนักเรียน ส่วนปฏิทินภายในชุมนุมมี ปานกลาง

1.7 การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน ครูเป็นผู้ประเมิน นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้ง เกณฑ์การประเมินหรือประเมินตนเองและเพื่อนในกลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง

โรงเรียนที่ 2

2.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน ฝ่ายบริหารกำหนดนโยบายของโรงเรียนและ ดำเนินการตามนโยบายโรงเรียน ไม่ได้กำหนดนโยบายของกิจกรรมนักเรียนโดยตรง

2.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน ให้นักเรียนรวมตัวกันเองในการ จัดตั้งชุมนุม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม ประมาณชุมนุมละ 25 คน หลังจากชี้แจงแล้วให้ นักเรียนแยกกลุ่มใหญ่ๆ เช่น กีฬา ภาษา เป็นต้น ถ้ามาก็จัดกลุ่ม เช่น ฟุตบอล อาจมี 3 กลุ่ม เป็น ต้น ใช้เวลา 3 สัปดาห์ นักเรียนที่เหลือเรียกมาคุยแล้วให้เลือกใหม่ ถ้าชุมนุมที่เลือกไม่ยอมรับก็

ต้องเลือกใหม่ ซึ่งแต่เดิมนั้นให้อาจารย์จัดตั้งชุมนุมนักเรียนมาเข้าชุมนุม ซึ่งปรับมาให้นักเรียนเป็นคนตั้งชุมนุมแล้วเชิญอาจารย์เป็นที่ปรึกษา

2.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ นักเรียนชื่นชอบชุมนุมกีฬา เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ชุมนุมทางภาษา

2.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม มีนโยบายประกาศเป็นที่ทราบทั่วกันว่าครูอาจารย์ทุกท่านต้องเป็นที่ปรึกษาชุมนุม หัวหน้าหมวดกิจกรรมก็เป็นด้วย จะมีปัญหาตรงที่ครูไม่ถนัด ไม่สัมพันธ์กับชุมนุมที่นักเรียนเชิญให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม โรงเรียนแบ่งกิจกรรมเป็น 2 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมชุมนุมและลูกเสือ ฯ 1 กิจกรรม อื่นๆ เป็นกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ เป็นต้น ส่วนการบริหารในชุมนุม โรงเรียนจัดทำแบบฟอร์มให้นักเรียนกรอกข้อความผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผ่านหมวดกิจกรรม และเสนอผู้บริหาร โดยนักเรียนเขียนโครงการเอง

2.6 ปฏิทินประจำปี ประธานและสมาชิกจัดทำเอง

2.7 การประเมินผลกิจกรรม ประธานชุมนุมเป็นผู้ประเมิน ซึ่งประธานชุมนุมที่ปรากฏต่ำสุดอยู่ชั้น ม.2 ผู้อำนวยการมีนโยบายให้นักเรียนจัดนิทรรศการชุมนุม โดยแต่ละชุมนุมทำหนังสือขอจัดกิจกรรมหรือบางชุมนุมไม่จัดก็ต้องทำหนังสือขออนุญาต ถ้าชุมนุมใดไม่ได้เข้าร่วมจัดนิทรรศการก็ต้องจัดนิทรรศการใหม่ที่ผ่านมามี 4 ชุมนุมที่ไม่จัดโดยไม่ได้แจ้งให้ทราบ ผู้อำนวยการให้จัดเพิ่มต่างหาก

ปัญหาที่พบคือ ความไม่พร้อมของนักเรียน อาจารย์ และนักเรียนสื่อไม่ตรงกัน เสริมเติมเต็มกันไม่ได้ ในกรณีที่อาจารย์ไม่ถนัด

โรงเรียนที่ 3

3.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียนสามารถเลือกกิจกรรมชุมนุมได้ตามความสนใจ

3.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน ก่อนอื่นนักเรียนต้องสำรวจความสนใจของตนเองก่อน แล้วรวมกลุ่มเพื่อนที่สนใจอย่างเดียวกัน ประมาณ 20 ถึง 25 คน ไปติดต่อเชิญอาจารย์ที่ปรึกษา ถ้าอาจารย์ไม่ถนัด แต่นักเรียนพอใจก็ได้ จัดทำเอกสารเสนอหัวหน้าหมวดกิจกรรมในระบบ ISO 9002 เพราะ โรงเรียนได้ ISO 9002 การจัดแยกเป็น ระดับ ม.ต้น กับระดับ ม.ปลาย ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดเรื่องห้องเรียน

3.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน ก็หาเป็นสิ่งที่นักเรียนชื่นชอบ แต่มีอาจารย์ถนัดด้านนี้น้อย ครูพละมีไม่มากนัก

3.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน อาจารย์ทุกท่านต้องเป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน แม้แต่ผู้บริหาร ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องมาจากครูไม่เพียงพอ

3.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม ต้องมีคณะกรรมการและแต่ละชุมนุมต้องมีชิ้นงานที่ชัดเจน

3.6 ปฏิทินประจำปี นักเรียนช่วยกันวางแผนจัดทำปฏิทิน

3.7 การประเมินผลกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเรื่องเวลา นักเรียนประเมินกันเอง โดยมีครูดูแล

โรงเรียนที่ 4

4.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน เรียนเด่น เล่นดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม จัดกิจกรรมนักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน

4.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน สนองตามพระราชบัญญัติ คือ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแบ่งเป็น สอง กิจกรรม เพื่อส่วนรวม คือ กิจกรรมในโฮมรูม โดยแบ่งนักเรียนเป็นฝ่าย เช่น ฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อส่วนรวม เป็นต้น อีกประเภทเป็นเรื่องของตนเอง คือ กิจกรรมชุมนุมอาจเป็นคู่มือฟังเพลง อนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น

4.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน นักเรียนสนใจชุมนุมกีฬามากที่สุด นันทนาการ ทักษะศึกษา รองลงมา ส่วนมากนักเรียนจะชอบกิจกรรมที่ผ่อนคลาย

4.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม อาจารย์ทุกท่านต้องเป็นที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ผู้ช่วยฝ่ายปกครองเองก็เป็นที่ปรึกษาชุมนุมด้วย

4.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในฝ่ายปกครอง รวมทั้งแนะแนวด้วย ยังมีแนะแนวจิตวิทยาระดับชั้นประธานคณะสืออยู่ในคณะกรรมการนักเรียนด้วย นักเรียนบริหารกันเอง มีจัดการจัดทำหนังสือรุ่น ทำแบบสำรวจเป็นต้น เครือข่ายผู้ปกครองเข้มแข็ง มีกิจกรรม morning talk หรือกิจกรรมสรรสร้างรักและศรัทธา ผู้ปกครองในแต่ละชั้นจะมาคุยกับ นักเรียนในช่วงกิจกรรมโฮมรูม

4.6 ปฏิทินประจำปี จัดทำตลอดปี มักไม่เลื่อนหรือเปลี่ยน

4.7 การประเมินผลกิจกรรม แผนงานจะต้องมีประเมินผลโดยออกแบบสอบถาม ผู้ปกครองประเมินด้วย โรงเรียนจะมีใบสั่ง ถ้านักเรียนทำผิด ครูจะออกใบสั่งให้นักเรียนเซ็นแล้วส่ง ฝ่ายปกครอง

โรงเรียนที่ 5

5.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน โรงเรียนมีนโยบาย วิสัยทัศน์ ที่มาจากการสำรวจ สอบถามชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน ครู

5.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนไม่สามารถเลือกนักเรียน ได้ ต้องยอมรับว่านักเรียนไม่ได้เก่งทางวิชาการจึงต้องหันมาพัฒนาศักยภาพด้านอื่น คือ ด้านอาชีพ นี้ และกิจกรรม เพราะเชื่อว่ากิจกรรมเป็นส่วนเสริมเติมเต็ม ให้ครูเสนอกิจกรรมให้นักเรียนเลือก ขณะกำลังปรับให้นักเรียนคิดตั้งกิจกรรมเอง แล้วเชิญอาจารย์มาเป็นที่ปรึกษา

5.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน ส่วนมากนักเรียนชอบกิจกรรมด้านกีฬา นันทนาการ เต็มๆ รัวๆ และกิจกรรมประเภทอาชีพ

5.4 อาจารย์ที่ปรึกษา เน้นนโยบายว่า อาจารย์ทุกคนต้องเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากศักยภาพของนักเรียนยังไม่พร้อม จึงให้ครูเสนอกิจกรรมให้นักเรียนเลือก แต่ก็มีนักเรียน ขอให้จัดนิทรรศการอาชีพและการศึกษาต่อ ทางโรงเรียนก็ดำเนินการให้

5.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม ที่นักเรียนดำเนินการเอง ยังไม่ชัดเจนนัก แต่กำลังวางแผนดำเนินการให้เกิดขึ้น และเตรียมจัดเอกสารต่างๆ เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติ

5.6 ปฏิทินประจำปี มีการปฏิบัติจริง แต่เอกสารยังไม่เป็นรูปธรรมนัก ยังไม่ชัดเจน

5.7 การประเมินผล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเดินสังเกต สอบถามนักเรียน ส่วนแบบประเมิน นั้นยังไม่มั่นใจว่าปีนี้จะทำได้ เพราะครูมีภาระมาก แต่เคยจัดแบบสอบถาม ถามผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับคำตอบว่าสนใจที่จะให้โรงเรียนเปิดชุมนุมและเสนอชื่อชุมนุมไว้

โรงเรียนที่ 6

6.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน คือ ความรู้คู่คุณธรรม จัดกิจกรรมสนองตามนโยบาย ของโรงเรียน

6.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน อาจารย์เขียนโครงการกิจกรรม ชุมนุมเสนอผู้อำนวยการอนุมัติ เปิดรับสมัครนักเรียน สมัครตามความสนใจ ยังไม่ปรากฏว่า นักเรียนขอจัดตั้งชุมนุมเอง กิจกรรมนักเรียนโดยไม่แยกระดับ แต่มีบางชุมนุมที่ระบุนักเรียนว่า ต้องการนักเรียน ม.ต้น หรือบางชุมนุม ระบุว่าต้องเป็นนักเรียน ม.ปลาย

6.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน เน้นวิชาการเป็นส่วนมาก

6.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม มีนโยบายให้อาจารย์ทุกคนต้องเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ชุมชน ซึ่งอาจารย์ไม่ปฏิเสธ แต่ก็ยังมีอาจารย์บางส่วนที่ไม่มีความสุขกับกิจกรรมนักเรียน เพราะ ปัญหา สุขภาพ

6.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม มีโครงสร้างการบริหาร โดย ภาพรวมของโรงเรียนมี แต่โครงสร้างในชุมนุมยังไม่ชัดเจน

6.6 ปฏิทินประจำปี มีปฏิทินรวม เพราะตอนที่ครูเขียน โครงการจะต้องเขียนแผน แต่ก็ ยังไม่ชัดเจนนัก กิจกรรมต้องจัดให้สอดคล้องกับที่อาจารย์เขียน โครงการไว้

6.7 การประเมินผลกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ประเมิน ยังไม่มีการประเมิน โดย ภาพรวมของโรงเรียน ควรจัดกิจกรรมชุมนุม จัดเป็นรายปี ไม่มีการเปลี่ยนเป็นรายเทอมเพราะ ค่อนข้างยุ่งยาก

ปัญหาที่ประสบคือ นักเรียนจะแย่งไปอยู่ชุมนุมเดียว เมื่อไม่ได้อยู่ชุมนุมที่ชอบ ก็รู้สึก ไม่ดีและไม่เข้าชุมนุม

โรงเรียนที่ 7

7.1 นโยบาย/ปรัชญาโรงเรียน มีนโยบายที่จัดกิจกรรมเสริมบทเรียนเชิงวิชาการ และ หมวดกิจกรรมยกให้เป็นหมวดพิเศษที่จัดกิจกรรมบังคับ

7.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนเปิดกิจกรรมให้นักเรียน สมัครกิจกรรม บางกิจกรรมจะระบุชั้น ม.ต้น ม.ปลาย เพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม

7.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมที่จัดส่วนมากที่เปิดก็ตามที่ครูถนัด ถ้าไม่มีผู้สมัครก็ปิดชุมนุม ถ้านักเรียนสมัครก็เปิดชุมนุมได้

7.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม อาจารย์ทุกท่านต้องเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ยกเว้น ผู้บริหาร และผู้ช่วย ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ แต่ละชุมนุมมีอาจารย์ที่ปรึกษาคงเดิม เวลาอาจารย์ไป ราชการก็จะมีปัญหา เด็กไม่ได้เข้ากิจกรรม และนักเรียนยังไม่สามารถจัดตั้งชุมนุมเองได้ เพราะเด็ก คือ เด็ก วุฒิภาวะยังไม่พอ เพราะที่โรงเรียน ไม่มีโอกาสได้รับเด็กเก่งหรือไม่มีโอกาสได้เลือกเด็ก

7.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียนชุมนุม โรงเรียนไม่มีแบบฟอร์มไว้ แต่ละ ชุมชนุมจัดเอง บางชุมนุมมี บางชุมนุมไม่มี แล้วแต่ศักยภาพของครูที่ปรึกษาและนักเรียนในชุมนุม

7.6 ปฏิทินประจำปี โรงเรียนไม่มีแบบฟอร์มให้แต่ละชุมนุม จึงดำเนินการเอง บาง ชุมชนุมมี บางชุมนุมไม่มี

7.7 การประเมินผลกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ประเมิน นักเรียนประเมินกันเอง น้อยมาก ขึ้นอยู่กับศักยภาพ

ปัญหา นักเรียนที่ไม่ได้ตั้งใจเข้าชุมนุม คืออะไรก็ได้ หรือเลือกตามเพื่อนไป บางครั้งก็ไม่ชอบกิจกรรมนั้น จึงไม่เข้าชุมนุม สร้างปัญหาพอสมควร

โรงเรียนที่ 8

8.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน ผู้อำนวยการให้นโยบายทำทุกอย่างให้ดีที่สุด เน้นกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมชุมนุม

8.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน ดูจากนโยบายโรงเรียน แล้วปฏิบัติตาม หมวดกิจกรรมจะรับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน ชุมนุมลูกเสือ เนตรนารี และกิจกรรมอิสระ การเปิดกิจกรรมชุมนุมเปิดเป็นแนวตั้งทุกระดับชั้น มีอาจารย์หัวหน้าและระดับรองระดับชั้น ม.1 ม.2 และ ม.3 รับผิดชอบ เป็นต้น เดิมให้นักเรียนตอบแบบสอบถามแล้วครูเปิดกิจกรรมให้นักเรียนเลือก โดยประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ว่าอยากเปิดกิจกรรมอะไรบ้าง ให้นักเรียนเลือก ถ้าชุมนุมไหนไม่มีเด็กเลือกก็ยุบให้อาจารย์ไปช่วยชุมนุมอื่น มีเด็กเสนอเปิดชุมนุมเองบ้าง เช่น ชุมนุมสมานมิตร ใต้วาที เป็นต้น

8.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน นักเรียนชอบกีฬาและนันทนาการ แต่ขาดอุปกรณ์และสนาม ครูพลศึกษามีภาระงานมาก

8.4 อาจารย์ที่ปรึกษา ครูอาจารย์ทุกท่านต้องเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมลูกเสือทุกคน เวลาเข้าค่ายทุกคนต้องไปค่าย และปิดโรงเรียน

8.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม ทางหมวดออกแบบฟอร์มให้นักเรียนช่วยกันวางแผนการดำเนินการเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา

8.6 ปฏิทินประจำปี โรงเรียนจัดทำปฏิทินรวม ส่วนแต่ละชุมนุมนั้นดำเนินการกันเอง

8.7 การประเมินผลกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้ประเมิน แต่กำลังดำเนินการปรับเปลี่ยนให้ผู้ปกครองและนักเรียนประเมินกันเอง หลักสูตรใหม่ก็ยังคงดำเนินการอย่างเดิม คงปรับบางส่วน

โรงเรียนที่ 9

9.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน ผู้อำนวยการและฝ่ายวิชาการเป็นผู้กำหนดนโยบายของกิจกรรมนักเรียนโดยเฉพาะ ในระดับ ม.1 และ ม.4 ส่วน ม.5 ม.6 ทำสืบเนื่องต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรม

9.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้อำนวยการเป็นผู้กำหนดนโยบายของกิจกรรมนักเรียน โดยเฉพาะ คือ นักเรียนระดับ ม.1 ม.4 ต้องเรียนชุมนุมห้องสมุด 1 คาบ อีก 1 คาบ เรียนการสืบค้นข้อมูลจาก Internet เรียกว่า Hi-Class โดยจะขอหัวข้อเรื่องในการค้นจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม นักเรียนผ่าน 6 ใน 8 กลุ่ม จึงผ่าน ถ้าไม่ผ่านต้องกลับไปซ่อมตามกลุ่มสาระนั้นๆ ม.2 และ ม.3 เปิดชุมนุมเป็นห้อง เช่น 2/1 อยู่ชุมนุมเดียวกันและเข้าเรียนกับอาจารย์ที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ในตารางสอน ม.5 ชุมนุมเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ชันลงหินหล่อพระ อาจารย์สมัครใจเปิดชุมนุมเอง นักเรียนเลือกตามความถนัด นักเรียนชั้น ม.6 เรียนภาษาต่างประเทศ จากอาจารย์ชาวต่างประเทศ ซึ่งมีอยู่ 5 ท่าน โดยแบ่งนักเรียนในระดับชั้น ม.6 เท่าๆ กัน อาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศต้องเข้าชั้นด้วย

9.3 ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มุ่งส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน

9.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม มีการประชุมครู เพื่อจัดสรรหน้าที่การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนเป็นผู้คิดกิจกรรมเอง นั้นมีน้อย บางท่านสนใจ บางท่านไม่สนใจกิจกรรมนักเรียนและไม่เกิดผลใดๆ ผู้บริหารไม่ได้ดำเนินการแก้ไข

9.5 การบริหารองค์กร กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมมาจากการแต่งตั้ง ไม่มีโครงสร้างของกิจกรรมโดยตรง

9.6 ปฏิทินประจำปี โรงเรียนกำหนดปฏิทินประจำปี

9.7 การประเมินผลกิจกรรม อาจารย์ที่รับผิดชอบชุมนุมจะเป็นผู้ประเมิน เช่น ม.6 อาจารย์กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศเป็นผู้ประเมิน เป็นต้น

โรงเรียนที่ 10

10.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน นโยบายของกิจกรรมต้องสอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนและนโยบายกรม

10.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดชุมนุมจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมทุกระดับชั้น โดยให้ครูในหมวดเขียนแผนของชุมนุมที่ครูจะเปิด นักเรียนเลือกชุมนุม นักเรียนจะรวมตัวกันก่อตั้งชุมนุมเองนั้นน้อย ถึงอย่างไรก็ตามก็เปิดโอกาสให้นักเรียนก่อตั้งชุมนุมเอง

10.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมชุมนุมที่สนองและส่งเสริม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ครูที่มีความสามารถพิเศษอาจเปิดชุมนุมที่ตนถนัดก็ได้ นักเรียนที่เข้าชุมนุมมีอิสระ แต่บางชุมนุมประกาศรับเป็นบางระดับชั้น

10.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม นโยบายชัดเจนว่าครูทุกคนต้องเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม จะได้รับยกเว้นไม่ถึง 10 คน เป็นอาจารย์ที่มีภาระงานมาก เช่น อาจารย์พยาบาล พัสศ ห้วนน้ำฝ้าย เป็นต้น

10.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม โรงเรียนกำหนดโครงสร้างอยู่แล้ว โดยทำเป็นรูปเล่ม และด้วยเหตุที่ครูต้องเขียนแผน ขออนุมัติผู้อำนวยการ จึงมีโครงสร้าง

10.6 ปฏิทินประจำปี ครูเขียนแผนจัดปฏิทิน นักเรียนจะวางแผนให้สอดคล้องกับแผนของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

10.7 การประเมินผลกิจกรรมชุมนุม อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ประเมิน ส่งผลการประเมินไปที่หัวหน้าหมวดกิจกรรม หัวหน้าหมวดกิจกรรมรวบรวมส่งวิชาการ เป็นต้น

สรุปย่อ

การจัดกิจกรรมนักเรียนแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันไปตามสภาพวัฒนธรรม และแนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียน การวิจัยทั้งจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้พอที่จะเห็นสภาพของโรงเรียนที่มีการบริหารกิจกรรมนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยใน สิบอันดับแรก คือทุกโรงเรียนมีนโยบายชัดเจน หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมแต่ละโรงเรียนดำเนินการตามความเหมาะสมบางโรงเรียนนักเรียนเป็นผู้ก่อตั้งกิจกรรมนักเรียน บางโรงเรียนครูอาจารย์เป็นผู้เสนอกิจกรรม และบางโรงเรียนใช้ทั้งสองแบบ ประเภทและลักษณะของกิจกรรมจะพบว่านักเรียนสนใจการกีฬาเป็นอันดับแรกในหลายๆ โรงเรียน ทั้งนี้ นักเรียนอาจจะเครียดกับการเรียนและการออกกำลังตามวัยเป็นการสร้างสมดุลให้กับตัวนักเรียน ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนพบว่าการปฏิบัติในระดับปานกลางและค่อนข้างจะมีปัญหาอยู่บ้างทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าครูอาจารย์มีภาระที่หนักมากอยู่แล้ว หรือบางกิจกรรมไม่มีความถนัด หรืออาจจะมาจากสาเหตุด้านสุขภาพ การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนส่วนมากดำเนินการบางส่วนไม่ได้ดำเนินการหรือดำเนินการก็จริงแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติเป็นรูปธรรม สำหรับปฏิทินการปฏิบัติงานได้วางไว้คร่าวๆ โดยนักเรียนอาศัยปฏิทินรวมของโรงเรียน มีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ด้านการประเมินผลส่วนใหญ่ดำเนินการโดยครู ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ส่วนมากยึดหลักการเข้าร่วมกิจกรรม ครบร้อยละ 80 การประเมินผลกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนในภาพรวมมีน้อยมาก ทั้งโรงเรียนมีทั่วไป

โรงเรียนทั้งสิบโรงเรียนเป็นตัวอย่างที่พอจะช่วยให้การดำเนินการบริหารกิจกรรมนักเรียนสัมฤทธิ์ผล โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ และวัฒนธรรม ขององค์กร โดยยึดหลักการ นโยบาย ปรัชญา และข้อควรคำนึงของการจัดกิจกรรมนักเรียน อย่างรอบคอบ ในการบริหารกิจกรรมนักเรียน เพื่อจะทำให้การจัดกิจกรรมนักเรียนบรรลุผลอันจะเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีค่าสูงสุดและก่อให้เกิดคุณภาพสูงสุดเช่นเดียวกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสภาพการบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม และอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของ เฟรดเดอริก (Frederick) และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างตามแนวคิดของเฟรดเดอริก (Frederick) สถิติที่ใช้ ได้แก่ การหาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การจัดลำดับค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ข้อค้นพบ สงวนลิขสิทธิ์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยก เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ ปฏิทินประจำปี หลักการ และแนวทางในการจัดการกิจกรรมนักเรียน การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน

2. จากการสัมภาษณ์โรงเรียนจำนวน 10 โรงเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 10 อันดับแรกพบว่าแนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน สรุปได้ดังนี้

2.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน ทุกโรงเรียนมีนโยบายของโรงเรียน

2.2 หลักการและแนวทางในการจัดการกิจกรรมนักเรียน พบว่า มี 2 ลักษณะ คือ ครูอาจารย์เป็นผู้เสนอตั้งกิจกรรมชุมนุมและนักเรียนเป็นผู้ขอจัดตั้งชุมนุม

2.3 ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียน ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ พบว่า นักเรียนสนใจกิจกรรมด้านกีฬาเป็นอันดับหนึ่ง

2.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ยินดีรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

2.5 การบริหารองค์กร กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีแบบฟอร์มการบริหารเป็นแบบให้นักเรียน และในแต่ละโรงเรียนส่วนมากนักเรียนจัดระบบการบริหารอย่างเป็นระบบ

2.6 ปฏิทินประจำปี พบว่า โรงเรียนจัดทำปฏิทินของโรงเรียน กิจกรรมนักเรียนแต่ละกิจกรรมส่วนมากก็มีปฏิทินในส่วนของกิจกรรมของตน บางกิจกรรมไม่ได้ดำเนินการ

2.7 การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน พบว่า ส่วนมากอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ประเมินโดยใช้หลักการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 80 การให้นักเรียนประเมินผลงานของตนเองและหรือให้เพื่อนในกลุ่มประเมินนั้นก็พอมีปรากฏอยู่บ้าง แต่ไม่มีหลักฐานหรือยังไม่ได้ปฏิบัติเป็นลายลักษณ์อักษร

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายเพื่อความชัดเจน ตลอดจนนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปนี้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่าทุกโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรมาช้านาน จึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาดูงาน/ประชุมอบรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้นกว่าเดิม/โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2542 ผู้บริหาร ครู อาจารย์ หันมาเอาใจใส่ พัฒนาส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเพิ่มขึ้น เพราะคิดว่ากิจกรรมนักเรียนจะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฟรดเดอริก (Frederick) ที่ว่า กิจกรรมนักเรียนจัดขึ้นเพื่อเตรียมตัวนักเรียนในการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย เป็นการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเอง เป็นการส่งเสริมให้รู้จักการทำงานร่วมกัน เป็นการช่วย เพิ่มพูน ความสนใจของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการสร้างสำนึกในการปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผนต่างๆ เป็นการส่งเสริมพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียน เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามัคคีในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่จัด

ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ เข้าร่วม และปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และเป็นแนวทางที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. สภาพการบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียนเป็นรายด้าน พบว่า นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียนมาเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานนโยบายเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารและเพื่อให้เกิดความชัดเจนยึดเป็นแนวปฏิบัติได้ตรงกันไปในทางเดียวกัน เพื่อจะทำให้การดำเนินการไม่ออกนอกกรอบนอกทาง และต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดา สุวรรณกุล ที่กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนต้องตอบสนองนโยบายแห่งรัฐและเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ เพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติไทยให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย เพื่อความเป็นเอกราช ความมั่นคงของชาติตลอดไป รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนเพิ่มคุณภาพตนเองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วยการเปิดโอกาสให้เยาวชนปฏิบัติกิจกรรมอันเป็นการเรียนรู้โดยตรง ที่เสริมให้เกิดความซาบซึ้งในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ในการเพิ่มความรู้และทักษะ และการสร้างวินัยในตนเองและกลุ่ม

3. ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียน ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่มาเป็นอันดับสอง แสดงว่า โรงเรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีความสมดุลทั้งด้านวิชาการ กีฬา สุนทรียทางอารมณ์ การงานอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฟรดเดอริก (Frederick) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของแผนการจัดการแบ่งประเภทที่ดี ต้องมีความสมบูรณ์ในตัวเอง นั่นคือ ต้องครอบคลุมทุกกิจกรรม มีคุณค่าต่อผู้นำไปปฏิบัติ มีความสะดวก โดยได้เสนอแนวทางการแบ่งประเภทกิจกรรมนักเรียนที่มีการจัดในโรงเรียนไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในองค์กร (participation in the organization, management) 2) กิจกรรมที่ผลักดันกิจกรรมชุมชน (drives and community activities) 3) ชมรมที่ทำงานด้านศาสนาและสังคมสงเคราะห์ (religious and social welfare clubs) 4) กิจกรรมที่เน้นด้านสังคมอย่างแท้จริง (purely social activities) 5) กิจกรรมด้านกีฬาและการฝึกฝนทางกายภาพด้านต่างๆ (athletic and other physical training activities) 6) การทำงานด้านสิ่งพิมพ์ของโรงเรียน (school publication) 7) กิจกรรมการละคร

และการพูดต่อสาธารณชน (dramatics and public speaking) 8) กิจกรรมด้านดนตรี (musical activities) 9) ชมรมด้านวิชาการ (subject clubs) 10) ชมรมเบ็ดเตล็ด (miscellaneous clubs) 11) กิจกรรมสภานักเรียน (assemblies) และ 12) กิจกรรมให้คำปรึกษา (homeroom activities)

4. ปฏิทินประจำปี เป็นอันดับที่สาม แสดงว่าโรงเรียนเห็นความสำคัญในการจัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินงานตลอดทั้งภาคการศึกษาหรือทั้งปีการศึกษา และทุกคนสามารถเข้าร่วมงานได้เป็นอย่างดี สามารถวางแผนการทำงานของตนเองได้ โดยใช้ปฏิทินของโรงเรียน สอดคล้องกับ สมคิด บางโม กล่าวไว้ในหนังสือหลักการจัดการว่า ปฏิทินปฏิบัติงานเป็นแผนอีกแบบหนึ่งที่นิยมจัดทำขึ้นในองค์การของรัฐ หรือในบริษัทขนาดใหญ่ที่มีหน่วยงานย่อยมาก หรือ บุคลากรจำนวนมากคือ ปฏิทินปฏิบัติงานเป็นการนำเอาแผนทั้งหมดขององค์การมาประสานกันจัดเรียงตามเวลาเพื่อมิให้งานซ้อนกัน ผู้บริหารจะได้มีเวลาไปดูแลหรือไปร่วมด้วย ไม่แย่งสถานที่หรืออุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ในกรณีที่ต้องใช้อุปกรณ์ หรือสถานที่เดียวกัน เพื่อให้ทุกคนในองค์การทราบว่าในระยะเวลาใดมีกิจกรรมอะไร ปฏิทินปฏิบัติงานประกอบด้วย วัน เดือน ปี กิจกรรมหรืองานที่ปฏิบัติ สถานที่ ผู้รับผิดชอบ ปฏิทินปฏิบัติงานอาจจัดทำในระดับองค์การหรือหน่วยงานย่อยก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

5. หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่อันดับที่สี่ของการสอบถามในครั้งนี้นำแสดงว่าโรงเรียนได้พยายามจัดกิจกรรมนักเรียนสนองธรรมชาติของผู้เรียน เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมของ ชุมชน เน้นกระบวนการกลุ่มในการทำงาน แต่น่าจะอยู่ในอันดับต้น อาจเป็นสัญญาณบอกได้ว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนที่ดำเนินการอยู่ ยังคงยึดเอาครูเป็นศูนย์กลางส่วนหนึ่ง ครุณาเสนอกิจกรรมที่ตนถนัดส่วนหนึ่ง นักเรียนยังไม่พร้อมหรือยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการเอง หรือขาดการฝึกฝน จากการสัมภาษณ์มีบางโรงเรียนได้ทดลองปรับเปลี่ยนโดยให้นักเรียนคิดและเปิดชุมนุมเอง ซึ่งในครั้งแรกก็ยังไม่ดีนัก กิจกรรมยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร แต่เขาได้มีโอกาสลองคิดลองทำด้วยตนเอง อาจารย์โรงเรียนนั้นกล่าวว่า ไม่น่าเชื่อว่านักเรียนจะสามารถทำได้ถึงไม่ดีขึ้น ด้วยศักยภาพยังไม่พร้อม แต่นักเรียนก็ทำได้และเขาอาจจะพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ถ้ามีโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในเอกสารคู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา ในโครงการประกันคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ ที่ว่า การเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความ

สามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับที่ห้า อาจเป็นเพราะการประเมินผลกิจกรรมนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่จริง แต่อาจมีส่วนที่ไม่ครอบคลุมตามหลักการ เช่น ครูเป็นผู้ประเมิน การประเมินผลที่ได้คือ ผ่านกับไม่ผ่าน ไม่ได้แสดงคุณภาพกระบวนการของการปฏิบัติชัดเจน บางที่อาจเป็นการตรวจสอบสำรวจรายชื่อนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมครบร้อยละ 80 เท่านั้น หรือนักเรียนไม่ได้มีส่วนในการตั้งเกณฑ์การประเมินผล ผู้ปกครองไม่มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยข้อจำกัดหลายๆ ประการ อย่างไรก็ตามการประเมินผลกิจกรรมควรประเมินตามสภาพจริง ซึ่งในปัจจุบันทางเลือกของการประเมินมีมากขึ้น และข้อสำคัญน่าจะมีการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนในภาพรวมของทั้งโรงเรียนเพื่อจะได้้นำผลไปเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมนักเรียนครั้งต่อไป อีกทั้งถ้าปราศจากการประเมินผลจากการปฏิบัติแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่จะเห็นภาพที่สมบูรณ์ของความสำเร็จในการพัฒนาอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินตาม สภาพจริงของ B. Buckett and K. Black ที่กล่าวว่า การประเมินสภาพจริงเป็นกระบวนการในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดของนักเรียน ความร่วมมือในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานการประเมินตนเองของนักเรียน (self assessment) เป็นข้อมูลย้อนกลับอย่างมีความหมายและทำให้เห็น คุณค่าของงานที่นักเรียนปฏิบัติ ใช้ความคิดที่ซับซ้อน (complex thinking) ในการแก้ปัญหาและแสดงความพยายามในการร่วมมือ (co-operative effort) เป็นการทำงานที่นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

7. การบริหารองค์การกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน พบว่า อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่หก อาจเป็นไปได้ ที่โรงเรียนดำเนินการให้มีระบบการบริหารองค์การกิจกรรมนักเรียนให้ นักเรียนดำเนินการเลือกประธานและคณะกรรมการ แต่ยังไม่ได้ผลเด่นชัด น่าจะมาจากที่บางชุมนุมก็ปฏิบัติ บางชุมนุมไม่ได้ปฏิบัติ หรือปฏิบัติแต่ไม่สม่ำเสมอทั่วถึง ศิริอร ชันชหัตถ์ กล่าวไว้ว่าการบริหารองค์การเป็น กิจกรรมที่สมาชิกดำเนินการร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ แต่ยังขาดความเข้าใจขาดการวางโครงสร้างระบบการบริหาร

8. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน พบว่า มีการปฏิบัติ จัดเป็นอันดับสุดท้ายของสภาพการบริหารการจัดกิจกรรมนักเรียน ในการวิจัยนี้ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สุรสิทธิ์ ศิลป์ศรีสุข ที่พบว่า ครู อาจารย์ในโรงเรียนมักจะไม่สนใจ ไม่มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุที่ครู อาจารย์ไม่เข้าใจการจัดกิจกรรมนักเรียนดีพอ จึงส่งผลให้ขาดความร่วมมือและความชำนาญ ตามที่ ทองสุข รัตนตรัยวงศ์ ได้ทำการวิจัยไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ

ปาน เปรื่องศิลป์รัตน์ ได้วิจัยไว้ว่าบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากการมีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาเตรียมการจัดกิจกรรม รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของงานวิจัยตามที่ได้กล่าวแล้ว ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับจากข้อที่พบว่าการปฏิบัติต่ำสุดจนถึงข้อที่มีการปฏิบัติมากพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์พบว่า ทุกโรงเรียนเกือบจะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ปัญหาที่หนักใจคือ อาจารย์ที่ปรึกษาชุมชน ซึ่งไม่ให้ความสนใจหรือไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนมากนัก สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ปรากฏ ฉะนั้นจึงน่าที่จะต้องพิจารณาแก้ไขให้มีความสำคัญในข้อนี้มากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอตามลำดับจากข้อที่มีการปฏิบัติปานกลางไปจนถึงลำดับที่มีการปฏิบัติมากที่สุดดังนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษา

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนักเรียนให้มากขึ้น เอาใจใส่ดูแล สนับสนุนยกย่องชมเชยให้กำลังใจอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนให้มากขึ้น มีแรงจูงใจให้ขวัญ และกำลังใจแก่ครูที่ร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น

1.2 ผู้บริหารต้องนิเทศหรือจัดการนิเทศ ติดตาม ฉันทมิตร ให้สม่ำเสมอถาวร

1.3 ทบทวนให้ความรู้ ความเข้าใจ กิจกรรมนักเรียนให้มากขึ้น อาจเป็นการประชุม สัมมนา อบรม จัดทำคู่มือครู

1.4 จัดนิทรรศการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนปีละครั้งเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ทำงาน ร่วมกัน

2. การบริหารองค์กรกิจกรรมนักเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 จัดให้ทุกกิจกรรมมีข้อบังคับของชุมชน เช่น มีการเลือกประธานคณะกรรมการ ทุกชุมชน อาจทำแบบฟอร์มให้ชุมชนแต่ละชุมชน

2.2 จัดฝึกอบรมภาวะผู้นำให้แก่ประธานกิจกรรมชุมนุมทุกชุมนุม อาจเป็นระยะสั้น หรือค้างคืน โดยเน้นให้นักเรียนมีความสุขสนุก มีความรับผิดชอบรับบทบาทหน้าที่ ฝึกการเป็นผู้นำ

2.3 อาจจะมีมอบหมายหน้าที่ในด้านต่างๆ ให้กับประธานชุมนุมทุกชุมนุมของโรงเรียนเช่น การจัดนิทรรศการวันชุมนุมสร้างสรรค์เพื่อได้ฝึกหัดเป็นพิธีกร เป็นประธานจัดงาน เป็นคณะกรรมการจัดงานหรืออาจเป็นประธานเปิดงาน มีการกล่าวรายงาน กล่าวเปิดงาน โดยครูพี่เลี้ยงเป็นกำลังใจคอยชี้แนะ

2.4 จัดป้ายประกาศรายชื่อคณะกรรมการกิจกรรมชุมนุมให้เป็นที่ทราบทั่วกัน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ

2.5 จัดแบบฟอร์มคณะกรรมการกิจกรรมชุมนุม เมื่อนักเรียนเสนอมาก็มีการเซ็นชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม หัวหน้าหมวด ผู้ช่วยผู้บริหาร และ/หรือผู้บริหารแล้วมอบแบบฟอร์มตัวจริงให้นักเรียน ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและสะสมในแฟ้มสะสมผลงาน

3. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน ซึ่งก็เป็นส่วนกระตุ้นให้นักเรียนภาคภูมิใจในผลงานและเป็นการวัดพัฒนาการของสมาชิก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 อาจารย์ที่ปรึกษา และนักเรียนควรช่วยกันวางแผนการประเมินร่วมกันจากจุดประสงค์ของชุมนุมที่ร่วมกันตั้งขึ้น

3.2 ควรแจ้งเกณฑ์การประเมินให้สมาชิกในชุมนุมได้รับทราบโดยทั่วกัน

3.3 ควรให้นักเรียนประเมินตนเองบ้าง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบายชี้แจงผลงานของตน ถึงแม้ผลงานอาจดูไม่สวย แต่คำอธิบายที่มาจากเหตุผลความคิดของนักเรียนอาจส่งผลให้งานของนักเรียนมีค่าก็ได้ และฝึกให้นักเรียนได้คิดได้แสดงเหตุผล

3.4 ควรให้เพื่อนได้ประเมินเพื่อนให้เหตุผล บอกจุดเด่นจุดด้อยของงานก็จะสร้างให้นักเรียนรู้จักคิดและพูดอย่างมีเหตุผล และฝึกให้สมาชิกยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3.5 โรงเรียนควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนโดยภาพรวม ผู้ประเมินควรเป็นทั้งนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา

4. หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรม นอกจากจะจัดให้มีการบริหารอย่างเป็นระบบแล้ว

4.1 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งชุมนุมเอง ดำเนินการหาสมาชิกรับสมัครเอง และดำเนินการหาอาจารย์ที่ปรึกษาเอง ดำเนินการประชุม เลือกลงวางแผน กำหนดปฏิทินเอง เราจะได้ฝึกและเห็นศักยภาพที่แท้จริงของเด็ก การที่อ้างว่าเด็กไม่เก่งไม่ได้หมายความว่าเขาทำไม่ได้ ผู้วิจัย

เคยหนักใจว่า เด็กจะดูแลสมาชิกหรือน้องๆ ได้อย่างไร ไม่น่าเชื่อว่าพวกเขาทำได้ดีมีลูกเล่น ทำให้สมาชิกสนุกสนาน มีความสุข ซึ่งจะเป็นการดึงเขาให้อยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข และมาโรงเรียนบ่อยขึ้น มีความรับผิดชอบเมื่ออยู่โรงเรียนอย่างมีความสุข มีบทบาทหน้าที่ เขาอาจจะได้พลังทำให้สมองโปร่งไม่หมกมุ่น เขาอาจเรียนดีขึ้น ครูอาจารย์ เพื่อนฝูง ยอมรับในตัวเขามากขึ้น

4.2 ควรจัดให้มีชุมนุมตามแนวตั้งข้าง ให้ทุกระดับชั้นเข้าชุมนุมด้วยกัน น้องๆ อาจได้เรียนรู้จากพี่ ดูแลผูกพัน เกิดความรักความสามัคคี ความเข้าใจ ช่วยเหลือกันฉันท์น้องพี่

4.3 ควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ในหลักสูตรครู และในหลักสูตรการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา

5. ปฏิทินประจำปี การจัดทำแผนการปฏิบัติงานเป็นการฝึกให้สมาชิกรู้จักคิด รู้จักวางแผน และนำไปปรับใช้ในชีวิตของเขาได้ นับว่ามีประโยชน์ อาจฝึกให้เขาคิด เช่น มอบหมายให้จัดงานสักอย่าง ตั้งชื่องานให้เขาจัดทำปฏิทินว่า ควรจะทำอะไรก่อนหลังเวลาในการดำเนินการ ขั้นตอนอย่างไรจึงจะเหมาะสม อาจช่วยกันคิดเป็นกลุ่มย่อยก็ได้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้ และเข้าใจการวางแผนอย่างเป็นระบบ

6. ประเภท/ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่

6.1 จะเห็นว่านักเรียนสนใจกีฬามาก ทั้งนี้ นักเรียนอาจจะสร้างความสมดุลของนักเรียนเอง คือ นักเรียนเรียนวิชาการมาารู้สึกเครียดอยากผ่อนคลาย ด้วยการเล่นกีฬา ดนตรี นันทนาการ ตามวัย ก็ไม่สมควรไปสกัดกั้นเขา แต่ควรคิดวิธีการว่าจะดำเนินการอย่างไรเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจของเขาเหล่านั้น เพราะถ้าเขาถูกบังคับให้อยู่ชุมนุมที่เขาไม่สนใจ เขาก็จะเกิดความเบื่อหน่าย หลบหรือหนีไม่เข้าชุมนุม ก็จะเกิดปัญหาอื่นตามมา

6.2 พยายามชี้แจงครูอาจารย์ที่ปรึกษาว่าถ้านักเรียนมาเชิญให้ไปเป็นที่ปรึกษา ด้านกีฬาที่ไม่ถนัด หรือให้คำแนะนำไม่ได้ไม่ใช่เรื่องที่เป็นปัญหา เราอาจได้เรียนรู้จากเด็กหรือคู่มือเด็กๆ เล่น ก็มีความสุขแล้ว

7. นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน หรือนโยบายกิจกรรมควรมีการดำเนินการกำหนดนโยบายของกิจกรรมนักเรียน โดยไม่ไปขัดกับนโยบายโรงเรียน หรือนโยบายท้องถิ่น/ประเทศ ควรร่วมกันสร้างนโยบายโดยการระดมความคิด ควรฝึกให้นักเรียนกำหนดนโยบายของชุมนุมตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน และเพื่อให้งานวิจัยนี้มีประโยชน์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาเชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียน
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนช่วยแก้ปัญหาวัยรุ่นได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน วิชากิจกรรม. “บทนำ.” ใน คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ, 1 - 11. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2541.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. “คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ.” ใน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง 2533), 1 - 11. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- _____. คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- _____. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- _____. คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- ทองสุข รัตนตรัยวงศ์. “ปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครและธนบุรี พ.ศ. 2506.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2534.
- นพพร พานิชสุข. “ข้อคิดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา.” มิตรครู 23, 1 (15 มกราคม 2514) : 12-17.
- นิตยา เปลื้องนุช. “เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลภาคกลางที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519.

- ประภัสสร มโนรัตน์. "เจตคติของอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียน
รัฐบาลภาคเหนือ." ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- ประภาพรรณ สุวรรณสุข. "กิจกรรมเสริมหลักสูตร." ใน พฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษา
หน่วยที่ 5 - 10, 50 - 51. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์, 2524.
- ปาน เป็รื่องศิลป์รัตน์. "สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- พิกุล รัตน์ประเสริฐศรี. "แนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่ จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.
- ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทา. กิจกรรมเสริมหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร :
อักษรบัณฑิต, 2528.
- ปิญญู สาธ. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2524.
- ลัดดา สุวรรณกุล. "เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 461 405 และ 461 208 การบริหารกิจกรรม
นักเรียน." นครปฐม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, ม.ป.ป. (อัดสำเนา)
- วิจิตร วรุตบางกูร. การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528.
- สมคิด บางโม. หลักการจัดการ. พระนคร : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏ, 2538.
- สมพงษ์ มั่นระวีง. "เอกสารคำสอนวิชาแนะแนว 501 พื้นฐานงานแนะแนวและงานด้านกิจกรรม
นักเรียน." ภาควิชาแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร, 2539.
- สุทธิ แซ่มลำเจียก. "การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดลพบุรี." ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.

สุภาพ สัตยานนท์. “ความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนสตรีวิทยาที่มีต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตรปีการศึกษา 2517.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

สุรสิทธิ์ ศิลป์ศรีสุข. “การบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

อนุชา เทวราชสมบุรณ์. “เจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.

อรวรรณ เวทยะเวทิน. “เจตคติของอาจารย์ ครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2519.

อุดม หนูทอง. “การศึกษาทัศนคติของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518.

Best. John W. Research in Education (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1970.

Chairman Webb L.W. “High School Curriculum Reorganization, A Report of a Committee of the North Central Association of College and Secondary Schools.” quoted in Robert W. Frederick quote in The Third Curriculum. Ann Arbor : The Ann Arbor Press, 1933.

Edgar C. Johnson. Point System and Awards. New York : A.S. Barnes and Company, 1930.

Fred, Bennett. A. “A Letter to New Faculty Advisers.” School Activities 26 (September 1954) : 13 – 17.

- Frederick, Robert W. The Third Curriculum Student Activities in American Education. New York : Appleton Country Craft, 1959.
- Glalthorn, A.A., and N.K. Spencer. School Junior High Principal Hard book, A practical Guide for Developing Better Schools. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, Inc., 1986.
- Good, C.V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.
- Gwynn, M.J. Theory and Practice of Supervision. New York : Dad Meas, 1974.
- Johnson, R.L. "Extraclass Activities in Selected Junior and Middle Schools in Pensynyania." Dissertation Abstraction International 40 (November 1979) : 2307-2983-A.
- Kown, Harry Mc. Extracurricular Activities. New York : The Macmillan Company, 1927.
- Lincoln, R.A. "Current Practices in the Administration of Student Activities Finances in Selected Montana Public Secondary Schools." Dissertation Abstract International 42 (September 1981) : 1185.
- Merman, Estrin. Effective Training Procedures for Faculty Adrisers. School Activities. 24 (December 1952) : 125.
- Robbins, J.H., and S.B. Williams. Student Activities in the Innovative Schools. Illinois : Burgess, 1969.
- Smith, Edward W., and others. The Education Encyclopedia. New York : Prentice-Hall, Inc., 1951.

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ทม (นฐ) 1109/พิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

2 กันยายน 2545

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

ด้วย นางภรณ์ยู พิระพงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแผนการจัดกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน จำนวน 1 คน และอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน จำนวน 3 คน ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดกิจกรรม และอาจารย์ที่ปรึกษาทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษา ดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 034243435 , 034218788

ที่ ทม 1106.02/

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

15 สิงหาคม 2545

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการอำนวยการ พานสมบัติ

ด้วย นางภรณ์ยู พระพงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การบริหารแผนการจัดกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา”

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะดังกูร)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 0 3421 9136

ภาคผนวก ข

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การบริหารการจัดการกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปโดยแบ่งเป็น 2 ตอน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 โครงสร้างการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนใน 7 ด้าน

2.1 นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน

2.2 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน

2.3 ประเภท/ลักษณะของกิจกรรมนักเรียน

2.4 อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม

2.5 การบริหารองค์กรของกิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม

2.6 ปฏิทินประจำปี

2.7 การประเมินผลกิจกรรม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นางภรณ์ยู พิระพงษ์)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน ( ) หน้าข้อที่ตรงกับสภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัว	สำหรับผู้วิจัย
1.	เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง	
2.	อายุ ( ) ต่ำกว่า 30 ปี ( ) 31 - 40 ปี ( ) 41 - 50 ปี ( ) 51 ปีขึ้นไป	
3.	ระดับการศึกษา ( ) ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า ( ) ปริญญาโท ( ) สูงกว่าปริญญาโท	
4.	หน้าที่ปัจจุบัน ( ) ผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน ( ) หัวหน้าหมวด/กลุ่มสาระการเรียนรู้กิจกรรมนักเรียน ( ) อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน	
5.	ประสบการณ์การทำงานด้านกิจกรรมนักเรียน ( ) ไม่เกิน 5 ปี ( ) 6 - 10 ปี ( ) 11 - 15 ปี ( ) 16 - 20 ปี ( ) 21 ปีขึ้นไป	

1.2 โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน

ชี้ด ✓ เฉพาะหัวข้อที่ตรงกับการปฏิบัติในโรงเรียนของท่าน

1. โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนอยู่ในฝ่าย
  - ( ) วิชาการ
  - ( ) ปกครอง
2. มีคณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนหรือไม่
  - ( ) มี
  - ( ) ไม่มี
3. ผู้รับผิดชอบสูงสุดของโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนคือ
  - ( ) ผู้ช่วยผู้บริหาร
  - ( ) หัวหน้าหมวดกิจกรรมนักเรียน/กลุ่มสาระการเรียนรู้
4. มีการประชุมเพื่อจัดทำแผนงาน / โครงการกิจกรรมนักเรียน
  - ( ) มี
  - ( ) ไม่มี
5. มีโครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียนอย่างชัดเจน
  - ( ) มี
  - ( ) ไม่มี
6. มีการกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
  - ( ) มี
  - ( ) ไม่มี
7. มีองค์กรนักเรียนที่ช่วยในงานปกครองของโรงเรียนเช่นสภานักเรียน
  - ( ) มี
  - ( ) ไม่มี

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริง

(5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด)

ข้อที่	รายการ	ระดับ การปฏิบัติงาน					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	1. นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน						
1	นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน						
2	มีนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน						
3	มีแผนและโครงการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามนโยบาย						
4	มีนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมนักเรียนโดยเฉพาะ						
5	เชื่อว่ากิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากรายวิชาในหลักสูตร						
6	โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ						
7	โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนที่ให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง						
8	ผู้เรียนจะพัฒนาได้ดีในเรื่องที่เขาถนัดและสนใจ						
9	เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เรียนได้เสนอกิจกรรมนักเรียนตามความต้องการ						
10	กำหนดกิจกรรมนักเรียนตามความถนัดและความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษา						
11	ใช้ทั้งสองหลักการในข้อ 9 และข้อ 10 เนื่องจากมีข้อจำกัด						
12	กำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ						

ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....

.....

ข้อที่	รายการ	ระดับ					สำหรับ ผู้วิจัย
		การปฏิบัติงาน					
		5	4	3	2	1	
	2. หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรม นักเรียน						
1.	กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสอดคล้องกับปัญหาความต้องการ ของนักเรียน						
2.	กิจกรรมนักเรียนสนองธรรมชาติของนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน						
3.	กิจกรรมนักเรียนที่จัดเสริมสร้างให้นักเรียนแต่ละคนมีความเจริญ งอกงามในทุกๆด้าน						
4.	การจัดกิจกรรมนักเรียนมุ่งที่นักเรียนเป็นสำคัญ						
5.	มีการดูแลแนะนำในการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างเพียงพอ						
6.	นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนที่ตนเป็นสมาชิก						
7.	การรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนยึดถือหลัก ประชาธิปไตย						
8.	มีการจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรม						
9.	กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกับรายวิชาอื่น ๆ						
10.	โรงเรียนและชุมชนได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ นักเรียน						
11.	การจัดกิจกรรมนักเรียนยึดหลักการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชน						
12.	การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนมีการวางแผนอย่างรอบคอบ						
13.	มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน						
14.	นักเรียนดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ ปรึกษา						
15.	ครูทุกคนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียน						
16.	การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนเป็น ส่วนหนึ่งของการทำงานปกติของครู						

ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....

.....

ข้อที่	รายการ	ระดับ การปฏิบัติงาน					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	3. ประเภท / ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่ โรงเรียนดำเนินการอยู่						
1.	พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ						
2.	ส่งเสริมการค้นพบและใช้ศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่						
3.	ปลูกฝังระเบียบวินัยความรับผิดชอบ สิทธิและหน้าที่ของนักเรียนในการอยู่ร่วมกัน						
4.	ส่งเสริมการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ						
5.	ส่งเสริมความสนุกสนานบันเทิง						
6.	ส่งเสริมสุขภาพทางกายและการกีฬา						
7.	ส่งเสริมด้านสุนทรีย์ทางอารมณ์และสุขภาพจิต						
8.	ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม						
9.	ส่งเสริมด้านจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม						
10.	ส่งเสริมการมีรายได้และอาชีพ						
11.	กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมีความสมดุลทั้งด้านวิชาการ กีฬา สุนทรีย์ทางอารมณ์ การงานอาชีพ คุณธรรม						

ตัวอย่างรายชื่อกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียน

.....

.....

ข้อที่	รายการ	ระดับ					สำหรับ ผู้วิจัย
		การปฏิบัติงาน					
		5	4	3	2	1	
	4. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม						
1.	อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนเป็นผู้คิดกิจกรรมที่ตนเองถนัด และมีความพร้อม						
2.	เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในกิจกรรมที่ตนถนัดเมื่อมีกลุ่มนักเรียนมา ขอร้อง						
3.	โรงเรียนระบุกิจกรรมนักเรียนให้ครูเลือกและรับเป็นอาจารย์ ที่ปรึกษา						
4.	มีการประชุมเพื่อจัดสรรหน้าที่การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของ กิจกรรมนักเรียน						
5.	ปฏิเสธการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทุกครั้งเมื่อเห็นว่าตนเองไม่ถนัด ในกิจกรรมนักเรียนนั้น						
6.	รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทุกกิจกรรมที่นักเรียนมาขอความ ช่วยเหลือ						
7.	โรงเรียนมีคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน						
8.	โรงเรียนประชุมชี้แจงเพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา						
9.	กิจกรรมนักเรียนเป็นวิชาที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเข้าสอน						
10.	อาจารย์ที่ปรึกษาเพียงแต่ให้คำปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ กำลังใจ						

ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....
 .....

ข้อที่	รายการ	ระดับ					สำหรับ ผู้วิจัย
		การปฏิบัติงาน					
		5	4	3	2	1	
	5. การบริหารองค์กร กิจกรรมนักเรียน ที่จัดขึ้นในโรงเรียน						
1	นักเรียนร่วมกันคิดกิจกรรมนักเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษา						
2	มีระบบการบริหารองค์กร / ชุมนุมของกิจกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ						
3	นักเรียนเลือกประธาน และคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานขององค์กร / ชุมนุมด้วยตนเอง						
4	คณะกรรมการขององค์กร / ชุมนุม ประชุมเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมตลอดภาคการศึกษา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลและให้คำปรึกษาหารือ						
5	นักเรียนดำเนินงานตามกิจกรรมที่ร่วมกันกำหนดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย						
6	มีระเบียบ / ข้อบังคับ ของแต่ละชุมนุม						
7	มีการประเมินผลระหว่างการทำงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงานขององค์กร / ชุมนุม						
8	มีคณะกรรมการกิจกรรมอย่างเป็นระบบ						
9	โรงเรียนกำหนดให้แต่ละกิจกรรมมีการบริหารจัดการเป็นคณะทำงาน						

ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....
 .....

ข้อที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติงาน					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	6. ปฏิทินประจำปี						
1	โรงเรียนจัดทำปฏิทินกิจกรรมนักเรียนประจำภาคการศึกษาหรือประจำปีเพื่อให้ทุกคนรับรู้ทั่วกัน						
2	ปฏิทินกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนช่วยให้ผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนเห็นภาพการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนและสามารถเข้าร่วมงานได้เป็นอย่างดี						
3	โรงเรียน ครู และนักเรียน สามารถวางแผนการทำงานของตนเองโดยใช้ปฏิทินของโรงเรียนได้						
4	ปฏิทินกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนกำหนดเวลา ตามความจำเป็นและเหมาะสมได้						
5	กิจกรรมนักเรียนแต่ละกิจกรรมต่างมีปฏิทินส่วนของกิจกรรมนั้นที่สอดคล้องกับปฏิทินของโรงเรียน						
6	ปฏิทินงานมีรายละเอียดและกำหนดการดำเนินงาน						

ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....

.....

ข้อที่	รายการ	ระดับ การปฏิบัติงาน					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	7. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน						
1	มีการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนตามสภาพจริง						
2	การประเมินผลกิจกรรมทำด้วยวิธีการที่หลากหลาย						
3	มีการประเมินผลกระบวนการทำงานของนักเรียนในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง						
4	มีบันทึกหรือรายงานเวลา และพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน						
5	มีการศึกษาและติดตามนักเรียนกรณีที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม						
6	กิจกรรมต่างๆที่จัดมุ่งให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์						
7	มีหลักฐานหรือผลของการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนทุกครั้ง						
8	อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยดูแลให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น						
9	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรม						
10	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อนในกลุ่มกิจกรรม						
11	ผู้ปกครองมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยในบางกิจกรรม						
12	นอกจากการประเมินผลแต่ละกลุ่มกิจกรรมนักเรียนแล้วโรงเรียนยังมีผลการประเมินผลรวมกิจกรรมนักเรียนโดยภาพรวม						
13.	มีการนำเสนอผลการประเมินกิจกรรมนักเรียนให้ทราบทั่วกันหรือในรายงานประจำปีของโรงเรียน						
14.	มีการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนในปีต่อไป						

ภาคผนวก ค

ผลวิเคราะห์แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.
1. นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน			
1	นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน	4.20	.68
2	มีนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	4.00	.75
3	มีแผนและโครงการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามนโยบาย	3.91	.75
4	มีนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมนักเรียนโดยเฉพาะ	3.72	.78
5	เชื่อว่ากิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากรายวิชาในหลักสูตร	4.10	.75
6	โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ	3.95	.42
7	โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนที่ให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง	4.02	.41
8	ผู้เรียนจะพัฒนาได้ดีในเรื่องที่เขาถนัดและสนใจ	4.24	.40
9	เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เรียนได้เสนอกิจกรรมนักเรียนตามความต้องการ	3.86	.52
10	กำหนดกิจกรรมนักเรียนตามความถนัดและความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษา	3.68	.61
11	ใช้ทั้งสองหลักการในข้อ 9 และข้อ 10 เนื่องจากมีข้อจำกัด	3.80	.45
12	กำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	3.74	.44
2. หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรม นักเรียน			
1.	กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของนักเรียน	3.70	.47
2.	กิจกรรมนักเรียนสนองธรรมชาติของนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน	3.84	.50
3.	กิจกรรมนักเรียนที่จัดเสริมสร้างให้นักเรียนแต่ละคนมีความเจริญงอกงามในทุกๆด้าน	3.77	.48
4.	การจัดกิจกรรมนักเรียนมุ่งที่นักเรียนเป็นสำคัญ	4.01	.52
5.	มีการดูแลแนะนำในการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างเพียงพอ	3.76	.48
6.	นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนที่ตนเป็นสมาชิก	3.85	.48
7.	การรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนยึดถือหลักประชาธิปไตย	4.08	.54
8.	มีการจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรม	3.09	.55
9.	กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกับรายวิชาอื่น ๆ	3.56	.51

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.
10.	โรงเรียนและชุมชนได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน	3.25	.52
11.	การจัดกิจกรรมนักเรียนยึดหลักการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชน	3.42	.48
12.	การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนมีการวางแผนอย่างรอบคอบ	3.68	.49
13.	มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน	3.81	.58
14.	นักเรียนดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา	3.84	.55
15.	ครูทุกคนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียน	3.98	.51
16.	การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติของครู	4.03	.48
	3. ประเภท / ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่ โรงเรียนดำเนินการอยู่		
1.	พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาต่าง ๆ	3.98	.39
2.	ส่งเสริมการค้นพบและใช้ศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่	3.90	.44
3.	ปลูกฝังระเบียบวินัยความรับผิดชอบ สิทธิและหน้าที่ของนักเรียนในการอยู่ร่วมกัน	4.10	.44
4.	ส่งเสริมการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ	3.92	.44
5.	ส่งเสริมความสนุกสนานบันเทิง	3.81	.48
6.	ส่งเสริมสุขภาพทางกายและการกีฬา	4.02	.42
7.	ส่งเสริมด้านสุนทรีย์ทางอารมณ์และสุขภาพจิต	3.96	.39
8.	ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.07	.40
9.	ส่งเสริมด้านจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม	3.95	.43
10.	ส่งเสริมการมีรายได้และอาชีพ	3.65	.52
11.	กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมีความสมดุลทั้งด้านวิชาการ กีฬา สุนทรีย์ ทางอารมณ์ การงานอาชีพ คุณธรรม	3.90	.41
	4. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม		
1.	อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนเป็นผู้คิดกิจกรรมที่ตนเองถนัดและมีความพร้อม	3.48	.64
2.	เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในกิจกรรมที่ตนเองถนัดเมื่อมีกลุ่มนักเรียนมาขอรับ	3.40	.63
3.	โรงเรียนระบุกิจกรรมนักเรียนให้ครูเลือกและรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา	2.97	.72
4.	มีการประชุมเพื่อจัดสรรหน้าที่การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของกิจกรรมนักเรียน	3.30	.58

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.
5	ปฏิเสธการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทุกครั้งเมื่อเห็นว่าตนเองไม่ถนัดในกิจกรรมนักเรียนนั้น	2.57	.65
6	รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทุกกิจกรรมที่นักเรียนมาขอความช่วยเหลือ	3.65	.48
7.	โรงเรียนมีคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน	3.36	.68
8.	โรงเรียนประชุมชี้แจงเพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา	3.35	.64
9.	กิจกรรมนักเรียนเป็นวิชาที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเข้าสอน	3.19	.73
10.	อาจารย์ที่ปรึกษาเพียงแต่ให้คำปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจ	3.66	.56
	5. การบริหารองค์กร กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน		
1	นักเรียนร่วมกันคิดกิจกรรมนักเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษา	3.50	.67
2	มีระบบการบริหารองค์กร / ชุมนุมของกิจกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ	3.66	.50
3	นักเรียนเลือกประธาน และคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานขององค์กร / ชุมนุมด้วยตนเอง	3.98	.53
4	คณะกรรมการขององค์กร / ชุมนุม ประชุมเพื่อวางแผนกาจัดกิจกรรมตลอดภาคการศึกษา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลและให้คำปรึกษาหารือ	3.76	.55
5	นักเรียนดำเนินงานตามกิจกรรมที่ร่วมกันกำหนดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	3.75	.45
6	มีระเบียบ / ข้อบังคับ ของแต่ละชุมนุม	3.66	.49
7	มีการประเมินผลระหว่างการทำงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนา การทำงานขององค์กร / ชุมนุม	3.60	.53
8	มีคณะกรรมการกิจกรรมอย่างเป็นระบบ	3.64	.53
9	โรงเรียนกำหนดให้แต่ละกิจกรรมมีการบริหารจัดการเป็นคณะทำงาน	3.71	.54
	6. ปฏิทินประจำปี		
1	โรงเรียนจัดทำปฏิทินกิจกรรมนักเรียนประจำภาคการศึกษาหรือประจำปี เพื่อให้ทุกคนรับรู้ทั่วกัน	3.93	.48
2	ปฏิทินกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนช่วยให้ผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนเห็นภาพการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนและสามารถเข้าร่วมงานได้เป็นอย่างดี	3.84	.47
3	โรงเรียน ครู และนักเรียน สามารถวางแผนการทำงานของตนเองโดยใช้ปฏิทินของโรงเรียนได้	3.86	.46
4	ปฏิทินกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนกำหนดเวลาตามความจำเป็นและเหมาะสมได้	3.93	.43

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.
5	กิจกรรมนักเรียนแต่ละกิจกรรมต่างมีปฏิทินส่วนของกิจกรรมนั้นที่สอดคล้องกับปฏิทินของโรงเรียน	3.70	.45
6	ปฏิทินงานมีรายละเอียดและกำหนดการดำเนินงาน	3.71	.54
	7. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน		
1	มีการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนตามสภาพจริง	4.03	.44
2	การประเมินผลกิจกรรมทำด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.89	.53
3	มีการประเมินผลกระบวนการทำงานของนักเรียนในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.80	.49
4	มีบันทึกหรือรายงานเวลา และพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน	4.05	.51
5	มีการศึกษาและติดตามนักเรียนกรณีที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	3.85	.51
6	กิจกรรมต่างๆที่จัดมุ่งให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์	3.89	.46
7	มีหลักฐานหรือผลของการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนทุกครั้ง	4.16	.47
8	อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยดูแลให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น	3.96	.46
9	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรม	3.43	.51
10	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อนในกลุ่มกิจกรรม	3.45	.55
11	ผู้ปกครองมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยในบางกิจกรรม	2.84	.60
12	นอกจากการประเมินผลแต่ละกลุ่มกิจกรรมนักเรียนแล้วโรงเรียนยังมีการประเมินผลรวมกิจกรรมนักเรียนโดยภาพรวม	3.47	.53
13.	มีการนำเสนอผลการประเมินกิจกรรมนักเรียนให้ทราบทั่วกันหรือในรายงานประจำปีของโรงเรียน	3.49	.57
14.	มีการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนในปีต่อไป	3.58	.48

ภาคผนวก ง

มหาวิทยาลัยศรีปทุม ค่าความตรงของแบบสอบถาม สงวนลิขสิทธิ์

ตาราง ตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม

ข้อที่	รายการ	คะแนนการประเมิน			ค่าเฉลี่ย
		+1	0	-1	
	1. นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียน				
1	นโยบาย/ปรัชญาของโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน	3			1.0
2	มีนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	3			1.0
3	มีแผนและโครงการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามนโยบาย	2	1		0.67
4	มีนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมนักเรียนโดยเฉพาะ	3			1.0
5	เชื่อว่ากิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากรายวิชาในหลักสูตร	3			1.0
6	โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ	3			1.0
7	โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนที่ให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง	3			1.0
8	ผู้เรียนจะพัฒนาได้ดีในเรื่องที่เขาถนัดและสนใจ	3			1.0
9	เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เรียนได้เสนอกิจกรรมนักเรียนตามความต้องการ	3			1.0
10	กำหนดกิจกรรมนักเรียนตามความถนัดและความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษา	3			1.0
11	ใช้ทั้งสองหลักการในข้อ 9 และข้อ 10 เนื่องจากมีข้อจำกัด	3			1.0
12	กำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	3			1.0
	2. หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน				
1.	กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของนักเรียน	3			1.0
2.	กิจกรรมนักเรียนสนองธรรมชาติของนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน	2	1		0.67
3.	กิจกรรมนักเรียนที่จัดเสริมสร้างให้นักเรียนแต่ละคนมีความเจริญงอกงามในทุกๆด้าน	2	1		0.67
4.	การจัดกิจกรรมนักเรียนมุ่งที่นักเรียนเป็นสำคัญ	3			1
5.	มีการดูแลแนะนำในการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างเพียงพอ	3			1
6.	นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนที่ตนเป็นสมาชิก	3			1.0
7.	การรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนยึดถือหลักประชาธิปไตย	3			1.0

ข้อที่	รายการ	คะแนนการประเมิน			ค่าเฉลี่ย
		+1	0	-1	
8.	มีการจัดสรรเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรม	3			1.0
9.	กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกับรายวิชาอื่น ๆ	3			1.0
10.	โรงเรียนและชุมชนได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน	3			1.0
11.	การจัดกิจกรรมนักเรียนยึดหลักการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา บ้าน วัด ชุมชน	3			1.0
12.	การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนมีการวางแผนอย่างรอบคอบ	3			1.0
13.	มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน	3			1.0
14.	นักเรียนดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา	3			1.0
15.	ครูทุกคนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียน	3			1.0
16.	การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติของครู	3			1.0
	3. ประเภท / ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่ โรงเรียนดำเนินการอยู่				
1.	พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ	2	1		0.67
2.	ส่งเสริมการค้นพบและใช้ศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่	3			1.0
3.	ปลูกฝังระเบียบวินัยความรับผิดชอบ สิทธิและหน้าที่ของนักเรียนในการอยู่ร่วมกัน	3			1.0
4.	ส่งเสริมการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ	3			1.0
5.	ส่งเสริมความสนุกสนานบันเทิง	3			1.0
6.	ส่งเสริมสุขภาพทางกายและการกีฬา	3			1.0
7.	ส่งเสริมด้านสุนทรีย์ทางอารมณ์และสุขภาพจิต	3			1.0
8.	ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม	3			1.0
9.	ส่งเสริมด้านจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม	3			1.0
10.	ส่งเสริมการมีรายได้และอาชีพ	3			1.0
11.	กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมีความสมดุลทั้งด้านวิชาการ กีฬา สุนทรีย์ ทางอารมณ์ การงานอาชีพ คุณธรรม	3			1.0
	4. อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน/ชุมนุม				
1.	อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนเป็นผู้คิดกิจกรรมที่ตนเองถนัดและมีความพร้อม	3			1.0
2.	เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในกิจกรรมที่ตนถนัดเมื่อมีกลุ่มนักเรียนมาขอร้อง	2	1		0.67
3.	โรงเรียนระบุกิจกรรมนักเรียนให้ครูเลือกและรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา	3			1.0

ข้อที่	รายการ	คะแนนการประเมิน			ค่าเฉลี่ย
		+1	0	-1	
4	มีการประชุมเพื่อจัดสรรหน้าที่การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของกิจกรรมนักเรียน	3			1.0
5	ปฏิเสธการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทุกครั้งเมื่อเห็นว่าตนเองไม่ถนัดในกิจกรรมนักเรียนนั้น	3			1.0
6	รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทุกกิจกรรมที่นักเรียนมาขอความช่วยเหลือ	2	1		0.67
7.	โรงเรียนมีคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน	3			1.0
8.	โรงเรียนประชุมชี้แจงเพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา	3			1.0
9.	กิจกรรมนักเรียนเป็นวิชาที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเข้าสอน	3			1.0
10.	อาจารย์ที่ปรึกษาเพียงแต่ให้คำปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจ	3			1.0
	5. การบริหารองค์กร กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน				
1	นักเรียนร่วมกันคิดกิจกรรมนักเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษา	2	1		0.67
2	มีระบบการบริหารองค์กร / ชุมนุมของกิจกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ	3			1.0
3	นักเรียนเลือกประธาน และคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานขององค์กร / ชุมนุมด้วยตนเอง	3			1.0
4	คณะกรรมการขององค์กร / ชุมนุม ประชุมเพื่อวางแผนกาจัดกิจกรรมตลอดภาคการศึกษา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลและให้คำปรึกษาหารือ	3			1.0
5	นักเรียนดำเนินงานตามกิจกรรมที่ร่วมกันกำหนดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	3			1.0
6	มีระเบียบ / ข้อบังคับ ของแต่ละชุมนุม	3			1.0
7	มีการประเมินผลระหว่างการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนา การทำงานขององค์กร / ชุมนุม	3			1.0
8	มีคณะกรรมการกิจกรรมอย่างเป็นระบบ	3			1.0
9	โรงเรียนกำหนดให้แต่ละกิจกรรมมีการบริหารจัดการเป็นคณะทำงาน	2	1		0.67
	6. ปฏิทินประจำปี				
1	โรงเรียนจัดทำปฏิทินกิจกรรมนักเรียนประจำภาคการศึกษาหรือประจำปี เพื่อให้ทุกคนรับรู้ทั่วกัน	3			1.0
2	ปฏิทินกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนช่วยให้ผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนเห็นภาพการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนและสามารถเข้าร่วมงานได้เป็นอย่างดี	3			1.0

ข้อที่	รายการ	คะแนนการประเมิน			ค่าเฉลี่ย
		+1	0	-1	
3	โรงเรียน ครู และนักเรียน สามารถวางแผนการทำงานของตนเองโดยใช้ปฏิทินของโรงเรียนได้	3			1.0
4	ปฏิทินกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนกำหนดเวลาตามความจำเป็นและเหมาะสมได้	3			1.0
5	กิจกรรมนักเรียนแต่ละกิจกรรมต่างมีปฏิทินส่วนของกิจกรรมนั้นที่สอดคล้องกับปฏิทินของโรงเรียน	3			1.0
6	ปฏิทินงานมีรายละเอียดและกำหนดการดำเนินงาน	3			1.0
7. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน					
1	มีการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนตามสภาพจริง	3			1.0
2	การประเมินผลกิจกรรมทำด้วยวิธีการที่หลากหลาย	2	1		0.67
3	มีการประเมินผลกระบวนการทำงานของนักเรียนในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3			1.0
4	มีบันทึกหรือรายงานเวลา และพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน	3			1.0
5	มีการศึกษาและติดตามนักเรียนกรณีที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	3			1.0
6	กิจกรรมต่างๆที่จัดมุ่งให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์	3			1.0
7	มีหลักฐานหรือผลของการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนทุกครั้ง	3			1.0
8	อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยดูแลให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น	3			1.0
9	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรม	3			1.0
10	นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อนในกลุ่มกิจกรรม	3			1.0
11	ผู้ปกครองมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยในบางกิจกรรม	3			1.0
12	นอกจากการประเมินผลแต่ละกลุ่มกิจกรรมนักเรียนแล้วโรงเรียนยังมีผล การประเมินผลรวมกิจกรรมนักเรียนโดยภาพรวม	2	1		0.67
13.	มีการนำเสนอผลการประเมินกิจกรรมนักเรียนให้ทราบทั่วกันหรือใน รายงานประจำปีของโรงเรียน	2	1		0.67
14.	มีการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียน ของโรงเรียนในปีต่อไป	3			1.0

ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.95

ภาคผนวก จ
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item – total Statistics

	Scale Mean If Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	268.8667	1724.0506	.0806	.9755
A2	269.0000	1715.6552	.2953	.9753
A3	269.0000	1714.5517	.3217	.9753
A4	269.2333	1712.2540	.2617	.9754
A5	269.0333	1699.4126	.4933	.9751
A6	269.1333	1705.4989	.3647	.9753
A7	268.9667	1702.3782	.4052	.9752
A8	269.9000	1714.5069	.2639	.9754
A9	269.0667	1695.4437	.3886	.9753
A10	269.5667	1708.2540	.2173	.9757
A11	269.4667	1699.0851	.4045	.9752
A12	269.3000	1707.8724	.4286	.9752
B1	269.2667	1683.3057	.7030	.9748
B2	269.0333	1691.0678	.6397	.9749
B3	269.3333	1686.5747	.6455	.9749
B4	269.0333	1683.9644	.7148	.9748
B5	269.3000	1677.3207	.7952	.9747
B6	269.1667	1679.4540	.7025	.9748
B7	269.0333	1695.4816	.5621	.9750
B8	270.1667	1708.2816	.1914	.9758
B9	269.5333	1689.6368	.4171	.9753
B10	269.7667	1670.5989	.6520	.9748
B11	269.6333	1666.5161	.7152	.9747
B12	269.7000	1661.9414	.7858	.9746
B13	269.4667	1668.8782	.8025	.9746
B14	269.1000	1672.5069	.7183	.9747
B15	268.8000	1694.3724	.5486	.9750
B16	268.7000	1697.2517	.4961	.9751
C1	269.3333	1679.4713	.8073	.9747
C2	269.5333	1676.6713	.7764	.9747
C3	269.0667	1675.0299	.8462	.9746
C4	269.0667	1686.6851	.7010	.9748
C5	269.1000	1687.8862	.7167	.9748
C6	269.0667	1663.9954	.8413	.9745
C7	269.0667	1668.1333	.8597	.9745
C8	269.1000	1671.1276	.8461	.9746
C9	269.3333	1666.2540	.8435	.9745
C10	269.4000	1655.8345	.8423	.9744
C11	269.3333	1674.0920	.6958	.9747

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item – total Statistics

	Scale Mean If Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D1	269.5333	1695.1540	.4085	.9752
D2	269.3000	1701.7345	.2973	.9755
D3	269.3667	1691.6885	.3891	.9754
D4	269.7667	1677.4264	.6359	.9748
D5	270.2667	1721.9954	.0610	.9759
D6	269.8667	1703.6609	.2905	.9755
D7	269.3667	1696.5517	.3704	.9753
D8	268.9667	1695.0851	.4327	.9752
D9	269.4000	1708.4471	.2689	.9754
D10	269.4667	1686.3782	.5422	.9750
E1	269.2667	1686.5931	.4213	.9753
E2	269.2333	1669.6368	.7297	.9747
E3	269.2333	1668.7540	.7708	.9746
E4	269.6333	1678.9437	.5200	.9751
E5	269.2333	1685.7713	.5991	.9749
E6	269.6333	1674.8609	.6870	.9748
E7	269.5667	1676.5299	.6798	.9748
E8	269.8000	1682.9931	.5980	.9749
E9	269.6667	1688.1609	.5668	.9750
F1	269.3667	1676.9989	.6317	.9749
F2	269.4000	1666.6621	.7369	.9747
F3	269.4000	1669.8345	.6977	.9747
F4	269.5000	1684.3966	.5906	.9749
F5	269.8000	1676.2345	.5148	.9751
F6	269.9333	1678.4782	.5046	.9751
G1	269.3333	1663.2644	.7790	.9746
G2	269.5000	1661.7759	.7773	.9746
G3	269.4000	1678.0414	.6435	.9748
G4	269.0333	1689.6195	.5279	.9750
G5	269.0667	1691.9954	.4477	.9752
G6	269.2000	1679.3379	.7792	.9747
G7	268.9333	1705.3747	.3935	.9752
G8	269.0333	1682.1713	.6646	.9748
G9	269.5667	1665.9092	.7355	.9747
G10	269.8333	1656.0057	.8203	.9745
G11	270.4667	1666.2575	.6766	.9748
G12	269.8000	1682.3034	.6678	.9748
G13	269.7000	1662.7000	.7765	.9746
G14	269.7333	1658.1333	.7443	.9746

N of Cases = 30.0

Alpha = .9753

N of Items = 78

ภาคผนวก จ

มหาวิทยาลัยศิลปากร **แบบสัมภาษณ์** สงวนลิขสิทธิ์

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกิจกรรมนักเรียนตามที่ท่านปฏิบัติจริงในประเด็นต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ยึดหลักการอะไร

.....

.....

2. บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายกิจกรรมนักเรียนมีใครบ้าง

.....

.....

3. โรงเรียนใช้หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างไร

.....

.....

4. โรงเรียนได้แต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการนิเทศภายใน ด้านกิจกรรมนักเรียนหรือไม่ ได้แก่ใครบ้าง

.....

.....

5. โรงเรียนของท่าน จัดจำนวนกิจกรรมชุมนุมทางวิชาการใกล้เคียงกับจำนวนชุมนุมทางกีฬาและนันทนาการหรือไม่ นักเรียนสนใจประเภทไหนมากกว่ากัน

.....

.....

6. การเตรียมบุคลากรในการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนดำเนินการอย่างไร

.....

.....

7. ท่านใช้วิธีการอย่างไรในการกำหนดให้ครูเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน

.....

.....

8. โรงเรียนจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนอย่างไร

---

9. โรงเรียนของท่านมีวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างไร

---

10. โรงเรียนของท่านใช้ช่วงเวลาใดจัดกิจกรรมนักเรียน

---

11. โรงเรียนของท่านจัดการแสดงผลงาน หรือนิทรรศการของนักเรียนในด้านกิจกรรมนักเรียนบ้างหรือไม่

---

12. โรงเรียนของท่านประสบปัญหาอะไรบ้างในการจัดกิจกรรมนักเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนบัณฑิต

ภาคผนวก ช

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล ภาณุณู พีระพงษ์
 วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 12 พฤศจิกายน 2495
 ที่อยู่ 434/44 ถ.ฉิมพลี แขวงคลองซั๊กพระ เขตตลิ่งชัน
 กรุงเทพมหานคร 10170

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2517 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)
 สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. 2541 ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2518 ครูโท โรงเรียนบ้านโคกกะเทียม อ.เมือง จ.ลพบุรี
 พ.ศ. 2520 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี
 พ.ศ. 2511 อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร อ.เมือง จ.ลพบุรี
 พ.ศ. 2523 อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อ.เมือง จ.ลพบุรี
 พ.ศ. 2538 อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา อ.บางบอน จ.กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2539 อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนโพธิสารพิทยากร บางระมาด ตลิ่งชัน
 จ.กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2540 หัวหน้าหมวดกิจกรรมโรงเรียนโพธิสารพิทยากร
 ปัจจุบัน หัวหน้างานสารสนเทศโรงเรียนโพธิสารพิทยากร
 หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ โรงเรียนโพธิสารพิทยากร